

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 5. SVIBNJA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 168

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

PALIĆ: KIŠOVITI 1. SVIBNJA

INTERVJU

JOSIP FORJAN

Izazov rekonstrukcije
narodnih nošnji

**Hrvatski odjeli:
Nije to ništa ispod žita**

**Stari Slankamen:
"Život na Dunavu"**

Izdanja nakladničke djelatnosti NIU "Hrvatska riječ"

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),**TEHNIČKI UREDNIK:**Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**ADMINISTRACIJA:**Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding, Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Pogažena riječ

Još je jedan Dan D istekao, a naši državnici nisu ispunili obećanje, ako su ga uopće nekome i dali. Ratko Mladić, naime, u momentu zaključenja ovoga broja još uvijek nije u Den Haagu. U narodu kojem je, kako se to obično voli istaknuti, dana riječ zakon, gaženje te riječi morao bi biti čin srama. Ali, je li to tako?

Za određenu vrstu političara, točnije za određenu školu politike, uvijek je vrijedilo pravilo: jedno misle, drugo govore, treće rade. Činjenica jest da je vođenje takve politike, s dobrim utemeljenjem na ovim prostorima, u pojedinim povijesnim razdobljima, donosilo korist, ali izgleda da neki ovdje još uvijek nisu shvatili kako je to vrijeme prošlo i da općenje s europskim političarima novoga kova mora biti drugačije. Istina je i to da ti europski političari vole i žele vjerovati obećanjima i da ih je slatko prevariti, ali sve ima svoje granice.

Srbija je već jako dugo na repu svih važnih događaja na kontinentu i u regiji, no neke od odgovornih to niti malo ne brine. Zastoj u tek pokrenutim pregovorima Srbije i Europske unije o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju zamrznut će i najmanje klice demokratskog i gospodarskog razvoja zemlje, ali će izazvati i novu potvrdu za skeptike u razvijenoj Europi, koji ionako zaziru od širenja EU na ove divlje krajeve. Potvrdu da su lideri ove zemlje nezreli, da nisu u stanju ispunjavati obećanja i da samim tim nisu sposobni sudjelovati u procesu priključivanja Europskoj uniji, dali su sami naši političari. Nikoga, ama baš nikoga, nemaju ni za što okriviti.

Strani mediji puni su komentara, u kojima se srbijanski političari opisuju kao lideri koji, zbog nedostatka sposobnosti da zemlju suoče s njenom prošlošću, gube viziju europske budućnosti.

Tako se nastavlja balkanska politika toplo-hladno, u kojoj se do besvijesti slave i najmanji pomaci u suradnji sa strpljivom Europom, a onda se nakon nekoliko mjeseci bez i trunke crvenila na licu gazi sve što je do tada urađeno i vraćamo se na početak.

Tko je taj Ratko Mladić i čime je zaslužio da bude vredniji od 7 milijuna ljudi, od kojih su većina njegovi sunarodnjaci, to još nitko nije uspio objasniti. Plaše li se naši političari za vlastite živote, ili strepe od onoga što bi general u Den Haagu mogao izgovoriti, također nije utvrđeno. A, po intenzitetu opiranja da se on tamo isporuči, dalo bi se zaključiti kako u svemu ima i jednog i drugog.

Z. P.

Europa je opet tamo daleko

ČETVRTAK, 27. 4.

Jasna većina

Politički predstavnici manjinskih zajednica na Kosovu zatražili su od Pregovaračkog tima Kosova da u okviru procesa decentralizacije budu formirane nove općine u kojima će te zajednice činiti većinu. Nositelj Srpske liste Kosova Oliver Ivanović izjavio je da nije važan broj novih općina, već veličina teritorija odnosno »da budu kompaktan teritorij i da imaju jasnu srpsku većinu, što znači ne manje od 70 posto Srba«.

Drugačije viđenje

Drugog dana suđenja šestorici bivših čelnika Herceg Bosne pred Haškim sudom (ICTY), optuženi general Slobodan Praljak je uz dopuštenje vijeća u sudnici izložio povijesno-sociološku analizu zbivanja povezanih s ratovima u bivšoj Jugoslaviji, poglavito hrvatsko-bošnjačkim sukobom u BiH 1993./94. u kojem su počinjeni zločini za koje ga tereti optužnica.

Ubojstvo svjedoka

U Novom Beogradu, u kafiću nedaleko od hotela »Jugoslavija«, ubijen je Vojislav Jekić (58) iz Beograda, bivši načelnik policije u Loznici koji je svjedočio na suđenju optuženima za ubojstvo Željka Ražnatovića Arkanu. On je svjedočeći na suđenju optuženima za taj zločin u Okružnom sudu u Beogradu u vezu sa zločinom doveo bivšeg načelnika Resora državne sigurnosti Srbije Radomira Markovića i još neke suradnike te službe.

PETAK, 28. 4.

Locirati, uhititi i izručiti

Ratko Mladić

Europska komisija je u Bruxellesu najavila da će prekinuti pregovore sa Srbijom i Crnom Gorom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) ako »u sljedećih nekoliko dana« ne bude uhićen ratni vođa bosanskih Srba Ratko Mladić. »Ako se to ne dogodi u sljedećih nekoliko dana, onda nemamo drugog izbora nego otkazati sljedeći krug pregovora«, izjavio je povjerenik Europske komisije za proširenje Olli

Rehn nakon susreta sa srpsko-crnogorskim ministrom vanjskih poslova Vukom Draškovićem. Sljedeći krug pregovora o SSP-u zakazan je za 11. svibnja u Beogradu. Rehn je rekao da cijeni to što Beograd čini na razbijanju mreže oko Mladića, ali da to nije dovoljno te da je krajnje vrijeme da se »posao dovrši, što znači da ga se locira, uhiti i izruči u Haag«.

SUBOTA, 29. 4.

Predsjedanje

Hrvatska će sljedećeg tjedna preuzeti predsjedanje Procesom suradnje zemalja jugoistočne Europe (SEECP), regionalnom organizacijom usmjerenom na jačanje odnosa između balkanskih zemalja, na summitu SEECP-a u Solunu 3. i 4. svibnja. SEECP je jedna od regionalnih inicijativa zemalja jugoistočne Europe – Albanije, Srbije i Crne Gore, Makedonije, Bugarske, Rumunjske, Turske, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Grčke, osnovana 1996. godine.

Teslini snovi

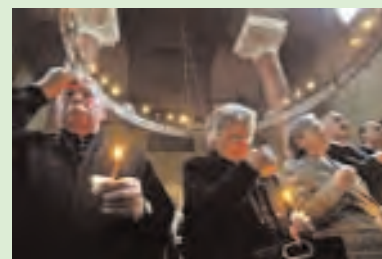
Prigodnim kulturnim programom u kino dvorani u vukovarskoj gradskoj četvrti Borovo naselje, Zajedničko vijeće općina (ZVO) obilježilo je 150. obljetnicu rođenja hrvatskoga i svjetski poznatog izumitelja i istraživača na polju elektrotehnike, Nikole Te-

sle (Smiljan kraj Gospića 1856. -New York1943.). Obilježavanje obljetnice je održano pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora, a među brojnim uzvanicima su bili i pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske Mirko Marković, predstavnici Vukovarsko-srijemske županije, generalna konzulica Srbije i Crne Gore u Vukovaru Bojana Ristić, predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke i saborski zastupnik Vojislav Stanimirović te episkop osječko-poljski i baranjski Lukijan. Predsjednik ZVO-a Dragan Crnogarac je pozdravljajući naglasio je kako: »mnoge Tesline snove danas živimo kao stvarnost« te je dodao »neka se mostovi koje je Tesla izgradio između Srba i Hrvata nikada ne sruše.«

NEDJELJA, 30. 4.

Zadužna misa

U crkvi svetog Marka u Beogradu u nedjelju je služena zadužna misa poginulima u akciji hrvatske vojske i policije »Bljesak« u zapadnoj Slavoniji 1995. godine. U vijesti agencije Beta kaže se kako se »1. svibnja navršava jedanaest godina od ofenzive hrvatskih snaga na područje zapadne

Slavonije koje je do tada bilo u sastavu samoproglašene »Republike Srpske Krajine«. Tijekom dvodnevne operacije »Bljesak«, koja je započela 1. svibnja 1995. godine oko 5 sati ujutro artiljerijskim napadom na Pakrac, hrvatska vojska preuzela je kontrolu nad zapadnom Slavonijom.

Svjedočenje

U povodu 61. obljetnice proboja zatočenika iz koncentracijskog logora Jasenovac održan je komemorativni skup na kojemu su bili predstavnici hrvatskih vlasti, preživjeli logoraši, rodbina preživjelih i brojni posjetitelji. Komemoracija je počela minutom šutnje ispred spomenika jasenovačkim žrtvama.

Predsjednica Savjeta spomen-područja Jasenovac dr. Zorica Stipetić istaknula je kako je 22. travnja 1945. »nekoliko stotina zatočenika krenulo u neizrecivo herojski proboj iz logora, vjerojatno jedini takav u okupiranoj Europi prepunoj koncentracijskih logora«.

»Učinili su to i zato da bi preživjeli i svjedočili istinu o tom strašnom mučilištu i gubilištu najvećem u NDH. Ima mnogih koji smatraju kako su istine o logorima najdublje i najvažnije istine moderne hrvatske povijesti«, rekla je Stipetić.

Predsjednik Republike Stjepan Mesić u svom obraćanju okupljenima istaknuo je kako se komemoracijom proboja logoraša želi pokazati da se ne zaboravljaju užasi koji su ovdje počinjeni. »Došli smo da potvrdimo našu odlučnost da se nešto slično nikada ne ponovi ni ovdje, ni bilo gdje drugdje«, rekao je hrvatski predsjednik, dodavši kako smo »i mi na prostoru bivše Jugoslavije, u ratovima u kojima se zajednička država raspala, bili suočeni s etničkim čišćenjima, ratnim zločinima i genocidom«. To nas, poručuje Mesić, »ne smije obeshrabriti nego nam mora biti dodatni poticaj da ne posustanemo u borbi za svijet ravnopravnosti, uzajamne tolerancije i svijet mira«.

PONEDJELJAK, 1. 5.

Pravo i dužnost

U Okučanima se pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora, obilježila 11. obljetnica vojno-redarstvene akcije Bljesak, u kojoj je oslobođena Zapadna Slavonija. Akcija Bljesak počela je 1. svibnja 1995. u 5,30 sati, a završila sljedeći dan poslijepodne. Za 36 sati oslobođeno je 500 četvornih kilometara okupiranog teritorija Zapadne Slavonije, pri čemu su poginula 42 hrvatska branitelja, a 162 su ranjena.

Tom prigodom Šeks je istaknuo kako je vojno-redarstvena akcija Bljesak bila jedna od najsajnijih operacija Hrvatske vojske i redarstva u pravednom i obrambenom Domovinskom ratu. Naglasio je kako je Republika Hrvatska imala pravo i dužnost osloboditi okupirana područja te da je tom akcijom slomljena kraljeznica srpske terorističke tvorevine u Zapadnoj Slavoniji. »I ova obljetnica treba biti dio borbe protiv zaborava, a za povijesnu istinu«, rekao je predsjednik Hrvatskog sabora.

UTORAK, 2. 5.

Zvončići

Prije jedanaest godina, 2. svibnja 1995., srpske paravojne postrojbe napale su glavni grad Republike Hrvatske Zagreb, raketnim sustavom »Orkan« s kazetnim punjenjem, u kojem su bili tzv »zvončići«, kako bi se osvetile za vojni poraz koji im je zadan dan prije na zaposjednutim hrvatskim područjima u zapadnoj Slavoniji.

Da je riječ o odmazdi Srba s okupiranih hrvatskih područja zbog vojnog poraza u vojno-redarstvenoj akciji »Bljesku«, otvoreno je potvrdio pred televizijskim kamerama tadašnji vođa pobunjenih Srba Milan Martić. Zbog zapovijedi da se napadne Zagreb, Međunarodni sud u Haagu optužio je Milana Martića za ratni zločin. U napadu na Zagreb, koji je ponovljen i sutradan, 3. svibnja 1995., poginulo je šestoro civila, 39 je teško, a 136 lakše ranjeno.

Glavaš

Državno odvjetništvo zatražilo je odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv Branimira Glavaša zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, izjavio je predsjednik Hrvatskoga sabora Vladimir Šeks, a potvrdila glasnogovornica Državnog odvjetništva RH (DORH). Glavni državni odvjetnik stavio je 25. travnja zahtjev za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv Glavaša zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i to po članku 120. Osnovnog krivičnog zakona RH, koji je bio na snazi do 1998.

Zahtjev za odobrenjem kaznenog progona Glavaša preko glavnog državnog odvjetništva zatražilo je osječko Županijsko državno odvjetništvo.

Glasnogovornica DORH-a za sada nije željela ništa više reći o tom zahtjevu niti za što točno Glavaša osječko tužiteljstvo sumnjiči. Vrlo je izgledno da će, s obzirom na dosadašnju praksu, Povjerenstvo predložiti Saboru da Glavašu skine zastupnički imunitet.

SRIJEDA, 3. 5.

Prekinuti pregovori

Europska unija prekinula je pregovore zbog toga što Srbija nije izručila bjegunca Ratka Mladića, rekao je komesar za proširenje Olli Rehn, Carla del Ponte navodi kako je obmanuta, a suspenziju pomoći SiCG najavio je i veleposlanik SAD u SiCG Michael Polt. Pregovori su prekinuti, a ne suspendirani, što znači da brzo mogu biti nastavljani čim Ratko Mladić bude izručen Hagu, objašnjavaju analitičari.

Olli Rehn je, poslije telefonskog izvješća glavne tužiteljice Haškog suda Carla del Ponte, rekao kako mora kazati da je razočaravajuće to što Beograd nije mogao locirati, uhapsiti i izručiti Ratka Mladića Hagu. »Komisija zbog toga mora otkazati pregovore o stabilizaciji i pridruženju. Komisija je spremna nastaviti pregovore čim Srbija postigne punu suradnju. Srbija mora pokazati da nitko nije iznad zakona i da će se svako tko je optužen za teške zločine pojaviti pred sudom. Procjena haške tužiteljice o suradnji s Hagom je negativna, zato je Europska komisija morala otkazati pregovore o približavanju«, rekao je Olli Rehn.

Prema podacima kojima raspolaže haško Tužilaštvo, u Srbiji nema »konkretnog i koordiniranog plana za uhićenje Ratka Mladića«, a potraga za njim je »neprofesionalna, pa je lako reći da nije moguće naći ga«.

SADRŽAJ

Mišljenja roditelja čija djeca pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu

Od početka opredijeljeni 8,9

Održan međunarodni okrugli stol »Urbani Šokci«

Iskorak izvan uobičajenog stereotipa ..12-15

Nastavljaju se negativne reakcije na odluke Savjeta Republičke radiodifuzne agencije

Politika neda javne televizije 30,31

Promocija knjige Jasne Melvinger »Vaga s anđelima« u Novom Sadu

Obiteljska kronologija u lirskim pjesmama 42,43

Nenad Vojnić Zelić, koordinator malog nogometa

»Budi u sportu« 57

Dujizmi

- ✓ *Nemojte me zatvarati
ako želite da budem u pokretu;*
- ✓ *Nikada ne odlažemo ono što može čekati;*
- ✓ *Neviđene gluposti su najveće!*

Dujo Runje

Na novoj zgradi Učiteljskog fakulteta u Subotici

Započeli radovi

Glavni radovi na rekonstrukciji takozvane Žute kuće u Subotici u kojoj će se nalaziti Učiteljski fakultet počeli su 28. travnja. Predviđeno je da se na zgradi ojačaju temelji, potpuno obnove sve instalacije i objekt zaštiti od vlage. Dvorište će biti natkriveno, a u tom prostoru će biti izgrađen amfiteatar, predvorje, knjižnica i druge prostorije.

Glavni izvođač je »Ekspres servis«, a rok za izvođenje radova je 60 kalendarskih dana. Objekt, čije se renoviranje financira općina i fondacija »Laszlo Szekeres«, kako se planira, bit će predan na uporabu 1. listopada ove godine.

Prva faza rekonstrukcije zgrade u kojoj su do prije nekoliko godina bila smještena izbjegla lica u potpuno neadekvatnim uvjetima koštati će oko četiri milijuna dinara.

Beta

Hrvatska vlada suglasna sa zastavom srpske nacionalne manjine

Pravo na manjinsku zastavu

Srbi u Hrvatskoj od srijede, 26. travnja, si službeno imaju svoju zastavu, piše zagrebački »Jutarnji list«. Savjet za nacionalne manjine potvrdio je izgled zastave o kojoj je odluku još prije godinu dana donijela Nacionalna koordinacija vijeća srpske nacionalne manjine na čelu s *Miloradom Pupovcem*. Pravo na manjinsku zastavu jamči Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina.

Kako se navodi, zastava se sastoji od tri

vodoravno postavljene boje – crvene, plave i bijele. Raspored boja identičan je državnoj zastavi Srbije, samo što na njoj nema nikakvih drugih obilježja, poput orla, ocila i slično. Iako je zastavu danas potvrdilo najviše manjinskog tijelo u državi, ona se još neće moći upotrebljavati u svim dijelovima Hrvatske, nego samo tamo gdje je to propisano lokalnim statutima.

»Za sada je to moguće u Zagrebu i još desetak općina, gradova i županija, a osta-

li tek moraju izmijeniti statute sukladno članku 14. Ustavnog zakona«, rekao je *David Dragoljub Orlović*, predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine u Zagrebu.

Srbi u Zagrebu tako već od srijede, uz hrvatsku zastavu, mogu isticati svoju, i to na zgradi u kojoj imaju sjedište ili skupove, u svečanim i drugim prigodama važnim za tu manjinu, kao i u dane žalosti koji su proglašeni u Srbiji.

»To znači da našu zastavu možemo postavljati na sve zgrade gdje imamo manifestacije, pa i na Gradsko polgavarstvo i Skupštinu ako tamo imamo sastanke«, objasnio je Orlović.

Beta

Demokrate u Vrbasu protiv Šešelja, radikali protiv Tadića

Bilbordi, cvijeće, svijeće i jaja

Članovi Demokratske stranke i ostalih oporbenih stranaka 2. svibnja su u centru Vrbasa položili cvijeće na pano na koji su prethodno zalijepili fotografije lidera radikalne *Vojislava Šešelja* s oružjem, u okviru akcije »Cvijećem protiv zla«.

Zbog toga što su ranije predstavnici općinske vlasti iz redova SRS i SPS postavili »živi zid« ispred bilborda na kome se nalazi lik haškog optuženika *Vojislava Šešelja* i natpis »Šešelj srpski junak«, demokrate su odustale od namjere da cvijeće postave na taj bilbord.

Akciju demokrata predstavnici SRS i

SPS, koji su se nalazili na drugoj strani Trga Nikole Pašića, prpratili su brojnim povcima, među kojima i »ustaše«.

Nakon što su se gotovo svi razišli, radikali su fotografije *Vojislava Šešelja* na panou demokrata prelijepili fotografijama *Borisa Tadića* i ispod panoa zapalili svijeće.

»DS je današnjom akcijom reagirala na postavljanje bilborda sa Šešeljevim likom u centru Vrbasa i politiku koju je SRS vodila od 90-ih godina, koja je donijela rat, stradanje i nemaštinu«, rekao je novinarima predsjednik Općinskog odbora DS *Predrag Živanović*.

Demokrate su u centru Vrbasa organizirali i potpisivanje peticije kojom traže da se ukloni Šešeljev lik s bilborda ispred zgrade Skupštine općine.

Građani Vrbasa, predvođeni novinarom *Marijom Perković*, 24. travnja izrazili su nezadovoljstvo zbog postavljanja bilborda sa Šešeljevim likom. Tada je Marija Perković bilbord gađala jajima napunjenim crvenom bojom, a tridesetak građana ju je podržalo pljeskom.

Nakon toga su u policiji u Vrbasu saslušani *Perkovićeva* i troje novinara, a 26. travnja protiv nje je policija podnela prekršajnu prijavu. U međuvremenu je na bilbord u centru Vrbasa postavljen novi poster sa slikom lidera radikalne.

Beta

Seminar za vršnjačku medijaciju u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici

Poboljšanje ozračja u školi

»Očekujemo da će medijatori utjecati na rješavanje konflikata među vršnjacima i time popraviti ozračje u školi te će ona postati mnogo prijatnijim mjestom za učenje«, smatra voditeljica seminara, pedagoginja Desanka Vidaković

Tijekom proljetnog školskog raspusta u subotičkoj Osnovnoj školi »Ivan Milutinović« održan je trodnevni seminar za vršnjačku medijaciju. Kako se navodi u brošuri koja prati obuku, medijacija je postupak posredovanja u sukobu između dvije strane, vođenjem procesa rješavanja problema u cilju iznalaženja zajedničkog rješenja.

Po riječima *Desanke Vidaković*, školske pedagoginje koja vodi obuku, ovo je za sada jedina osnovna škola u Subotici u kojoj se provodi ovakav program, a od jeseni njime će biti obuhvaćene i druge škole u općini. »Ovo je prvi korak u kome se u osnovnim školama organiziraju skupine mladih koje će se obučiti za vršnjačku medijaciju kao medijatori, odnosno kao treća, neutralna osoba, između osoba koje su u konfliktu. U našoj školi radom je obuhvaćeno petnaestero polaznika. U skupini su djeca koja imaju različita iskustva u konfliktnim situacijama, neka od njih rješavaju uspješnije a

na druge i na taj način uče. Osnovni princip za prijavljivanje je dragovoljnost a ne uspjeh, tako da u skupini ima odličnih, vrlo dobrih i dobrih učenika«, kaže pedagoginja.

STJECANJE ZNANJA: Polaznici seminara su učenici šestog i sedmog razreda, koji su u ova tri dana stjecali znanja o aktivnom slušanju i drugim elementima koji pridonose rješavanju konflikata. »Osobe koje su u konfliktu treba slušati na način koji će biti aktivan, jer medijator svojim sudjelovanjem treba omogućiti usmjerenje daljnjoj komunikaciji kako bi se došlo do razrješavanja sukoba. U okviru rada smo nastojali razgraditi emocije na misli, osjećanja i potrebe, posebice bijes kao emociju koja je česta u sukobima. Također, bavili smo se konfliktima i percepcijom kao važnim elementima onoga što oni trebaju znati kao budući medijatori«, rekla je Vidaković dodajući kako se ovime završava trodnevni dio obuke koja će biti nastavljena za tjedan dana kada će polazni-

vođenja razgovora u koracima ovog postupka.

Učenici koji pohađaju seminar su zadovoljni omogućenim radom, o čemu svjedoče visoke ocjene koje su davali pri evalua-

ganizacija za tehničku suradnju), a uz potporu Savjeta za prevenciju problema ponašanja djece i mladih Ministarstva prosvjete i sporta Republike Srbije. Kako Vidakovićeva

Pedagoginja Desanka Vidaković u radu s polaznicima seminara: OŠ »Ivan Milutinović«

Budući medijatori borit će se rješavanjem konflikata među vršnjacima

druga manje uspješno. Takva struktura skupine je poželjna jer oni prenose iskustvo jedni

ci vježbati medijaciju kroz zamišljene situacije sukoba i obučavati se u proceduri

aciju nakon svakog dana obuke. Voditeljica seminara smatra kako će od obuke imati koristi škola ali i sami polaznici. »Oni će ovime proći kroz određena saznanja o rješavanju konflikata te postati svjesni nekih svojih postupaka, što će utjecati na drugačiji način njihova razmišljanja. Očekujemo da će medijatori utjecati na rješavanje konflikata među vršnjacima i da će se time popraviti ozračje u školi, što će je učiniti mnogo prijatnijim mjestom za učenje i razvitak potencijala. Očekujemo da će se učenici obučiti sami rješavati svoje probleme, te će jedan dio tih konflikata preći u ruke učenika, a da će nastaviti time biti rasterećeni i više fokusirani na ono što je cilj, a to je obrazovanje«, objašnjava naša sugovornica.

ORGANIZATORI PROGRAMA: Obuku za vršnjačku medijaciju organiziralo je Pedagoško društvo Srbije u suradnji s njemačkom vladinom udrugom GTZ (Njemačka or-

ističe, u Srbiji je obuku prošlo 15 pedagoga, a u Vojvodini će tri pedagoga, među kojima i ona, raditi na obuci mladih za vršnjačku medijaciju.

U svijetu se medijacija primjenjuje oko 50 godina, i to u oblasti sudstva, rješavanja konflikata u obitelji i drugim. U srednjim školama u Srbiji se minari obuke o rješavanju konflikata započeli su 2002. godine. »Medijacija ne može pokriti sve, kada su u pitanju veći problemi ponašanja mladih poput narkomanije ili kriminala, time se onda bave neke druge ustanove«, kaže Vidakovićeva.

Planira se da u program obuke za medijaciju budu uključeni i nastavnici, kao i druge učeničke inicijative u školama poput Učeničkog parlamenta. »Sve što će pridonositi rješavanju verbalnog i neverbalnog nasilja sigurno da je potrebno u školama«, zaključila je pedagoginja.

D. B. P

Mišljenja roditelja čija djeca pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu

Od početka opredijeljeni

»Manjkavost naše nacionalne zajednice je neodlučnost, ali mislim da će uvijek biti onih koji će djecu htjeti upisati u hrvatske odjele«, smatra Tome Vojnić Mijatov * »Čini mi se da sve druge nacionalne manjine mnogo više koriste ovo svoje pravo«, kaže Miroslav Tucić

U subotičkoj Općini od školske 2002./03. godine nastava na hrvatskom jeziku izvodi se, između ostalih, i u Osnovnoj školi »Matija Gubec« u Tavankutu. Prema riječima ravnateljice *Stanislave Stantić Prčić* u školi trenutačno ima dva odjela na hrvatskom jeziku. U odjelu prve generacije koja je polazila na hrvatskom, danas četvrtom razredu, ima 14-ero đaka, dok je u drugom razredu odjela na hrvatskom jeziku 7-ero učenika.

Mogućnost slušati nastavu izbornoga predmeta hrvatski jezik sa elementima nacionalne kulture u nižim razredima koristi 10-ero, a u višim oko 50-ero učenika.

Hoće li ove godine biti dovoljno učenika za odjel na hrvatskom, prema riječima ravnateljice, još nije poznato. Inače, u tavankutskom vrtiću u skupini predškolskog uzrasta na hrvatskom jeziku, ima osmero djece.

PODRŽAVALI IDEJU OD POČETKA:

Tome i Kata Vojnić Mijatov iz Tavankuta roditelji su sedmero djece. Najmlađa je *Veronika* koja ide u drugi razred odjela na hrvatskom jeziku u OŠ »Matija Gubec« kod učiteljice *Slavice Ivković Ivandekić*. Četvrti razred na hrvatskom u ovoj školi, koji vodi učiteljica *Marica Skenderović*, pohađa njihov sin *Tomislav Bernadica* koja ide u peti i *David* koji ide u sedmi razred dva puta tjedno slušaju sate hrvatskog jezika sa elementima nacionalne kulture koje za više razrede u spomenutoj školi drži *Ljubi-*

Kod nas nije bilo nikakve dvojbe: Tome i Kata Vojnić Mijatov s djecom

ca Vuković. Njihov sin *Martin* ide u drugi razred srednje škole, *Pavle* je završio za automehaničara i radi, dok najstarija kći *Marija* studira u Novom Sadu.

»Kod nas nije bilo nikakve dvojbe, jedni smo od onih koji su podržali tu ideju od samog početka, čak smo i druge roditelje ohrabivali«, kažu Tome i Kata objašnjava jući zašto su svoju mlađu djecu, kada se za to stvorila mogućnost, upisali na nastavu

na hrvatskom jeziku. »Po nama je to sasvim normalno da kao pripadnici jednog naroda, makar u osnovnoj školi, imamo mogućnost školovanja na materinjem jeziku«, objašnjava Tome.

Budući da su im starija djeca nastavu pohađala na srpskom jeziku, oni ističu kako u odnosu na rad ovih i odjela na hrvatskom nema puno razlike. »Nikakav to bauk nije. Bilo je malo problema s iščekivanjem udžbenika na početku, ali se to ipak riješilo. A, to što udžbenike dobivaju besplatno je za svaku pohvalu«, kaže Tome.

Tome i Kata smatraju kako bi u hrvatske odjele moglo biti upisano više djece, što, kako ocjenjuju, ovisi od roditelja, ali i od angažiranosti HNV-a. »Manjkavost je naše nacionalne zajednice neodlučnost, ali mislim da će uvijek biti onih koji će djecu htjeti upisati u hrvatske odjele. Mene hrabri kako je to riješeno kod mađarske zajednice, kako to opstaje i kako je organizirano«, kaže Tome.

Također, on smatra da učenicima koji za- vrše osnovnu školu na hrvatskom, s obzi-

Doedukacija nastavnika za realiziranje nastave na hrvatskom jeziku

Ravnateljica OŠ »Matija Gubec« *Stanislava Stantić Prčić* kaže kako je Svjetska banka, školi, u okviru školskog razvojnog plana odobrila sredstva za projekt »Očuvanje autohtonih vrijednosti našeg kraja«. »Projekt se realizira uz pomoć lokalne samouprave i uz odobrenje Ministarstva prosvjete Republike Srbije. U okviru istog započeta je doedukacija nastavnika i stručnog osoblja za nastavu na hrvatskom jeziku u višim razredima naše škole. Tečaj vodi profesor *Petar Vuković*, a prvi je ciklus predavanja već održan«, kaže ravnateljica.

Ona kaže i kako se u okviru istog projekta planira posjet nastavnika Osnovnoj školi »Ernestinovo« u Ernestinovu, u kojoj se nastava izvodi dvojezično – na srpskom i hrvatskom, a s ciljem praktične primjene stečenih znanja na obuci.

rom da uče i srpski jezik, neće biti nikakav problem ukoliko u srednjim školama ne bude nastave na hrvatskom. Kako kaže, u njihovoj se obitelji govori i njeguje bunje-

ziku. Pomalo ga brine kako će se nastava razvijati u višim razredima, te smatra da bi »ukoliko negdje zapne« i Hrvatska, kao i dosad, trebala pripomoći.

Dobro je to što država omogućava obrazovanje na hrvatskom jeziku:
Ruža i Stipan Stantić s kćerima Martinom i Natalijom

vačka ikavica, koja je dio starohrvatskog dijalekta. A glede napretka njihove djece u svladavanju standardnog hrvatskog jezika kao i ocjena u školi, i on i njegova supruga su, kako ističu, veoma zadovoljni.

OPREDIJELJENI ZA OVU MOGUĆNOST: Stipan i Ruža Stantić roditelji su dvije kćeri – Martine koja ide drugi razred na hrvatskom u OŠ »Matija Gubec« i Natalije, koja na jesen polazi u školu. Stipan kaže, da se i pokraj dvojbe, kada je već postojala mogućnost, stariju kći Martinu opredijelio upisati u hrvatski odjel.

»Ona je treća generacija učenika koji pohađaju nastavu na hrvatskom. U njihovom razredu ima manje djece, što je mogućnost da se sa svakim učenikom radi više ponaosob. U prosjeku kada ima dva-desetoro i više djece, ima više i problema«, smatra Stipan. No, prema njegovim riječima, malobrojnost djece ima i mana jer je protivnik ideje kombiniranih razrednih odjela, koja se često spominje. »Bolje je i da ih je malo, nego da u jedan razred zajedno ide više generacija, što je po meni nelogično. Možda će zbog racionalizacije i malog broja djece u nekim selima, čak i u odjelima na srpskom, biti stvarani kombinirani odjeli, ali ipak meni se to kao ideja čini zastarjelo. Na svu sreću, za sada, nije tako«, napominje Stipan.

On dobrim ocjenjuje to što ova država omogućava obrazovanje na hrvatskom je-

Na kraju razgovora Stantići kažu kako i svoju drugu kći Nataliju, ukoliko bude formiran odjel, planiraju upisati u prvi razred na hrvatskom.

ZADOVOLJNI ODLUKOM: Miroslav i Nada Tucić kažu kako je njihov stariji sin Alen krenuo kasnije u školu, te je tako sa

svojim bratom Danijelom, bio prva generacija učenika u tavankutoj školi koja je upisana u hrvatski odjel. Njih dvojica su danas učenici četvrtog razreda koji vodi učiteljica Marica Skenderović, a njihovi roditelji ističu kako i nakon četiri godine zadovoljni time što su ih upisali u ovaj odjel. »Nismo imali nikakvih problema zbog ove odluke. Bili su prva generacija, tada je to bilo nekako eksperimentalno. Sada kako vrijeme odmiče rezultati su vidljivi. Standardni hrvatski im dobro ide, a važno je da u okviru programa stječu i znanja o svom kulturnom identitetu«, kaže Miroslav, inače profesor u srednjoj Politehničkoj školi u Subotici.

On i njegova supruga, koji su od početka izabrali djecu školovati na hrvatskom, smatraju da oko ovog pitanja ne bi trebali dvojiti ni drugi roditelji. »Sve nacionalne manjine imaju obrazovanje na svom materinjem jeziku pa zašto ne bi imali i Hrvati. Nije to ništa ilegalno, ne radi se ništa iza leđa, država je to dozvolila. Ipak, čini mi se da sve druge nacionalne manjine mnogo više koriste ovo svoje pravo«, ocjenjuje Miroslav, navodeći neupućenost ljudi kao jedan od problema ovakve situacije.

Tucići su optimisti i nadaju se kako »ne može stalno biti ovakvo kako je sad«. Alenova i Danijelova majka Nada je članica Savjeta roditelja u tavankutoj školi. Ona ističe da je zadovoljna ozračjem u školi, a slaže se i sa mišljenjem svog supruga, grafičkog inženjera, koji naglašava kako su udžbenici za nastavu na hrvatskom jeziku veoma ilustrativni i kvalitetni.

D. B. P.

Udžbenici za nastavu na hrvatskom jeziku
su veoma ilustrirani i kvalitetni: Obitelj Tucić

Najveća zabilježena poplava u povijesti Starog Slankamena

Poplavljeni Slankamen

Stari Slankamen, srijemsko mjesto na polovici plovnoa puta Dunavom između Novoga Sada i Zemuna, budući je izgrađeno uz samu obalu i bez obrambenih nasipa, doživjelo je do sada nezabilježenu poplavu

U Slankamenu se živi na terasama

Dunav u dvorištima Staroslankamenaca

Ako ste posljednjih tjedana gledali brojna izvješća na raznim TV-postajama, u tisku, pa i u našim novinama o aktualnim poplavama u Vojvodini, onda ste svakako mogli primijetiti da su Dunav i Tisa, dvije najveće vojvođanske rijeke, ozbiljno ugrozile jedan broj ljudi koji žive uz njih i od njih. Naravno, novinari se najčešće nađu na atraktivnim mjestima na kojima se mogu napraviti dramatične fotografije, ili na kojima se češće pojavljuju državni funkcionari sa visokim čizmama na nogama i pokatkada sa pojasevima za spasavanje. Ima jedno mjesto koje je jedino u Vojvodini bilo ugroženo od Dunava i Tise istodobno, koje su posjećivali funkcionari sa svih državnih razina, a ipak nije bilo odveć prisutno u medijima.

Stari Slankamen, srijemsko mjesto na polovici plovnoa puta Dunavom između Novoga Sada i Zemuna, budući je izgrađeno uz samu obalu i bez obrambenih nasipa, doživjelo je do sada nezabilježenu poplavu. Najstariji Slankamenci upamtili su dvije velike poplave, 1965. i 1981. godine, ali ova je, kažu, prevazišla sva očekivanja i strahove ljudi koji uz Dunav žive, koji ga vole i poznaju i koji su mu do sada svaki puta opraštali štetu što im je nanio. Ovoga je proljeća sve govorilo da će poplavni val biti vrlo visok, budući je takav bio i vodostaj Dunava tijekom zime, a onda je i Tisa, koje utiče preko puta Starog Slankamena, također počela nadolaziti, pa su se ta dva vala superponirala upravo tu, kod utoka. I dobilo

Čamecima se kod susjeda dolazi

se to što se dobilo: najveća zabilježena poplava.

POPLAVLJENO I POZNATO LJEČILIŠTE: U dijelu poznatom pod imenom Varoš, poplavljena je cijela Natoševićeva ulica, budući je najbliža Dunavu, restorani na slankamenskom keju, te izvoriste slane ljekovite vode, odakle se ona cijevima sprovodi do specijalne bolnice »Dr. Borivoje Gnjatić«, poznatog lječilišta za neuorološke bolesti. Sama bolnica pretrpjela je veliku štetu time što joj je poplavljen cijeli prizemni dio u komu se nalaze laboratorij, kuhinja, te pralionica rublja. Ravnateljica bolnice, *dr. Mirjana Albot*, sučeli la se s problemom izmještanja opreme »na suho«, te s redovitim tijekom ishrane i njege svojih pacijenata, no uz pomoć općinske uprave, resornog ministarstva, te uz pojačano angažiranje svih uposlenika, ti su problemi riješeni na zadovoljavajući način.

Drugi dio mjesta, naselje *Zagrad*, doista podsjeća na Veneciju. Nedavno asfaltirana jedina ulica, što se proteže uzduž

naselja, danas je na riječnom dnu, a voda je prekrila kapije i ograde domova slankamenskih alasa i poljodjelaca. Evakuirane su one kuće koje su bile poplavljene do te mjere da se u njima više nije moglo živjeti, a i ostali su Zagradani nemirno

spavali sredinom travnja, u vrijeme ekstremnog porasta vodostaja od nekoliko desetaka centimetara dnevno.

RIBOLOV IZ VLASTITOG DVORIŠTA: Vodeni put do Titela više nije vodio od Zagra-

da Dunavom i Tisom, nego ravno kroz šumu na bačkoj strani, po jednom nepreglednom vodenom prostranstvu, što ne pamte niti najstariji zagradski alasi. Na sreću, Dunav je danas u opadanju, pa su misli Staroslankamenaca okrenute danima što će nastupiti kada im kuće ponovno budu na suhom i kada će im glavna zadaća biti otklanjanje posljedica poplave, a one, već se danas vidi, neće biti male. U očekivanju tog vremena, alasi koriste jedinstvenu prigodu loviti ribu ne izlazeći iz vlastitog dvorišta, a šarani, somovi i tolstolobici plivaju po mjestima koja su do jučer bila rezervirana samo za suhozemce.

Poznato je da slika vrijedi više od tisuću riječi, pa su se srijemski dopisnici Hrvatske riječi potrudili ovjekovječiti prizore iz Starog Slankamena. Kao što se na fotografijama i vidi, Staroslankamenci, travnja 2006. godine, doslovno žive na Dunavu, ali svi su spremni ponovno mu sve oprostiti. Do sljedeće poplave.

Vladimir Bošnjak

Foto: Dalibor Bošnjak

Ponegdje Stari Slankamen podsjeća na Veneciju

U Osijeku održan međunarodni okrugli stol »Urbani Šokci«

Iskorak izvan uobičajenog stereotipa

Organizaciji udruge »Šokačka grana« i osječkog ogranka Matice hrvatske, u prošli je petak u Hotelu Osijek održan Međunarodni okrugli stol pod nazivom »Urbani Šokci« koji je okupio 25 sudionika iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine, od kojih su više od polovice s akademskom titulom, pod pokroviteljstvom Grada Osijeka, Ministarstva vanjskih poslova i međunarodnih integracija i Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Medijski pokrovitelj projekta bio je Glas Slavonije a skupinu od tridesetak sponzora predvodio je »Belje« d. d. Sudionike i goste okrugloga stola primio je osječki gradonačelnik *Anto Đapić* a cjelodnevno je druženje nastavljeno i cijelu noć uz Svečani šokački astal.

INTELEKTUALNA SNAGA: »Ovaj okrugli stol, prva je manifestacija na kojoj sudjeluju znanstvenici ali i drugi djelatnici i promicatelji Šokadije, a prijavljenih 25 sudionika svjedoči o zanimanju za ovakav način rada, gdje želimo pokazati obrazovnu i intelektualnu snagu Šokaca-Hrvata, za iskorak ka jednoj novoj percepciji najveće etničke skupine u Slavoniji, Baranji i Srijemu«, rekla je mr. *Vera Erl*, predsjednica Šokačke grane.

»Nas Šokce prati jedan stereotip, pa čim kažeš Šokac a mnogi odmah stvore pre-

Okrugli stol Urbani Šokci u hotelu Osijek

dodžbu o boci vina ili rakije, šunku i slaninu uz kolo, pjesmu i tamburicu i podcinkivanje. Jeste, i to smo mi i ne stidimo se toga, ali mi smo i mnogo više i baš zato očekujemo da će ovaj okrugli stol dati odgovore na mnoga pitanja kao što su sta-

ništa i socijalno-ekonomska struktura urbanih i ruralnih Šokaca, kulturno povijesna šokačka baština, književni udio Šokaca u hrvatskom kontekstu, očuvanje šokačke riječi, odjevni i uporabni predmeti, običaji, sakralna baština i još puno toga. Ovaj stol je i međunarodni, jer sudjeluju i naši prijatelji iz Mađarske i Srbije i Crne Gore, i naravno naši Šokci od Iloka do Zagreba, no svjesni smo da nismo obuhvatili sve regije koje Šokci nastanjuju, niti je to moguće samo jednim skupom, pa ćemo ovu našu aktivnost i nastaviti. Nismo i ne mislimo da trebamo biti krovna udruga svih Šokaca, nego partneri-suradnici svima koji na bilo koji način njeguju Šokaštvo, jer upravo raznolikost u načinu rada pridonosi njegovanju, obnavljanju i opstojnosti Šokaštva. Naša različitost ali i sličnost biti će poticaj ostvarivanju smjernica daljeg razvitka civilnoga društva« rekla je mr. *Erl*, te je dodala »i da ne propustim, od samoga početka ovu smo aktivnost naslonili na Maticu hrvatsku, svjesni da je upravo ona, kao najstarija kulturna institucija Hrvata, pravi partner za ovakav projekt, ali nismo zaboravili ni Katoličku crkvu, koja je u dijaspori bila i ostala jedini stožer oko kojega se okuplja hrvatska manjinska zajednica.«

Šokci kod gradonačelnika Đapića

OKRUGLI STOL: Sudionicima i gostima potom su se obratili u ime županije Osječko-baranjske dr. *Nedjeljko Bosanac*, u ime Poglavarstva Grada dr. *Vladimir Šišljagić*, u ime Hrvatskog Nacionalnog vijeća u Srbiji i Crnoj Gori *Josip Z. Pekanović*, u ime Pokrajinskog tajništva za propise, upravu o nacionalne manjine *Đorđe Čović* te u ime Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija pomoćnik ministrice dr. *Slavko Leban*. Svi su izrazili zadovoljstvo da se jedan ovakav skup održava u Osijeku i da sudjeluju poznata imena iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine, što će bez sumnje pridonijeti boljoj suradnji na ovim našim prostorima.

Od 9,30 do 14,30 sati sudionici stola izlagali su na temu *Urbani Šokci*, ali naravno bilo je riječi i o Bunjevcima, o kojima

mena inteligencija, obrtnici i bogati seljaci, a Osijek je imao i danas ponovno ima Šokačku ulicu.

Mr. Vera Erl odradila je i obradila anketu među osječkim članstvom Šokačke grane i došla do zanimljivih i važnih pokazatelja koji će činiti bazu podataka ove mlade, ali vrlo aktivne udruge koja je skrenula pozornost šire javnosti na svoj sadržajni rad.

Ivica Ćosić-Bukvin govorio je o Šokcima na prostoru Spačvansko-bosutskog međurječja, prostoru spačvanskih šuma u kojemu se nalazilo 25 sela koja su sve do nedavno bila naseljena isključivo Šokcima, koji su gotovo dvjesto godina i Granicu čuvali o svom ruhu i o svome kruhu. Pozivao se na »Defter srijemskoga Sandžaka« iz 1566. godine, izvor na koje-

svetištima u Ilači i Dragotinu. Za Gospu Ilačku, ustvrdila je da je ona za šokački puk isto što i Lurdska Gospa za Francuze, dok je u malom mjestu Dragotinu u općini Trnava Žalosna Gospa štovana još od davne 1700. godine. Sakralna je baština u Hrvata povijesno utemeljena, bogata sadržajem a samo jedan vid te baštine su marijanska svetišta, što nije slučajno, jer Šokci-Hrvati vole Mariju zvati Rajskom djevom, kraljicom Hrvata.

Dipl. ing. *Josip Franc* također je govorio na ovu temu, o obnovi ranjenog Aljmaškog svetišta. U Aljmašu, malom mjestu na desnoj obali Dunava, prva se župa spominje davne 1332. godine, a župna crkva ujedno je i svetište Gospe od utočišta od 1704. godine. Na istome mjestu gradi se nova crkva godine 1847. a posvećena je 1852., da bi

Okrugli stol počeo je, kako i priliči, hrvatskom himnom »Lijepa naša«:

Slavko Leban, Nedjeljko Bosanac, Vera Erl, Helena Sablić-Tomić, Vladimir Šišljagić, Zvonko Tadijan, Kata Ivić i Stevan Mačković

su dokumentarno ali i nadahnuo govorili *Alojzije Stantić*, Narodni adeti Bunjevaca u 20. viku, *Milovan Miković*, Urbani aspekti hrvatskobunjevačkog identiteta između lijeve obale Dunava i desne obale Tise, prof. *Stevan Mačković*, Bunjevci Subotice između dva svjetska rata i prof. *Jasminka Dulić*, Strukturiranje nacionalno-političke svijesti vojvođanskih Hrvata.

ŠOKAČKI KORIJENI...: Tajnik Šokačke grane *Ivan Nikolić* govorio je o šokačkoj udruzi pod nazivom Klub »Šoka-dija«, koja je u Osijeku djelovala između 1934. i 1945. godine, kada se gasne sve udruge s hrvatskim nacionalnim predznakom. I oko ove udruge okupila se onovre-

ga su se pozivali još neki sudionici i poručio da se s više mara i više žara mora prići izučavanju šokačkih korijena, i radi nas i posebice radi mlađih naraštaja.

Damir Doležal je obradio kulturno-povijesnu baštinu Baranje na primjeru sela Topolje, o kojoj brine Društvo prijatelja baranjskih starina »Ižip« i pokretanje etnozbirke u kući baka *Mande Kovačev*. Govoreći o sakralnoj baštini, jer ova udruga skrbi i o crkvi sv. Petra, najstarijoj katoličkoj crkvi u Baranji, koju je dao podignuti princ *Eugen Savojski* u spomen pobjede nad Turcima.

I BAŠTINA: O sakralnoj je baštini govorila i dr. *Kata Ivić*, najviše o marijanskim

do temelja bila srušena u Domovinskom ratu. Posljednjih je godina podignuta nova i veća, moderna crkva na starim temeljima a uskoro će biti završen i Križni put.

Prostor je krivac što ne možemo pobrojiti sve akcente iz vrlo sadržajne rasprave, no pozornost na sebe skrenuli su Vinkovčani, mr. *Ljubica Gligorević*, govoreći o Vinkovačkoj šokačkoj gospodi u kulturno povijesnom i suvremenom kontekstu, te prof. *Tomo Šalić*, govoreći o Vinkovačkim šokačkim rodovima, koji su obilježili povijest Vinkovaca od Vojne krajine do današnjih dana, a vinkovačka je Gimnazija bila rasadnikom znanstvenika, književnika i vrsnih stručnjaka.

Zanimanje su pobudila i izlaganja *Marije Šeremešić* iz Sombora, Stanište i migracijska kretanja Šokaca Bačkoga Monoštorra, te prof. *Zvonka Tadijana* iz Sonte, Suvremena kretanja i perspektive podunavskih Hrvata-Šokaca u Vojvodini. Dr. *Jasna Melvinger* govorila je o Dramskoj naraciji u igrokazu »Šokica« Ilije Okrugića-Sriemca, dr. *Janja Prodan* iz Pečuha o Kulturnoj i književnoj prošlosti šokačkih Hrvata u Mađarskoj, a mr. *Vlasta Ramljak* na temu: Bunjevci i Šokci u živoj suvremenosti Hrvatskog kazališta u Pečuhu.

ŠOKAČKA RIČ: Dr. *Goran Rem*, koji je vrlo vješto i vrlo uspješno vodio ovaj okrugli stol, imao je izlaganje na temu: Žanrovski sustav korpusa šokačke književnosti i temeljno se pita o književnim rodovima i vrstama, te žanrovima koji su u različitim tekstovima do sada prepoznatvani kao šokački, a osim toga problematizira kontakt s pučkim pismom i njegovoj tipološkoj inkluzivnosti u ukupni korpus. Dr. *Helena Sablič-Tomić* govorila je o Ženskom šokačkom pismu, spominjući niz od tridesetak književnica počev od *Jagode Truhelke* i *Ivane Brlić-Mažuranić* do *Julijane Matanović* i *Lane Derkač*, a tomu nizu pridodala je još nekolicinu imena u čijim se djelima prepoznaje tipična ambematika vezana uz korpus slavonske književnosti tematski usmjerenoj šokačkoj problematiki, kao što su *Marija Tomašić-Im*, *Marija Tucaković-Grgić*, *Mara Švel-Gamiršek*, *Vlasta Markasović* i *Marijana Radmilović*.

Ne smije se zaobići ni uradak dr. *Ljiljane Kolenić*, Očuvanje šokačke riči, gdje polazi od znanstvenoga aspekta, ali navodi i vrlo lijepe primjere, kakva je recimo, znanstvena sesija u organizaciji županije Vukovarsko-srijemske i ZAKUD-a, te pojedinačne primjere u osnovnim i srednjim školama diljem Šokadije, gdje se djeci usađuje ljubav prema materinskoj riječi kroz njegovanje i izražavanje na zavičajnom idiomu. Navodi i pozitivne primjere gdje se šokačka rič čuva u literaturi pučkih pisaca *Duke Galovića* iz Drenovca, *Duke Kuveždića* iz Ilače, *Ivice Čosića-Bukvina* iz Vrbanje, *Marice Mire Kokanović* iz Gundinaca i dr.

Vrlo nadahnuto o Šokcima i Šokadiji, udruzi utemeljenoj u Zagrebu prije 95 godina, govorio je *Martin Vuković*, novinar, predsjednik zagrebačke Šokadije. Stariji smo od Dinama i od Hajduka ali nismo dostigli njihovu popularnost, ali na dobrom

smo putu. Isto tako, nismo odustali od namjere da 100. obljetnicu obilježimo u Šokačkom domu u Zagrebu, koji bi bio mjesto kulturno-gospodarske promocije Slavonije, Baranje i Srijema, ili bolje rečeno, čitave naše Šokadije.

S POZICIJE GRADONAČELNIKA: Sudionike i goste okruglog stola primio je osječki gradonačelnik Anto Đapić. »Izuzetno sam zadovoljan da je Osijek domaćin jednog ovakvog projekta, kojega je provela jedna nova ali kvalitetna udruga, čije se djelovanje evo poklapa s uspostavom nove vlasti u našem gradu. S pozicije gradonačelnika, jednostavno ne možete a da ne uronite u ljepotu Šokadije, ljepotu jedne bogate tradicije i očuvanja baštine, ljepotu šokačkih i hrvatskih vrijednosti koje nama mogu biti na ponos. Nastojat ćemo i dalje da svaku dobru aktivnost ove udru-

ge Đapić. Gradonačelniku je zahvalila Vera Erl, predsjednica Šokačke grane i pozvala ga da se pridruži Šokcima na svečanom šokačkom astalu, ali i na manifestacijama koje slijede.

Sukladno protokolu, gradonačelnik je Đapić darivao dr. Slavka Lebana, pomoćnika ministrice vanjskih poslova i europskih integracija, dr. Janju Prodan, predstavnicu Ogranka Matice hrvatske u Pečuhu i Josipa Zvonka Pekanovića, predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća u SiCG. Poklone su uzvratili gosti iz Subotice, iz Sombora i Pečuha. *Grgo Kujundžić* uručio je gradonačelniku pozivnicu za Dužijancu, a Martin je Vuković pozvao gradonačelnika na veliki koncert tamburaške šokačke glazbe polovicom svibnja u Lisinskom u Zagrebu.

POTPORA PROJEKTU: »Ovo je najbolji način da se očuva šokački i nacionalni identitet i diljem Šokadije, ali ja bih posebice istaknuo, kod naše hrvatske manjinske zajednice u dijaspori«, rekao je dr. Slavko Leban, pomoćnik ministrice vanjskih poslova i europskih integracija RH, »i zato smo od prvoga momenta podržali ovaj zanimljiv projekt i lobirali da ga prepoznaju i u Ministarstvu kulture RH. Ovo doba globalizacije pogodno je za ugrozu identiteta malih naroda, ali ono što danas vidim ovdje, polazeći od sastava sudionika, od razine gostiju koje ste pozvali, a posebice ono što govornici danas iznose, po meni je jako ohrabrujuće za očuvanje toga identiteta. Uprava kojoj sam na čelu, izravno se bavi našim pukom u iseljaništvu, pa me jako raduje da su tu i predstavnici Hrvata iz Srbije i Crne Gore, Mađarske, i raduje me da jedna nevladina udruga pridonosi povezivanju hrvatskoga korpusa s obje strane Dunava. Doista, nemamo dovoljno riječi da pohvalim ovu vašu aktivnost, i zato poručujem, samo tako nastavite« kazao je dr. Leban.

Vidno je zadovoljan i Josip Zvonko Pekanović, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u SiCG. »Ne samo zadovoljan, puno više od toga. Ja sam sretan danas, a to sam istaknuo i u pozdravnoj riječi, što ste uspjeli prepoznati što nas tamo tišti, što ste uspjeli spoznati našu želju i naša htijenja za širom i čvršćom vezom s matičnom Domovinom i uspjeli neposredno, a ne samo protokolarno, učiniti tu vezu živom. Zadovoljan sam tim prije, jer se niste ograničili samo na šokački korpus koji živi s obje

Predsjednica »Šokačke grane«: mr. Vera Erl

ge podupremo, da te vrijednosti Šokadije istaknemo u prvi plan kada god je to moguće, ali i da ih pokažemo i izvan naših granica, jer one to zaslužuju. Raduje me da su Vaši gosti danas i naši prijatelji iz Subotice, iz Sombora i diljem Vojvodine i naši prijatelji iz Pečuha, iz Mađarske, i zahvaljujem se na ovoj pozivnici za Dužijancu i vjerujem da ću vrlo skoro posjetiti Suboticu i Sombor i naše Hrvate u Vojvodini, a upravo ovakve aktivnosti su prigoda da učvrstimo naše veze s našim pukom koji živi i van granica naše Domovine« poručio

strane Dunava, već ste ruku prijateljstva pružili i našim Bunjevcima, jer svi smo mi pripadnici jedinstvenoga hrvatskoga korpusa. Naši će ljudi to znati cijeniti, a Vi ćete uvijek biti dragi gosti i u Somboru i u Subotici i u cijeloj Vojvodini.»

DOBRI DOJMOVI GOSTIJU: I *Lazo Vojnić Hajduk*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a je govoreći o projektu Šokačke grane kazao: »Ugodno sam iznenađen i brojem i sastavom sudionika i brojem i razinom gostiju, a već prva izlaganja pružaju nam optimistično uvjerenje da se polako ali sigurno zbližava isti narod iz dvije regije, s dvije strane granice, što je posebice značajno za nas u Srbiji i Crnoj Gori. Osobno mislim da će akcenti s ovoga stola odjeknuti i kod nas i u susjednoj Mađarskoj, jer ovakvi su programi najbolji doprinos našem povezivanju, a za poželjeti je da ti kontakti budu i češći i čvršći.«

Dorđe Čović iz Subotice, inače predstavnik Pokrajinskog Tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine u Novom Sadu, također kaže kako je zadovoljan i izborom tema i brojem sudionika, te kako je sve to lijepo upriličeno i organizirano. »S pozicije na kojoj jesam, važno mi je da čujem stajališta od relevantnih čimbenika koji obitavaju na ovim prostorima, i Slavonije, Baranje i Srijema, ali i Vojvodine i Mađarske. Držim ovo vrlo važnim i za Šokce i za Bunjevce, a nama će biti poučno da se i mi tako organiziramo, da definiramo i artikuliramo naše zahtjeve, da javnost u SiCG čuje i želje i htijenja Hrvata, i nas sa Sjevera Bačke ali i onih duž Dunava od Bačkoga Brega do Bača, Bodana, Plavne i Vajske i dakako, Hrvata u Srijemu, koji su i najviše stradali u vrijeme Domovinskoga rata«, iznio je svoje dojmove Čović.

SVEČANI ŠOKAČKI ASTAL: Druženje je nastavljeno u dvorani Classic u Osijeku, gdje se okupilo 350 urbanih i ruralnih Šokaca, a Svečani šokački astal bio je prepun prasetine i janjetine, šunke i kulina, rakije i vina i kolača samo da prste polizeš, tako da bi na gozbi pozavidjeli i stari Rimljani. Smjenjivala su se dva tamburaška orkestra, Šokačka duša, tamburaški sastav Šokačke grane i mladi osječki bend »Divani«, a na lijepu šokačku tradiciju podsjetili su nas gajdašica *Anita Tomković* i samičar *Franja Verić*. Blagoslov je zavezao vlč. *Ivica Jurić* i s gostima izmolio očenaš, a potom rekao i nešto zanimljivo: »Slušajući izlaganja na okruglom stolu, malo koji sudionik nije spomenuo svečene i doista naš je puk šokački oduvijek bio odan našoj katoličkoj vjeri, a iz njegovih

su redova bili novačeni službenici božji, jer Šokci su nekada imali puno djece. Ali vremena su se promijenila, djece je bilo sve manje, pa sam i sam imao nezgodu kada sam se odlučio za svećeničku službu. Moj dada je bio nekako tužan i rekao mi, Ivo, ako baš voliš stegu, zašto ne ideš u miliciju, a ne da živiš od milodara. Šokac je uvijek imao ponosa, Šokac je oduvijek živio od svojega rada i ja sam tada razumio dadu, ali ovo je bio moj izbor i nisam se pokajao. Šokadija, crkva, molitva i duhovnost, nerazdvojni su«.

Među veselim gostima je bila i predsjednica osječkog Ogranka Matice hrvatske *Helena Sablić-Tomić*, a za nju kažu da je glavni krivac za ovo događanje. »Ne ja.

Šokice čekaju goste

Kriva je vaša predsjednica Vera Erl, a ja sam samo poduprla njenu ideju i evo nas u velikom broju danas u Osijeku na urbanim Šokcima. Ovo danas je fascinantno. Dakle, pokazalo se ono što se htjelo i nekim ranijim projektima napraviti, izdići tradiciju Šokaštva iznad uobičajenoga stereotipa, uvriježenoga da su Šokaci i Šokice uz šnit šunke i kulina, bocu rakije ili vina, u kolu uz tamburicu, pokazalo se da među Šokcima ima sjajnih osoba koje se vrlo ozbiljno i vrlo stručno bave šokačkom baštinom, da Šokci imaju o čemu pričati i izreći svoj sud, od onog urbanog stola do ovoga svečanog šokačkog astala, na kojemu se baš znaju veseliti, dakle, Šokci znaju spojiti znanost i strast«.

ZADOVOLJNI ISKORAKOM: »Ja sam danas tako sretan«, kaže *Imra Vrbešić*, do predsjednik Šokačke grane, »jer ovo je an-
tologijski događaj. Ovo je i prvi nastup

naše muške pjevačke skupine, po prvi puta smo okupili Šokce da pjevaju u jednom zboru, i sutra, kada budemo slavni, morat ćemo priznati, počeli smo na Šokačkoj grani, počeli smo na urbanim Šokcima. No, šalu na stranu, vidjeli ste nas i čuli, treba tu još puno raditi i treba napraviti selekciju, jer večeras nas je nastupilo 18 a treba 8 – 10, ali tko će imati srca i reći ljudima, vi ne možete nastupiti večeras«.

Puni hvale bili su i naši gosti iz raznih šokačkih udruga, *Zvonko Brdar* iz udruge »Šokadija« u Bilju, koja okuplja raseljene žitelje iz Bačkoga Monoštora, *Željko Takšić* iz Vinkovačkih šokačkih rodova, *Silvio Jergović* iz vukovarskog Ureda Hrvatske matice iseljenika, *Stjepan Galović*,

iz Udruge proizvođača domaće slavonske šljivovače »Slavonka« u Osijeku, *Stjepan Rakitić* ispred KUD »Sloga« iz Sikirevaca i *Marica Ručević* ispred Udruženja obrtnika.

I za kraj, predsjednica »Šokačke grane« Vera Erl kaže: »Što reći, presretna sam. Danas smo odradili jedan divan i ozbiljan posao, s pregršt biranih tema, od staništa do povijesti i od njegovanja šokačke baštine do vjere i sakralne baštine Šokaca i Bunjevaca. Naša je Šokačka grana napravila iskorak i Šokci nisu samo prepoznatljivi po kulinu i vinu, po pjesmi i tamburi, već se bave i znanošću, književnošću, ozbiljnim šokačkim poslom, i kada uskoro izađe iz tiska Zbornik radova Urbanih Šokaca i Šokačka čitanka, biti će bjelodano jasno što to rade Urbani Šokci.

Slavko Žebić

Josip Forjan, ravnatelj Radionice i posudionice narodnih nošnji u Zagrebu

Izazov rekonstrukcije narodnih nošnji

Radionica ima strogo profiliranu i specifičnu djelatnost, a to je prikupljanje i izrada, rekonstrukcija i restauracija, kao i iznajmljivanje za različite oblike scenske i svake druge primjene narodnih nošnji * Suradujemo sa srodnim ustanovama, te veziljama, tkaljama i tkalcima, kao i s amaterima istraživačima *

U Subotici će se u mjesecu kolovožu realizirati izložba Narodnoga ruha Hrvata u svijetu

Intervju vodio: Slavko Žebić

Profesora Josipa Forjana iz Zagreba u nekih tjedan-dva dana sreo sam četiri-pet puta, ali uvijek na našim šokačkim destinacijama, na prastarim šokačkim staništima od Vukovara do Bačkoga Brega, iliti Berega, kako naši Šokci to vole reći. U Vukovaru na otvaranju izložbe »Najljepše si selo Cvelferije«, u Osijeku na »Šokačkoj grani«, u Sonti na tradicionalnoj folklornoj manifestaciji, u Subotici na Velikom prelu i u Beregu na Ve-

likom šokačkom prelu. Zaintrigiralo me što će purger među Šokcima i što stalno radi na ovim našim prostorima, i to je već bio dovoljan povod za razgovor.

HR: Tko je ustvari Josip Forjan?

Diplomirao sam na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a trenutačno obnašam dužnost ravnatelja Radionice i posudionice narodnih nošnji u Zagrebu, koja je osnovana

1948. godine i tu sam nekih 15-tak godina, pa smo u to vrijeme pokrenuli radionicu nošnji koja se razvijala kroz vrijeme i tražila nove oblike i područja rada, tako da je to danas ustanova na području kulture u gradu Zagrebu, koja ima strogo profiliranu i specifičnu djelatnost, a to je prikupljanje i izrada, rekonstrukcija i restauracija, kao i iznajmljivanje za različite oblike scenske i svake druge primjene narodnih nošnji. Osim te temeljne djelatnosti, naša ustanova organizira i različite kulturne programe, izložbe, radionice, koncerte, revije, odgojno obrazovne programe, godišnje seminare, dakle sve ono što je na neki način vezano za narodne nošnje i tradicijsko tekstilno rukotvorstvo, za folklorne kostime i slično. Radionica je na neki način praktična primjena etnološke i folklorističke struke u praksi. Mi se nošnjama ne bavimo kao muzejske ili znanstvene institucije, mi ih ne proučavamo, već se praktično njima bavimo, temeljna djelatnost je i iznajmljivanje nošnji kulturnim društvima, ne samo u gradu Zagrebu, već i diljem Hrvatske, ali naši su korisnici vrlo često i društva izvan Hrvatske, prije svega to su naši Hrvati u dijaspori, Hrvati u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori i drugim susjednim državama, a vrlo često naše nošnje putuju i preko oceana, gdje ih koristi hrvatska dijaspora u Sjevernoj i Južnoj Americi ali i naša društva diljem Europe.

HR: Ako dozvolite izrazio bih jedno neslaganje s Vama. Rekli ste da se ne bavite nošnjama poput muzejskih i znanstvenih institucija i da ih ne proučavate, a moje je skromno mišljenje da to nije točno, jer da ih ne proučavate ne biste ih mogli rekonstruirati, zar ne?

U pravu ste. Naravno da ih i mi proučavamo, jer bez nužne stručne i znanstvene pripreme ovakav jedan posao ne bi se mogao ni obavljati. Htio sam reći da mi nemamo tu ulogu znanstvene obrade i muzeološke

obrade nošnji, kao što to čine etnološki i zavičajni muzeji, ali naša zbirka, koja broji više od 20.000 raznoraznih dijelova narodnih nošnji i folklornih kostima i te kako je stručno obrađena.

HR: Suradujete li sa zavičajnim muzejima?

Naravno, naša ukupna djelatnost temelji se na suradnji sa srodnim ustanovama, prije svega Etnografskim muzejom u Zagrebu i Splitu i uglavnom većim zavičajnim muzejima po Hrvatskoj i u suradnji s njima prikupljamo narodne nošnje, a kada se bavimo rekonstrukcijom, konzultiramo kolege na terenu koji su već istražili te nošnje ili ih trenutačno istražuju, a vrlo često radimo usluge tim muzejima. Tako smo za muzej u Kninu restaurirali nošnje toga kraja, trenutačno radimo to isto za muzej u Obrovcu, za etnografski muzej u Splitu uradili smo 20-tak replika koje se nalaze u stalnom postavu njihovog muzeja, zatim smo radili za Gradski muzej u Vinkovcima jednu zbirku Slavonskih nošnji i tako dalje da ne nabrajam. Za našu djelatnost važna je i suradnja s ljudima na terenu, dakle s onima kojima je ta nošnja sastavni dio života, koji su aktivno nosili tu nošnju, a isto tako i s onim vrijednim veziljama, tkaljama i tkalcima.

HR: S kojim veziljama, tkaljama i tkalcima suradujete?

Taj popis je vrlo dugačak i na njemu bi se našlo više od stotinjak onih koji s nama kontinuirano surađuju. Vezano za slavonsko-srijemsko područje, to je svakako Bapska, a tu su *Janja Adamčić*, *Ana Božinović* i *Evica Majačić*, to su naše tkalje s kojima surađujemo barem 15 godina. Spomenut ću i *Dragana Dražića* iz Donjih Andrijevac koji se bavi tkanjem i svim oblicima ručnoga rada, *Nikolu Šuću* iz Nuštra koji se bavi pletenjem šokačkih pletenica, i *Ankica Peulić* iz Ilače. Zatim bih spomenuo *Milku Srdarević* iz Zagrađa kod Pleternice, koja se bavi reljefnim vezom, tzv. špikovanjem koja je također naša dugogodišnja suradnica, kao i *Evica Cerovec* iz Habjanovaca koja se bavi zlatovezom, pa onda i *Marijana Hegeduš* u Vukovaru, mlada žena koja vrlo uspješno prenosi znanje i na ostale Vukovarke.

HR: Obiteljski obrt Čolakovac iz Gradišta, možda se i jedini u nas još bave izradom špenzleta, kratkog muškog kaputa ili rekle od valjane vune. Suradujete li s njima?

Gospodin Čolakovac je jedini u nas koji se bavi izradom špenzleta. To je zapravo obrt od kojega se danas ne može lagodno živjeti, može se raditi i tu i tamo zaraditi, ali taj obrt je i težak, spor i iziskuje dosta rada, na jednoj strani, dok na drugoj strani nema tržišta, nema klijentele koja bi rado kupila špenzle. Davno je prošao period, ja bih re-

kao s kraja 19. i početka 20. stoljeća kada je špenzle bilo obavezan dio ruha u cijeloj Šokadiji, a to znači cijela Slavonija, Baranja i dio Srijema. On je stvarno učinio puno da se taj jedinstveni obrt sačuva.

HR: Osim što suradujete s obrtnicima i udrugama koje se bave vezom i drugim tekstilnim rukotvorstvom, suradujete li i s amaterima istraživačima?

Jako je mnogo ljudi koji su zaljubljenici u tradicijsku baštinu, a neki od njih dopri su tako daleko, gdje nisu uspjeli kolege etnolozi, muzealci i folkloristi, jer naše je struke vrlo malo, prostor koji pokrivamo vrlo je širok, a običaja na pretek. Istina poneki se običaji znaju razlikovati i od sela do sela, negdje samo u nijansama, a negdje su i

ti s njom, konzultirati se i slično. Recimo kada pišemo o tim nošnjama onda su ti ljudi na terenu od neprocjenjive važnosti, jer su sudionici vremena i događaja, a to nije za podcijeniti. Isto tako i *Matija Damjanov* iz Duboševice nema nikakvih tajni glede baštine Šokaca iz Duboševice u koju on nije proniknuo i vjerujem da nema detalja koji njemu nije poznat. On je i prigodom progonstva iz Baranje iznio narodnu nošnju, a ono što nije mogao ponijeti to je uredno spakirao i zakopao, pa kada su se vratili u Baranju, taj ga je materijal čekao. Zahvaljujući njemu obnovljen je rad KUD-a, pa je i dan danas svijetla točka glede njegovanja tradicijskih običaja, očuvanja baštine i promicanja šokaštva u Baranji. Jedan od takvih ljudi je i *Ivica*

dijametralno različiti. Ta naša baština neiscrpno je vrelo, vrlo je bogata i dobrim dijelom neistražena i zahvaljujući tim ljudima, kakva je recimo gospođa *Jelka Mihaljev* koja jeste amater u smislu da nije etnolog već je učitelj, no ja Vam moram reći ona je doktor znanosti kada je baština Baranje u pitanju i baština baranjskih Šokaca. Kada je riječ o narodnim nošnjama u Baranji, njezino je znanje i poznavanje neprocjenjivo i zaista sam se uvijek radovalo kada mi se pružila prilika surađiva-

Ćosić Bukvin iz Vrbanje, koji je istražio svoje selo uzduž i poprijeko i povijesno i sociološki i etnografski, objavio 10-tak knjiga o Vrbanji i Cvelferiji i puno nam je pomogao nedavno kada smo u Muzeju grada Vukovara postavljali izložbu o narodnom ruhu Cvelferije. To su sakupljači povijesnih dokumenata, sakupljivači fotografija, dijelova i fragmenata narodnih nošnji i zaista zahvaljujući takvim ljudima puno toga se sačuvalo i od propasti i od zaborava.

HR: Što je ključ uspjeha u Vašem poslu?

Za sebe mogu reći da sam imao sreću da moj hobi postane moje zanimanje. Možda je to ključ uspjeha u ovome poslu, jer velika je stvar kada spojite mogućnost da svaki dan idete na posao s velikom radošću. Naša ustanova živi i radi vrlo dinamično, evo moram priznati da nisam Šokac i Slavonac podrijetlom, ali područje moga istraživanje jest Slavonija, jest Šokadija i širi panonski prostor. Autor sam nekoliko izložbi, a jedna od najdražih i moja kontinuirana ljubav i preokupacija je narodno ruho i narodne nošnje Šokaca u zapadnom Srijemu, sela oko Iloka, Ilok sam, Šarengrad, Bapska, Berak, Sotin, Tompojevci, Tovarnik, Ilača, Lovas, a također i Gibarac koji je izvan granica Republike Hrvatske. To je ono što ja već dugo godina istražujem, a osim toga radim i na rekonstrukciji, restauraciji i obnovi nošnji na tom Panonskom prostoru. Možda još da spomenem da sam odlikovan za zasluge u kulturi ordenom Matice Hrvatske.

HR: Međunarodna smotra folkloru u Zagrebu, prestižna etnografsko folkloristička manifestacija u našoj zemlji koja bilježi gotovo već 50-tu obljetnicu i koja okupšto je u Hrvatskoj »in«, od instituta za etnologiju i folkloristiku, do Instituta za nacionalnu povijest, kao i Vaše institucije, a trudi se okupiti skupine iz cijele Hrvatske i susjednih zemalja, pa i cijelu iseljenu Hrvatsku. Kakvi su Vaši dojmovi glede ove smotre?

Ta smotra je za mene osobno glavna manifestacija u našoj struci, centralna manifestacija koja je dobro opravdala svoje postojanje. To je prilika da svijetu predstavimo svoja znanja i svoja postignuća, ali isto tako, tu dolaze i svjetski poznati etnolozi i folkloristi, pa je i prilika da nešto novo naučimo. Što se tiče aktivnosti Međunarodne smotre folkloru u koje smo uključeni kao institucija, moram reći da su to razne radionice, a spomenut ću neke. Jedna od radionica bila je suvremena izrada narodnih nošnji u Slavoniji, Baranji i zapadnom Srijemu, pa recimo izrada nošnji Jadranskoga kulturnog i etnološkog područja, a sudjelovali smo i sa izložbom Zlatne ruke prognanika, kao i s manifestacijom Čuvajmo baštinu, gdje smo okupili povratnička društva s cijelog privremeno okupiranog područja Hrvatske za vrijeme Domovinskoga rata. Okupili smo većinu KUD-ova, od Srijema i zapadne Slavonije, Like i Pakraca, do Knina i zadarskog za-

leđa, gdje su ti ljudi pokazali kao se cijeni tradicija, kako se poštuje baština i kako se voli svoj rod, zavičaj i ljepota običaja. Ta su društva nastupila na smotri, predstavila običaje pjesme i plesove, ali i narodno ruho, a tom prigodom imali smo i izložbu u Klovičevim dvorima, gdje su se oni predstavili svojim rukotvorstvom i raznim uporabnim predmetima i tradicijom i baštinom koja je očuvana makar na požutjelim fotografijama.

HR: Radite li na nekim novim projektima?

Posljednjih godina bavimo se revijama, pa smo na prošlogodišnjoj Međunarodnoj smotri folkloru imali reviju vezanu za slavonsko područje, pod nazivom Šokačka se

grana vije, gdje smo na jednom mjestu, u jednom umjetničkom programu, predstavili nošnje i običaje svih Hrvata-Šokaca na panonskom prostoru od Slavonije, Baranje, Srijema, Bačke, Mađarskog dijela Baranje, bosanske Posavine, a također i Šokaca u Rumunjskoj i bilo je doista zanimljivo vidjeti koliko su te nošnje zapravo međusobno slične, koliko se u njima ogleđa pripadnost jednom nacionalnom korpusu, u ovom slučaju hrvatskom. Iduće godine je jubilara Međunarodna smotra folkloru, 50. po redu, i mi ćemo raditi jedan program koji će se zvati Između pučkog i građanskog, gdje želimo predstaviti međusobne utjecaje građanske mode na tradicijsko odijevanje i obrnuto, tradicijsko rukotvorstvo na građansku modu.

HR: Kako Ste pomagali prognanim Hrvatima iz Srijema, a tu mislim na onaj dio Srijema koji je s druge strane državne granice?

U to vrijeme, mi smo od prognanika iz Srijema, koji naprosto nisu imali sredstava za elementarnu egzistenciju, otkupili baš dosta narodnih nošnji i fragmenata narodnih nošnji, jer su posezali i za tom mogućnošću, da ostanu bez svojega blaga, ali da bi školovali djecu ili jednostavno preživjeli. Mi smo tada smatrali, bolje je da te nošnje završe ili u našoj ustanovi, ili u nekom od muzeja, nego da završe u inozemstvu i da im se zametne trag. Mada je bilo slučajeva, da smo tragom njihovih izjava, mnoge nošnje koje su već otišle u Austriju, Njemačku, Švicarsku, Nizozemsku, uspjeli pronaći i vratiti ih u Hrvatsku. No priča ide dalje, i sada je potrebno rekonstruirati nošnje Hrvata koji su živjeli u Srijemu, a bogme i koji danas žive u Srijemu koji teritorijalno pripada SiCG, jer je kod mnogih ta nošnja devastirana, uništena, prodana, a kod nekih, posebice u gradskim sredinama, vrlo je rano izišla iz uporabe, pa se ni sjećanja na nju nisu sačuvala. To je ono što želim naglasiti, jer KUD-ovi i u tim sredinama imaju potrebu da se te nošnje istraže, rekonstruiraju, i baš stoga ove godine namjeravamo, a već smo puno do sada i uradili, postaviti izložbu Narodnoga ruha Hrvata u svijetu, ili kako se to kaže, u dijaspori, s akcentom na Hrvate koji žive u SiCG, pošto će izložba biti postavljena u Subotici, u povodu održavanja njihove tradicijske manifestacije Dužijance.

HR: Što će sve na izložbi u Subotici biti predstavljeno?

Zahvaljujući sredstvima Ministarstva kulture RH i Odjela za kulturu grada Zagreba, koji podupiru ovaj naš projekt, ove ćemo godine realizirati izložbu Narodnoga ruha Hrvata u svijetu, i to u kolovozu mjesecu u povodu glavne manifestacije Dužijance, po kojoj je Subotica poznata diljem svijeta, a bit će otvorena u Gradskom muzeju u Subotici. Pripreme su uvelike u tijeku, suradnja s gradskim strukturama je dobra, tiskat ćemo također jedan reprezentativni katalog s izborom stručnih tekstova i nastojat ćemo obraditi nošnje od Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, Mađarske Baranje, Rumunjske, Italije, Češke, Slovačke, a moje je mišljenje kako je dobro na jednom mjestu pokazati to narodno ruho i rukotvorstvo onoga dijela hrvatskoga korpusa koji je izvan matične domovine. Iznimno mi je drago da to bude baš u Subotici, gradu bogate kulturne baštine, gradu koji obi-

luje kulturnim životom i zbivanjima, a mi ćemo akcent dati na baštinu Hrvata-Bunjevaca i Hrvata-Šokaca.

HR: Postoji li mogućnost da tu izložbu vide i svi naši Srijemci, recimo da se izložba na Subotici dislocira u Rumu, Mitrovicu i Petrovaradin, u okviru projekta kojega radi HMI i sprema »Dane Srijema« ove jeseni?

Dapače, bit će nam drago da se uključimo u projekt Hrvatske matice iseljenika, a mogu Vam reći da se naše izložbe inače sele iz grada u grad, tako da bi i ova izložba mogla obići čitav Srijem. Ja čak mislim da bi u Suboticu na otvaranje trebali doći voditelji društava i da budu otvoreni za struku i spremni poslušati savjete, jer tu će biti stručnjaci svih profila, etnolozi, povjesničari, folkloristi i sl. Puno se može naučiti i kada dolaze na naše smotre diljem Hrvatske, ja sam tu već spominjao Vinkovačke jeseni, Đakovačke vezove, Šokačko sijelo, Brodsko kolo, ali i ma i čitav niz smotri koje također imaju zavidnu tradiciju, pa želim spomenuti neke manje poznate, ali ne i manje uspješne, kao Smotra folklor Karlovačke županije u Ogulinu, Smotra Moslavačke županije u Kutini i Martinskoj Vesi, zatim Okučane i vrlo specifičnu smotru povratničkih društava i grupa s ratom stradalih područja, pa smotra u Polači, i ne bih pogrešio ako kažem da danas svaki gradić ima neku karakterističnu smotru.

HR: Postoje li određeni problemi glede autentičnosti narodnih nošnji i narodnog ruha koje je davno izišlo iz uporabe, ali je sastavni dio kulturno-umjetničkih društava, primjerice u Srijemu?

To jest problem koji se mora objektivno sagledati i uzeti u obzir sve otežavajuće okolnosti, a to je, da su se u dijelu Srijema narodne nošnje vrlo rano izobičajile, dakle, da je to tradicijsko ruho, posebice u gradovima, vrlo rano izišlo iz aktivne uporabe, pa danas i nemamo podataka kako je to tradicijsko odijevanje izgledalo. Drugo, veći je dio Srijema stradao u vrijeme Domovinskoga rata, ljudi su protjerani, pa je stradala i ta materijalna baština, te su danas kulturna društva suočena s problemom kako rekonstruirati narodno ruho, nešto što je bilo tradicijsko odijevanje njihovih djedova i baka, a nema autentičnih podataka, nema sačuvanih predmeta, čak niti u fragmentima, pa niti fotografija, koje su onda bile rijetkost. Stoga, društva često upadaju u zamku, pa se iz neznanja ili zablude često rekonstruira nešto što zapravo nije njihovo, prave se nekakvi uniformirani oblici, uzimaju se nekakvi predlošci iz Hrvatske, ali to nije odjeća toga kraja, to je možda nekada i bilo odijevanje pučkih

zborova ili slično i nosi određenu simboliku izražavanja nacionalnoga identiteta, jer se razlikovalo od onih drugih, ali to nije tradicijsko odijevanje na tome području. Ponekad znamo imati i drastičnih primjera, ali se trudimo jasno i glasno ukazati na činjenicu da to nije njihovo tradicijsko ruho i nije autentično, a kada takve skupine dođu na manifestacije kao što su Vinko-

hrvatskih elemenata i sve je to utjecaj međusobne komunikacije. Po momu sudu, bolje je pravilno izraditi replike i s početka 20 stoljeća, nego se kititi tuđim perjem. Naravno, nije to slučaj s cijelim Srijemom, jer u Kukujevcima vidim dobro očuvanu nošnju s utjecajem graničarske nošnje tipa iz okolice Otoka, Gibarac je također očuvao nošnju poput desetak sela iz

vačke jeseni, Đakovački vezovi ili slično, tada svijetu odašilju jednu sasvim pogrešnu sliku i pogrešnu poruku o načinu odijevanja.

U tome smislu mi želimo pomoći, ali moram naglasiti, nismo u mogućnosti zagrebat i onaj najstariji sloj. Želimo ući u tradicijsko odijevanje dvadesetih ili tridesetih godina prošloga stoljeća, što je također tradicija. Tu već imamo utjecaj kupovnih tkanina, što nije čudno za ovo pannonско područje. Hrvati su u ovome području uvijek živjeli u nekakvoj interakciji i nije čudo da ima dosta mađarskih elemenata, isto kao što u Mađarskoj ima dosta

okolice Iloka, zatim preko Dunava, Bač, Vajska, Bođani, Plavna, gdje su šokačke nošnje također vrlo dobro očuvane, pa i gore uz Dunav, Sonta, Monoštor i Bereg. Imamo i područje gdje su vrlo dobro očuvane bunjevačke nošnje, u Subotici i okolici, pa sve do Sombora. Dakle problem imamo u Mitrovici, Rumi, Petrovaradinu, Zemunu, ali ja Vam moram reći da je nama izazov raditi rekonstrukcije tamo gdje su oskudni podaci, gdje nađemo tek poneki fragment ili požutjelu fotografiju, neko sjećanje ili slično, pa onda kreće naš put rasvjetljavanja prave istine o tome što je autentično. ■

Završeni međunarodni sajmovi »Građenje i opremanje« na Zagrebačkom velesajmu

Najznačajniji događaj graditeljske struke

Predstavilo se 1562 izlagača iz 32 zemlje i 19 strukovnih škola *

Posjećenost na štandu s stručnom literaturom bila je izuzetno velika *

Mladima je cilj predstaviti obrtnička zanimanja na što intreressantniji način

Na Zagrebačkom je velesajmu, od 25. do 29. travnja 2006. godine, održano je pet međunarodnih sajmovi pod nazivom »Građenje i opremanje« koji objedinjuje sajmove Obrtništvo, Graditeljstvo, Biam, Zavarivanje i antikorozija, a po broju izlagača i izložbenoj površini je jedna od najvećih sajamskih manifestacija u prvoj polovici godine.

Sajmove »Građenje i opremanje« 25. travnja je otvorila ministrica zaštite okoliša i prostornog uređenja Marina Matulović-Dropulić, koja je tom prilikom istaknula kako je cilj Vlade Republike Hrvatske stvoriti stimulativno okruženje za poduzetništvo te poticati izvoz.

NAJZNAČAJNIJI DOGAĐAJ: U pet dana, koliko su sajmovi »Građenje i opremanje« trajali, predstavilo se 1562 izlagača iz 32 zemlje i 19 strukovnih škola iz cijele Hrvatske. Sajmovi su se i ove godine potvrdili kao najznačajniji događaj graditeljske struke, ne samo u Hrvatskoj nego i u regiji, te se tradicionalno održavaju pod pokroviteljstvom Ministarstva zaštite i okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Republike Hrvatske. Zahvaljujući bogatom izložbenom i stručnom dijelu, »Građenje i opremanje« omogućilo je da se na jednom mjestu upoznaju nova tehnološka rješenja u graditeljskoj struci. Ovaj Sajam je već tradicionalno zanimljiv i široj publici jer nastoji pronaći odgovore, kako doći do doma po želji obitelji i to od temelja do krova. I ove je godine tijekom Sajma održan bogat stručno-popratni program kao što je Dan graditelja (26. travnja), Korštenje Interneta u poslovne svrhe (27. travnja), Kvalitetan proizvod i Najbolji hrvatski proizvod (27. travnja), EU pridruživanje (28. travnja), Poslovne informacije (28. travnja), Obrtnički forum: prilagodba obrtništva standardima Europske

unije (25. travnja), Savjetovanje o zaštiti materijala i industrijskom finišu (25. travnja), Savjetovanje o koordiniranim zavarivanjima (26. travnja) i izložba »Urarstvo u Hrvatskoj – jučer, danas, sutra« (28. travnja).

Zanimljivo je kako je posjećenost štandu sa stručnom literaturom o arhitekturi i graditeljstvu bila izuzetno velika, što navodi na zaključak da se većina onih koji se upuštaju u gradnju žele što bolje educirati o novim trendovima, najmodernijim materijalima i održivom razvoju koji prati cijelu novu »filozofiju« graditeljstva. »Lani se prodalo više od tisuću knjiga iz područja arhitekture i graditeljstva, a ove smo godine dvostruko premašili prošlogodišnje rezultate«, izjavio je Nenad Vedriš, voditelj programa.

PREDSTAVLJANJE OBRTE: Zbog sve manjeg interesa mladih za obrte, Hrvatska obrtnička komora organizirala je u sklopu sajma predstavljanje strukovnih zanimanja za osnovnoškolce koji tek trebaju odabrati zanimanje pod nazivom »Želim biti majstor«. Tako su na galeriji Petog paviljona, u Hlapićevoj ulici, učenici 19 strukovnih škola iz cijele Hrvatske predstavili svoje obrte.

Modne revije, besplatne frizure, mnogobrojne delicije i slastice samo su neki od ponuda koje su učenici strukovnih škola svakodnevno nudili posjetiteljima Zagrebačkog velesajma.

Najživlje je, kao i uvijek, bilo kod kuhara koji su mirisima svojih specijaliteta mamili mnogobrojne posjetitelje. Učenici Obrtničke škole iz Đakova došli su trećeg dana velesajma sa sedam punih autobusa gdje su u sklopu »Građenja i opremanja« proslavili svoj Dan škole uz bogat kulturni program.

»Promocija strukovnih škola održava se već četvrtu godinu za redom, a ova nam je godina posebno važna jer ju je HGK proglasila godi-

Održano pet međunarodnih sajmovi pod nazivom Građenje i opremanje

nom strukovnih zanimanja. Cilj nama mladima je predstaviti obrtnička zanimanja na što interesantniji način te posebno osmašima koji su odlučili nakon osnovne škole upisati neku strukovnu školu«, rekla je Mirela Lekić, stručna suradnica u odjelu za obrazovanje HGK.

»Bez obzira na veliku gužvu dajemo sve od sebe kako bi posjetitelji našeg paviljona bili zadovoljni«, rekla mi je u kratkoj pauzi učenica, buduća frizerka, *Nikolina Raspuđić*, a učenici deficitarnih, »nepopularnih« zanimanja izjavili su kako nisu zabrinuti za svoju budućnost jer je na tržištu rada velika potražnja za njihovim zanimanjima kao što su alatničari, armirači, bravari, elektroinstalateri, dimnjačari, fasadari, keramičari, klobučari, kotlari, kovači, krovo-pokrivači, soboslikari, staklari, stolari, tapetari, krznari, limari, mesari, pedikeri, pekari, plinoinstalateri, podopolagači, tesari, tokari, vodoinstalateri i zidari.

Posebna je atrakcija sajma bila demonstracija gradnje niskoenergetske, »štedljive« kuće, od temelja do krova, u roku od pet dana koliko su sajmovi »Građenje i opremanje« trajali.

»Kuća koju smo sažidali ima 74 četvornog metra neto korisne površine, a sastoji se od jedne etaže, potkrovlja i garaže. To nije montažna kuća, već je zidana od »ytong« ekoloških blokova (blokovi od pijeska, vode, cementa i vapna) koji štede energiju pa će stanari takve kuće imati gotovo upola manje račune za grijanje i hlađenje«, objasn timer je *Snježana Malović* iz tvrtke »Xella«, koja je zajedno s tvrtkom »Armi-rač« organizirala to predstavljanje.

Zlatko Žužić

Održana sjednica Vijeća DSHV-a

Analiya provedbe zaključaka

Stranka će se obratiti Venecijanskoj komisiji i drugim međunarodnim institucijama koje se bave problemima manjina, zbog neprimjenjivanja propisa pozitivne diskriminacije Međudržavnog sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina SiCG i Hrvatske *

Upućeno pismo Vladi RH u kome se zahtijeva da se takozvano »bunjevačko pitanje« stavi na dnevni red predstojeće sjednice Međudržavne komisije koja će održati u lipnju u Subotici

Na sjednici Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, održanoj u petak 28. travnja u prostorijama Nove općine u Subotici, odlučeno je da će se stranka obratiti Venecijanskoj komisiji i drugim međunarodnim institucijama koje se bave problemima manjina zbog, kako je rečeno, neprimjenjivanja propisa pozitivne diskriminacije iz članka 9. Sporazuma između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske manjine u SiCG. Naime, ovim propisom države potpisnice obvezale su se unutarnjim zakonodavstvom osigurati zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima na pokrajinskoj, republičkoj i saveznoj razini u SiCG, odnosno državnoj i regionalnoj razini u Hrvatskoj.

Obrazlažući ovu odluku predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić** je rekao kako tu obvezu SiCG još uvijek nije ispunila, a kako je naglasio, predstavnici SiCG u Komisiji koja prati primjenu Sporazuma su rekli da za to nema političke volje.

riječima potpredsjednika stranke **Martina Bačića**, tretira kao lokalna pojava, te ništa nije poduzeto na njegovu rješavanje. Član Vijeća **Dužo Runje** je naglasio kako bi glede realizacije spomenutog Sporazuma i »bunjevačkog pitanja«, kao krucijalnog pitanja za hrvatsku zajednicu, Hrvatska trebala biti transparentnija.

Budući da je na Skupštini stranke zaključeno nezadovoljstvo zbog sporosti nadležnih tijela u RH oko rješavanja zahtjeva za državljanstvo Hrvata koji imaju prebivalište na teritoriju SiCG, Kuntić je rekao da će Ministarstvu unutar njihovih poslova Hrvatske biti poslan dopis kako bi se skrenula pozornost te osiguralo brže rješavanje ovog pitanja, a ukoliko je potrebno, dodao je on, inicira i eventualni razgovor.

Usvojen je i zaključak sa zadnje Skupštine stranke, u kome se izražava želja da izbori za HNV na jesen budu obavljeni tako da se u Vijeću nađu svi oni Hrvati koji će tu zadaću obavljati na najbolji mogući način, kao i da u svezi s tim sve hrvatske institucije i organizacije moraju imati jedinstveni organizacijski odbor i listu.

Glede zaključka Skupštine u kome se traži da sva gospodarska djelatnost hrvatske zajednice pređe u okvir redovitih poslova stranke, jer, kako se navodi, ona ne spada među djelatnosti bilo koje druge hrvatske institucije, Kuntić je najavio pokretanje Komisije koja bi trebala nastaviti rad Ekon-a, prijašnjeg tijela ove stranke koje se bavilo gospodarskim pitanjima.

OSNUTAK KOMISIJA: Na sjednici je razmatrana i točka u svezi usvajanja prijedloga Odluke o osnutku 16 komisija i po-

vjerenstva DSHV-a, koje se, među ostalim, formiraju zbog razmatranja i raspravljanja o pitanjima koja su u nadležnosti Predsjedništva i Vijeća DSHV-a, predlaganja akata i obavljanja drugih poslova iz nadležnosti

Za jedinstven organizacijski odbor i listu za izbore HNV-a na jesen

Stranka planira osnutak komisija i povjerenstava

BUNJEVAČKO PITANJE: Na sjednici je istaknuto i kako je Vijeće DSHV-a uputilo pismo Vladi Republike Hrvatske u kome se zahtijeva da se tzv. »bunjevačko pitanje« stavi na dnevni red predstojeće sjednice Međudržavnog odbora koja će održati 7. lipnja u Subotici. Ovo se pitanje, prema

ovih tijela, radi pomoći u radu vijećnicima odnosno zastupnicima u lokalnim, te pokrajinskoj i republičkoj skupštini, zatim pomoći u radu vijećnika u HNV-u i drugim oblastima. Kako je glede prijedloga odluke bilo primjedbi, odlučeno je prijedlog doraditi te s objavom imena svih članova komisija i povjerenstava usvojiti ga na idućoj Skupštini predsjedništva stranke.

Također, najavljen je i skori susret s tajnikom Savjeta za nacionalne manjine Republike Srbije **Petrom Lađevićem** s ciljem početka primjene dogovora o zastupljenosti predstavnika hrvatske manjine u državnim tijelima.

Primjedbu da se list stranke »Glas ravnice« objavljuje bez sastanka svih članova njegove redakcije uputila je **Antonija Čota** te je na osnovu toga Vijeće zaključilo da će se ubuduće predviđena procedura poštovati.

Pokraj ostaloga, na dnevnom redu je bilo i usvajanje zapisnika s zadnje sjednice Vijeća i s 8. redovite skupštine DSHV-a, koje su jednoglasno usvojene, a predstavljene su i aktivnosti stranke između dvije sjednice Vijeća.

D. B. P.

Novi Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama

Pravno reguliranje vjerskog djelovanja

Posljednjeg dana zakonom predviđenog roka, 27. travnja, predsjednik Srbije Boris Tadić

je potpisao Ukaz o proglašenju Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama *

Zakonom se jamči pravo na slobodu savjesti i vjeroispovijesti i zabranjuje vjerska diskriminacija

Piše: Jasminka Dulić

Susret predsjednika SiCG Borisa Tadića s predstavnicima tradicionalnih crkvi i vjerskih zajednica

Posljednjeg dana zakonom predviđenog roka, 27. travnja, predsjednik Srbije *Boris Tadić* je potpisao Ukaz o proglašenju Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama. Uz svoj potpis Tadić je uputio i popratno pismo predsjedniku Narodne skupštine Srbije *Predragu Markoviću* i premijeru *Vojislavu Koštunici* u kojem zaključuje kako zakon nije u potpunosti usklađen s Europskom poveljom o ljudskim pravima kojeg je Skupština SiCG ratificirala 2004. godine.

Tadić stoga smatra da Skupština Srbije u najhitnijem roku treba usvojiti izmjene i dopune ovoga zakona. Predsjednik Skupštine je pak najavio skoro upućivanje prijedloga Zakona o vraćanju imovine crkvama Skupštini po hitnom postupku, najavljujući da su zastupnici, bez obzira na političke razlike, spremni usvojiti i ovaj zakon čime će se, kako je kazao, ispraviti još jedna nepravda.

SLOBODA VJERE: Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama je tako, bez obzira na osporavanja i zamjerke s raznih strana, predsjednikovim potpisom stekao i formalne uvjete stupanja na snagu. Njime se zakonski uređuju odnosi između crkve, vjerskih zajednica i države, utvrđuje se i uređuje njihov položaj i uloga u društvu. Zakonom se jamči pravo na slobodu savje-

sti i vjeroispovijesti, odnosno sloboda ispovijedanja vjere u Boga, sloboda da se ima ili nema, zadrži ili promijeni vjera ili vjersko uvjerenje, sloboda da se pojedinačno ili u zajednici s drugima javno ili privatno ispoljava vjera. Zabranjuje se vjerska diskriminacija, što znači da nitko ne smije biti uznemiravan, diskriminiran ili privilegiran zbog svojih vjerskih uvjerenja, te ne smije biti prisiljen izjasniti se o svojim

vjerskim uvjerenjima i vjeroispovijesti. Propisuje se i da ne postoji državna religija.

Sloboda vjere može se ograničiti samo ako se ugrožavaju prava na život i zdravlje, prava djece, pravo na osobni i obiteljski integritet, pravo na imovinu, ili pak ako se time izaziva i potiče vjerska, nacionalna ili rasna netrpeljivost.

DRŽAVA I CRKVA: Crkvama i vjerskim zajednicama garantira se neovisnost od države, jednakost pred zakonom i autonomija u uređivanju i obavljanju svojih unutarnjih i javnih poslova. Među pravima svećenika je i da ne mogu biti pozvani na odgovornost za svoje postupanje pri bogoslužju, niti mogu biti pozvani svjedočiti o činjenicama i okolnostima koje su saznali prilikom ispovijedi.

Po slovu Zakona, tradicionalnim crkvama se smatraju one koje u Srbiji imaju višestoljetni kontinuitet i to Srpska Pravoslavna Crkva, Rimokatolička Crkva, Slovačka Evangelistička Crkva, Kršćanska Reformatska Crkva i Evangelistička Kršćanska Crkva. Tradicionalne vjerske zajednice su Islamska zajednica i Židovska zajednica. Konfesionalne zajednice su Kršćanska baptistička crkva, Kršćanska adventistička crkva, Evangelističko-metodistička crkva, Pentekostna crkva, Evanđeoske kršćanske crkve i druge vjerske zajednice registrirane po osnovu zakona o vjerskim zajednicama

Predstavници crkvi i vjerskih zajednica podržali Zakon

Zakon je bolji od pravnog vakuuma

Prije potpisivanja Zakona predsjednik Srbije *Boris Tadić* održao je konzultacije i s predstavnicima tradicionalnih crkvi i vjerskih zajednica. Oni su dali potporu ovom zakonu smatrajući kako je Zakon, iako nije savršen, bolji od pravnog vakuuma koji je vladao u ovoj oblasti u prethodnom periodu real socijalizma.

Sastanku su nazočili u ime Srpske Pravoslavne Crkve episkop bački *Irinej*, u ime Rimokatoličke Crkve, župnik dr. *Andrija Kopilović*, u ime Slovačke Evangelističke Crkve, biskup *Samuel Vrbovski*, rabin *Isak Asiel* predstavljao je Židovsku zajednicu, a efendija *Mohamed Jusufspahić* islamsku vjersku zajednicu. Sastanku su nazočili i predstavnici islamske vjerske zajednice Sandžaka i Evangelističke Kršćanske Crkve.

Povodom ovog sastanka negativno je reagirao Građanski savez Srbije koji je ocijenio kako je taj zakon posljednji korak u projektu klerikalizacije Srbije i stapanja države i Srpske pravoslavne crkve, čime se SPC stavlja u povlašten položaj, a država u podanički odnos prema crkvi.

iz 1953. i 1977. godine. Nove vjerske organizacije mogu se registrirati pri Ministarstvu vjera, a uz prijavu pokraj ostalog, trebaju dostaviti imena i prezimena, brojeve identifikacijskih dokumenata i potpise osnivača od najmanje 0,001 posto punoljetnih državljana Srbije ili stranih državljana sa stalnim boravkom na teritoriju Srbije.

FINANCIRANJE: Zakonom se određuje da država može materijalno pomagati crkve i vjerske zajednice, između ostalog da se sredstva za mirovinsko, zdravstveno i invalidsko osiguranje svećenika i vjerskih službenika mogu osigurati u proračunu Republike Srbije srazmjerno broju vjernika pojedinih Crkava, pri čemu se na Crkve s malim brojem vjernika može primijeniti načelo pozitivne diskriminacije. Crkve i vjerske zajednice mogu biti potpuno ili djelomično oslobođene od poreskih i drugih obveza, a isto tako i fizička ili pravna lica koja im daju priloge i poklone.

Prema zakonu nadležna tijela lokalne samouprave dužna su prilikom izrade urbanističkih planova uzeti u obzir iskazane potrebe crkvi i vjerskih zajednica za izgradnju vjerskih objekata koji se mogu financirati iz državnog ili proračuna lokalne samouprave. Isto tako, nadležna tijela dužna su izjasniti se o inicijativi Crkve i vjerske zajednice da se provede referendum o uvođenju samodoprinosu za izgradnju, održavanje ili obnovu vjerskih objekata.

Crkve i vjerske zajednice mogu osnivati vrtiće, škole, gimnazije, stručne i umjetničke srednje i visoke škole, fakultete i sveučilišta. Vjerske obrazovne ustanove imaju programsku i organizacijsku autonomiju ali su dužne poštovati uvjete i standarde koji važe u sustavu obrazovanja i propisani su zakonom. Kao i druge obra-

Za Katoličku crkvu zakon je prihvatljiv

zovne institucije tako i vjerske mogu pokrenuti postupak verifikacije i akreditacije radi uključivanja u sustav obrazovanja. Akreditirane vjerske obrazovne ustanove imaju pravo financiranja iz proračuna srazmjerno broju vjernika prema posljednjem popisu stanovništva, a država može pružati financijsku pomoć i onima koje nisu uključene u sustav obrazovanja radi unapređenja vjerske slobode i prosvjete, određeno je ovim zakonom.

Osim u svojim hramovima bogoslužje, vjerski obredi i ostale vjerske djelatnosti mogu se obavljati i u drugim prostorima i

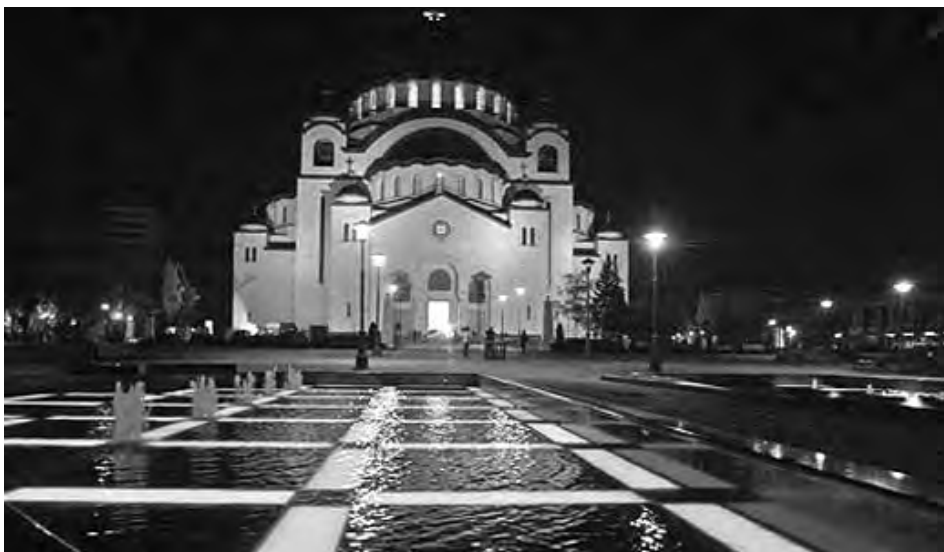
na javnim mjestima pa tako i u školama, vrtićima, vojnim i policijskim objektima, zatvorima itd.

KRITIKE I OSPORAVANJA: Prije donošenja zakona Vijeće Europe je, u prvoj analizi predloženog zakona, Vladi kao predlagачu zamjeralo na nepoštivanju standarda te organizacije. Venecijanska komisija, kao tijelo VE, je među ostalim preporučila da diskreciona ovlaštenja ministra vjera budu ograničena, da slobode neregistriranih vjerskih skupina budu veće i da pravni status kanonskih zakona bude preciziran.

Ministar vjera prof. dr. Milan Radulović je ove razloge odbacio navodeći da su razlozi za neprihvatanje preporuka Vijeća Europe drugačiji, odnosno da u prijedlog zakona nisu ugrađene njihove sugestije da u Srbiji bude poništen vjerski pluralizam, kako je ministar protumačio »praktično da se negira kako postoji više crkava i vjerskih zajednica, da svakoj crkvi i vjerskoj zajednici bude oduzeto pravo na ime, prezime i identitet«.

Među najžešćim kritičarima, ali iz različitih razloga, bili su zastupnici Srpske radikalne stranke, koji nisu glasovali za ovaj zakon i *Ksenija Milivojević* iz G17 plus koja je izdvojila svoje mišljenje i nije podržala zakon. Zastupnici SRS-a smatraju kako je Zakon previše liberalan i omogućava pojavu različitih sekti i kultova, te su kao najveći problem ovog zakona iznijeli to što, osim sedam tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica, postoji mogućnost registriranja najrazličitijih vjerskih sekti i kultova.

Ksenija Milivojević je pak, istaknula kako se mora biti svjestan kako je Srbija multietničko društvo i da je kao takva dužna zaštititi manjine i poštovati osnovna ljudska prava. Prema njenom mišljenju usvojeno rješenje jeste diskriminacijsko, budući je za registraciju vjerskih zajednica potrebno oko 8.000 potpisa, čime se, smatra ona, otvoreno krše konvencije o ljudskim i manjinskim pravima koje garantiraju pravo neizjašnjavanja o vjeroispovijesti. Prema njenom mišljenju opravdane su i primjedbe Venecijanske komisije glede diskrecijskih ovlasti ministra prilikom postupka registracije i donošenja određenih podzakonskih akata, kao i glede problema mijesanja države i crkve, odnosno kanonskog i državnog zakonodavstva i prava. Ona je ocijenila kako ovaj Zakon neće ugroziti pregovore s EU, ali da će se u idućih nekoliko godina morati donijeti izmjene i dopune kako bi on bio u potpunosti usklađen s europskim standardima. ■

Je li opravdan strah od stapanja države i SPC

Susret hrvatske katoličke mladeži održan protekloga vikenda u Puli

Vjera okupila osamnaest tisuća mladih

»Učitelj je ovdje i zove te!« – geslo je Susreta hrvatske katoličke mladeži koji se 29. i 30. travnja održao u Puli i župama Porečke i Pulske biskupije

Piše: Igor Kušeta

Mladi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, Slovenije i Hrvatskih katoličkih misija iz Njemačke i Austrije došli su u Pulu kako bi sudjelovali u najvećem vjerskom događaju na razini Hrvatske biskupske konferencije i kojeg je organizirala Porečka i Pulska biskupija.

U subotu u 15 sati započeo je pripremni program u kojem je mladima predstavljen humanitarni CD pod nazivom »I tvoja mala kap«. Prihod od prodaje ovog nosača zvuka namijenjen je Fondu za školovanje zlostavljane djece u »Kući milosrđa« u Majmajoli. Uz glazbeni dio u kojem su sudjelovali En Face, Alen Vitasović, Meritas, Kumi, Poklon, Željka Marinović, Čedo Antolić i drugi, u okviru pripremnog programa predstavljena su svjedočanstva

o vjeri Renea Medveška, Jelene Vuković, p. Maurizia de Santisa, vlč. Ivana Filipovića i drugih.

ministranata. Pjevanje je pratio zbor od stotinjak pjevača iz 15 bandova s područja cijele Hrvatske. Liturgijskim prostorom dominiralo je djelo *Maksimilijana Ferlina* »Uskrsli Krist, Svevladar«. Krist otvorenom knjigom ukazuje na riječi »Ljubite svoje neprijatelje. Dolazim ubrzo.« Ispod slike Krista bio je logo Susreta – stilizirana riba plave boje u kojoj se nalazi slika pulske Arene i geslo Susreta – »Učitelj je ovdje i zove te!«. Za vrijeme euharistije u prinosu darova sudjelovali su predstavnici mladih iz svih biskupija. Darove kruha, vina i vode te CD »I tvoja mala kap« prinijela je mlada obitelj Rakitovac iz

sposobnosti, pokreta i riječi.

PROGRAM U NEDJELJU: Narednoga dana, u nedjelju 30. travnja, mladima u pulskoj Areni obratili su se i biskup domaćin Ivan Milovan, predsjednik Odbora za mlade HBK šibenski biskup Ante Ivas kao i sami organizatori Susreta u Puli. Mladima su se pridružili i potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor, predstavnici Županije i pulski gradonačelnik Valter Drandić.

Većina pristigle mladeži, njih više od 13 tisuća, bilo je smješteno po obiteljima u župama na raznim stranama Istre. Drugog dana susreta, u prijepodnevnom satima, u župama nji-

Sudionici susreta iz Subotičke biskupije

Foto: Marija Prčić

Sudionici susreta s teritorija Vojvodine

Susretu su nazočili i mladi s teritorija Subotičke biskupije – iz Subotice, Novog Sada, Bačkog Monoštora, Vajske – ko- je je vodio vlč. Josip Štefković iz Novog Sada, te mladi iz mjesta u Srijemu, odakle je za put bilo organizirano tri autobusa.

EUHARISTIJSKO SLAVLJE: Euharistijsko slavlje u 18 sati predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, uz koncelebraciju oko 300 svećenika, 17 biskupa i brojnih

Istre s troje djece. Poseban detalj u prinosu darova bila je maslina u kojoj se našla zemlja iz 5 hrvatskih biskupija (Varaždina, Hvara, Đakova, Požege i Splita) i bila je zalivena vodom iz 6 biskupija (Rijeka, Banja Luka, Sarajevo, Subotica, Zagreb i Šibenik). Kao nosači u prinosu darova sudjelovali su mladi iz Zadra, Dubrovnika, Krka i Mainza. No, to nije bilo sve. Prikazu darova prethodilo je i malo plesa, simbola umijeća, rada, umjetnosti,

hovich domaćina upriličeni su prigodni programi i euharistijska slavlja. Neke od euharistija predvodili su hrvatski biskupi. Tako su misu u Poreču predvodili apostolski nuncij Francisco Javier Lozano, u Puli dubrovački biskup Želimir Puljić, u Raši mons. Franjo Komarica, u Umagu mons. Josip Mrzljak, u Lanterni mons. Vlado Košić, a u Rovinju zadarski nadbiskup Ivan Prenda.

Iz kuta mladih: Krešimir Kujundžić

Životne bitke

Krešimir potječe iz višečlane obitelji što rado ističe * Preživio je težak period kada mu je bilo povrijeđeno oko * U Subotici je rođen i tu želi živjeti

Razgovor vodila: Olga Perušić

Krešimir Kujundžić je mladić koji nije oduševljen svojim životopisom i volio bi promijeniti nekoliko stvari. Krešimir je želio, na primjer, promijeniti školu, ali tad nije imao snažnu želju i točan cilj pred sobom. Sad osjeća da je za to kasno. Završio je klasičnu gimnaziju »Paulinum« i sad mu je teže naći posao. Uoči završetka srednje škole desila mu se nezgoda s okom i tad mu se potpuno promijenio život.

Poslovne ponude nalazi u Hrvatskoj, uglavnom sezonski na neko određeno vrijeme. Tako je već radio u Zaprešiću osam mjeseci, s prekidom, za četvrtu operaciju oka. Sad ima drugu ponudu za rad o kojoj razmišlja, također u Hrvatskoj. »U Hrvatskoj se može dobro zaraditi, pošteno, samo je pitanje koliko čovjek može šparati. Volio bih sebi osigurati egzistenciju i pronaći se u nekom poslu koji bih dulje radio. Svjestan sam kako niti jedan posao nije siguran i upravo zato želim biti svoj gazda«, ističe Krešimir Kujundžić.

OSTATI ILI OTIĆI: Krešimir osjeća kako još uvijek traži sebe. Poznaje puno mladih koji nisu zadovoljni svojim poslom ili ga ne nalaze. Po riječima Krešimira to jako utječe na njihovo poimanje života i shvaćanja. Puno mladih želi ići vani raditi i živjeti. »Ja sam otišao od kuće i mogu reći kako mi je to na neko kraće vrijeme dobro rješenje, ali život u inozemstvu nikada neće biti kao kod kuće. U Subotici sam rođen i tu želim živjeti. Jedino što me potiče da odem iz Subotice je dobra plaća vani, a sve ostalo me privlači da ostanem. Za mene su prijatelji i obitelj nezamjenjive vrijednosti. Cijenim prijateljstvo i imam dosta prijatelja. Ne mogu reći da me neki prijatelji nisu iznevjerili, ali oni pravi su mi mnogo vrijedniji od materijalnih stvari. Svakako mislim kako sam još uvijek u situaciji da mogu birati što ću raditi u životu«, kaže Krešimir.

OBITELJ: Naš sugovornik Krešimir Kujundžić potječe iz višečlane obitelji što rado ističe. Braću i sestre smatra također svojim prijateljima i na njih se može osloniti. »Ima nas puno, nikad nam nije dosadno. Tijekom godine obilježavamo puno

rođendana i krštenja. Moji roditelji su također potekli iz većih obitelji i nije ni čudno što su nastavili tu lijepu tradiciju. Ja sam od mladih u obitelji i pravu čar osjećam sad kada imam male nećake koji su mi jako dragi i jako ih volim vidjeti. Moj najstariji brat Tomislav ima četvero djece, najstarija sestra Jadranka također ima četvero djece, Zvonimir ima dvoje djece, starija sestra Ivana ima troje djece, a moja mlađa sestra Dubravka živi kao i ja još u obiteljskoj kući«, objašnjava

Krešimir. Polako će biti tijesno pri okupljanjima, ali se Krešo poziva na posloviću koja glasi: »Gdje čeljadi nisu bijesna, ni kuća nije tijesna«. Mnogi mu zavide što ima uza se toliko braće i sestara, a naročito oni koji su jedinci. Jedina mana višečlanih obitelji, po Krešinim riječima, su češće nesuglasice, ali to postoji u svim obiteljima i naravno prevazilaze se za jedan dan. Nesuglasice najčešće nastaju oko programa koji se gleda na televiziji, jer vrlo rijetko žele gledati isti program.

INTIMNO: Krešimir je preživio teško razdoblje od kada mu je povrijeđeno oko. Jako je puno vremena proveo u subotičkoj, beogradskoj i budimpeštanskoj bolnici.

»Doživio sam teške momenat e i dugo ću još osjećati posljedice. Kad sam vidio kakvih sve ozljeda ima, shvatio sam kako sam mogao i gore proći. Sada sam zadovoljan, no smatram kako još uvijek može biti bolje. Puno razmišljam kako bih mogao riješiti svoje unutarnje probleme. Prihvatiti novog sebe, ovo je moj veliki ispit. Poslije operacije uvijek mi je bolje, ali nikad nije onako kako ja želim. Moram priznati, muči me kako me drugi gledaju, a često me i pitaju i ponekad me to zamara. Moji bližnji su se navikli i s njima sam potpuno opušten. Bilo mi je malo opuštenije kada sam otišao živjeti u drugi grad, gdje me nitko nije poznao. No, to je bio kratkoročan izlaz«, objašnjava Krešimir. Osim opuštanja uz filmove i igrice na kompjutoru, naš sugovornik svoje vrijeme voli provoditi u prirodi. Može se lako oraspoločiti pažnjom, sitnicama i prigodnim porukama na mobitelu. Ranije je Krešimir volio boksati i na taj način je trošio svoj višak energije. Danas ga, na žalost, rijetko možete vidjeti kako trenira taj sport.

PET NAJBOLJIH I PET NAJLOŠIJIH

Zagrebački Večernji list predstavio je svoj izbor najboljih i najlošijih glumaca u hrvatskim TV serijama.

NAJBOLJI

1. Zijad Gračić (Frenki Fišer, »Ljubav u zaleđu«)

Šarmantan u podmuklosti

Zijad Gračić zaslužio je ostvario svoj veliki povratak na male ekrane i postao omiljeni negativac. Veliki Frenki Fišer toliko je šarmantan u svojoj podmuklosti da nam je jasno zašto se uspijeva izvući iz svake »skliske« situacije, no nije nam jasno kako bi ga jedna »frajerska« Ksenija zamijenila s ljigavcem poput Valenta. Također nam nije jasno zašto Zijadu Gračiću nisu dali više prostora na malim ekranima. Da je zaslužio nema sumnje.

2. Ksenija Pajić (Ksenija Fišer, »Ljubav u zaleđu«)

Kraljica sapunice

Možda je i pomalo smiješna etiketa kraljice sapunice koja je Kseniji Pajić prišivena preko noći, no glavnim ulogama u dvije od tri naše serije pokazala je da je zaista dobra glumica. Dvije potpuno različite uloge koje je s lakoćom oživjela, pokazale su kako, kad je riječ o našoj kraljici, je svejedno glumi li negativku ili pozitivku. Sigurno je da će dobitnica Večernjakova ekrana napraviti odličan posao.

3. Mila Elegović-Balić (Irena Grobnik, »Bitange i princeze«)

Sjajna princeza

Najbolja od pet prijatelja, plavušica Irena uz koju uvijek idu kostimići, šminka i specifična boja glasa. Svojom operetskom interpretacijom Mila Elegović-Balić uvrstila se u sam vrh glume koju vidimo na našim malim ekranima. Bez Irene princeze ne bi bile toliko sjajne, bitange toliko duhovite, a nakon, na žalost,

ugašene serije nitko sretniji od nas ako Irena dobije vlastiti sitcom.

4. Enis Bešlić (Šemsudin Dino Poplava, »Naša mala klinika«)

BH šarmer

U seriju je unio onaj poznati bosanskohercegovački šarm i duhovitost, a kao što je Šemso čovjek od sto zanata i Enis je glumac sa sto dobrih kvaliteta.

Uvijek duhovit, u dijalogu, ali i fizičkim humorom, Šemso je u interpretaciji Enisa Bešlića postao definitivno jedan od svega dvojice (drugi je Zuhra) TV likova koji naprosto metu sve pred sobom i koje prepoznaje publika od 7 do 77.

5. Filip Šovagović (Ivo Zadro, »Naša mala klinika«)

Vječni pacijent

Iako osoblje i zaposlenici »Naše male klinike« najvjerojatnije plaču od muke kada pomisle na gospodina Zadra, vjerujemo da na pomisao istog plaču i od smijeha. Vječni pacijent kojeg je Filip Šovagović zaista uvjerljivo odglumio na rubu je karikature te ne zaboravan u prugastoj bolničkoj pidžami i paketićem »rabljenih« lješnjaka.

NAJLOŠIJI

1. Dejan Marcikić (Igor Carević, »Zabranjena ljubav«) Beskrvni osvajač ženskog srca

Iako smo ispočetka odahnuli, misleći kako će Igor, nakon što je završio u zatvoru, postupno ispariti iz serije, nedavno su se ostvarile naše najgore noćne more. Beskrvni Igor, previše antipatičan da bi nam se svidio, a opet premala fišerovska faca da bi ga mrzili, vratio se u punom sjaju. Jedino iritantnije od njegove loše glume jest to što će izgleda ponovno oteći srce najsimpatičnijeg lika, Ive, i što će se u »Zabranjenoj ljubavi« očigledno zadržati još neko vrijeme. Zatvor je već odradio tako da se nemamo čemu nadati.

2. Nada Gaćešić-Livaković (Marija Marušić, »Ljubav u zaleđu« i Božena Mužić, »Luda kuća«)

Patetika bez promjena

Uporna Nada Gaćešić-Livaković u gotovo svakoj hrvatskoj seriji koja se vrti na HTV-u ima ulogu, dugu plavu kosu, identične pretjerane gestikulacije rukama i sina koji je odrastao ne znajući da muškarac koji ga je podigao nije njegov biološki otac. I svaki put kad je gledamo očekujemo barem malenu promjenu, no Nada kao da uvijek ima jedan jedini, patetični lik kojeg provlači kroz sve svoje

likove još od Ine u »Kapelskim kresovima«.

3. Zlatko Ožbolt (Petar Malek, »Ljubav u zaleđu«)

Preblag i bezvezan

Previše preblag, bezvezan i neautoritativan da bi obuzdao velike nogometaške veličine kluba Agram, a ne želimo ni spominjati njegovu ljubavnu vezu s naizgled dvostruko starijom gospođicom Marušić.

Nije da su godine bitne, ali rijetko se viđa toliko beskrvan par bez ikakve uvjerljive glume u ljubavnim scenama, samo s nevjericom koliko nešto može biti neprimjereno i umjetno.

4. Adam Končić (novinar Krešo, »Ljubav u zaleđu«)

Dobar dečko, loša izvedba

Ne može svaki lik biti frajer, no razlika je između dobrog dečka i jednostavno loše izvedbe. Novinar Krešo strahuje od šefice, gubitka posla, fin je i pristojan, no Adam Končić nas je natjerao da pomislimo kako je i totalni glupan.

Niti je ljubavna veza s Lanom došla do izražaja, niti je pokazao umijeće u momentima kada nastupi »zločesti« Krešo. Jednostavno, bezlično i pomalo nervira.

5. Edvin Liderić (Claude, »Ljubav u zaleđu«)

Neuspješni hohštapler

Iako je cilj da lik umjetnika Claudea bude ne-simpatičan, jer ipak je on običan »žmukler« koji pokušava nasamariti glavnu junakinju, Edvin Liverić nije uspio ostvariti hohštaplera, koji će u sebi sadržavati dovoljno šarma da mu za rukom pođe muljanje.

Je li Claude trebao biti mlađa verzija Frenki-ja Fišera ne znamo, ali Edvin bi sigurno mogao Gračića priupitati nekoliko korisnih savjeta.

TIJELO OD MILIJARDU DOLARA

Jennifer Lopez potkraj svibnja stiže u Hrvatsku! Seksi J. Lo održat će 30. svibnja na riječkom stadionu Kantrida veliki koncert pred 20.000 do 30.000 ljudi. Bit će to prvi posjet prelijepe latino dive Hrvatskoj, koja u svojoj biografiji ima šest albuma, desetke filmova i TV serija, dva propala braka (trenutačno je u braku s latino pjevačem Marcom Anthonyjem) i nekoliko ostavljenih zaručnika. A da će spektakl na Kantridi biti melem i za oči i za uši hrvatske publike, može nam posvjedočiti i bogata biografija multitalentirane »Jenny From The Block«. Rođena je u Bronxu prije 37 godina, a već s 18 napustila je roditeljski dom u potrazi za zvjezdanom slavom. Prvo je osvojila TV gledatelje, zatim je krenula i u osvajanje velikog platna, a kada je dostigla svjetsku slavu, počela je i pjevačku karijeru. Njezin debi album »On The 6« 1999. rasprodan je u šesterostrukoj platinastoj nakladi. Sličan uspjeh ponovila je i drugim albumom »J. Lo« – 2001. postala je prva zvijezda koja je u istom tjednu imala i album i film (»The Wedding Planner«) na prvim mjestima top ljestvica.

Jennifer je već nebrojeno puta proglašavana najljepšom i najseksi ženom svijeta – tako je 1997. uvrštena među 50 najljepših ljudi na listi magazina People, 2001. FHM ju je proglasio najseksi zvijezdom, a i ponosna je vlasnica najseksi tijela britanskog magazina Celebrity Bodies. Stoga niti ne čudi, što je tijelo osigurala na milijardu dolara, a svoju slavnu stražnjicu na čak 300 milijuna! Jutarnji list, 28. travnja

PETA NA LISTI 100 NAJSEKSI HRVATICA

Nikolina Pišek nezadrživo napreduje prema vrhu koji je privremeno zauzela Severina – i ona kombinira prisutnost na ljestvici ljepote s jakom pozicijom na celeb-listama, gdje se među poznatima i slavnima održava kao novinarka televizijskih glamour-emisija, te kao njihov prirodni protagonist. Versatilna i isto toliko talentirana kao Severina, ona je tu jaka igračica, i o njoj ćemo još čuti, ako je u međuvremenu ne ugrabi kakav internacionalni princ u bijelom dvosjedu...

No. 5

GLUMA ZA VJERNE GLUMCE

Na pitanje je li se sramila skinuti pred kamerama, zagrebačka glumica Dora Lipovčan odgovara:

»Ne. Nudist sam već godinama i nemam problema s vlastitim tijelom. Zato sam se, kad smo snimali te scene, skinula čim sam stigla na set, da se svi priviknu. Ja na njihovo zurenje u mene голу, a oni na mene голу. Nakon deset minuta sve je bilo normalno.«

A, kako je bilo glumiti prizor oralnog seksa s Tarikom Filipovićem?

»Urnebesno smiješno. Tarik i ja se znamo godinama, pa smo se beskrajno zabavljali nad činjenicom da on mora vjerno odglumiti da mu ja nešto vrlo dobro radim, dok ja, zapravo, ne radim ništa. Stalno sam ga zezala, govoreći, kako mi je baš žao što mu nikako ne mogu pomoći.« Gloria, 28. travnja

SKANDAL PO ZAKONU

Jednog poslijepodneva pred blagdan okupilo se osmero ljudi. Svatko je uzeo po jedan papirić i, bez riječi, sa spiska od ponuđenih 13 izabrao pet imena. Onda su uzeli još jedan papirić i sa spiska od, ovaj put ponuđenih devet imena, odabrali također pet. Ne znajući tko je koga izabrao, zbrojili su glasove i svoju odluku 20. travnja 2006. priopćili cjelokupnoj javnosti.

Ovaj scenarij, koji na prvi pogled sliči nekakvom pijanom kavanskom glasovanju ili loše organiziranom izboru za predsjednika razreda – ipak je u slučaju privremenog ustupanja nacionalnog dobra – upravo na taj način, članovi Savjeta Republičke radiodifuzne agencije (Srbije) podijelili su nacionalne TV i radio frekvencije. Istovremeno, ono što je možda najvažnije, ali i najstrašnije: scenarij koji sliči na to na što sliči, također je scenarij koji je uglavnom realiziran sukladno Zakonu o radiodifuziji. Vreme, 27. travnja

Kišoviti Dan (ne)rada na Paliću

Nastavljaju se negativne reakcije na odluke Savjeta Republičke radiodifuzne agencije

Javne televizije u raljama politike

Ana Tomanova Makanova ocjenjuje da su upravni odbori javnih servisa

»imenovani pod utjecajem političkih i drugih moćnika« *

Rade Veljanovski smatra da su upravni odbori imenovani »po političkom ključu«

Odluka Savjeta Republičke radiodifuzne agencije o dodjeli TV frekvencija, ali i odluka o imenovanju članova upravnih odbora republičkog i pokrajinskog javnog servisa, i dalje su predmetom javnog komentiranja u medijima.

Beogradski dnevni list Danas na svojoj je prvoj stranici u svom vikend izdanju objavio informaciju »iz neslužbenih izvora«, da će predsjednik Savjeta Republičke radiodifuzne agencije (RRA) *Nenad Cekić* i njegov zamjenik *Aleksandar Vasić* podnijeti ostavke na te dužnosti. Vlada Srbije, piše Danas, predlaže takvo rješenje kako bi se smirile strasti povodom dodjeljivanja nacionalnih frekvencija. Kako Danas saznaje u »pouzdanim izvorima bliskim Agenciji«, dogovor o tome da se Cekiću i Vasiću sugerira da podnesu ostavke postignut je tijekom privatnog susreta predsjednika Vlade Vojislava Koštunice s nekim utjecajnim članovima Savjeta RRA. Izvor Danasa nije mogao reći tko će biti izabran umjesto Cekića i Vasića, koji će i dalje ostati članovi Savjeta. Danas je također objavio da će »ostavke vjerojatno biti podnesene tijekom prvosvibanjskih praznika«. Prognoze se, međutim, do zaključenja ovog broja nisu obistinile.

OVO NE VODI NIČEMU: Tijekom praznika koordinatorica svih manjinskih nacionalnih vijeća *Ana Tomanova Makanova* dala je intervju Beti, u kojemu je izjavila kako su manjinska vijeća »izuzetno nezadovoljna imenovanjima u upravne odbore republičkog i pokrajinskog radiodifuznog servisa, jer nije imenovan niti jedan predstavnik vijeća«. Ona je ocijenila kako su upravni odbori javnih servisa »imenovani

pod utjecajem političkih i drugih moćnika«.

»Sve se dešava jako brzo, sve je bilo pripremljeno: i imenovanje v. d. direktora, i upravnih odbora. Ponovno imamo slučaj centralističkog upravljanja, političkih igara i drugih centara moći«, kazala je za Betu koordinatorica nacionalnih vijeća.

Ocijenila je kako takav način imenovanja ne vodi odvajanju javnih servisa

Vlasti se ne žele odvojiti od medija:

Ana Tomanova Makanova

od politike, biznisa i raznoraznih mentora.

»Stječe se dojam da se vlasti jednostavno ne žele odvojiti od medija i utjecaja na medije. A to nije dobro i ne vodi ničemu, a

osobito ne europskim integracijama i građanskom društvu«, navela je Tomanova Makanova.

Precizirala je da je svih 13 nacionalnih vijeća u Srbiji nezadovoljno odlukom Republičke radiodifuzne agencije (RRA) da se ne uzme u obzir nijedan kandidat za člane UO koje su zajednički predložila nacionalna vijeća.

»Smatramo kako nam je na taj način uskraćena mogućnost da štitimo stečena prava nacionalnih manjina u oblasti informiranja«, kazala je Tomanova Makanova i podsjetila da u Vojvodini živi 38 posto građana koji su pripadnici raznih nacionalnih manjina. Po njenim riječima, i ti građani su pretplatnici i oni imaju pravo preko svojih predstavnika, tražiti da se emitira program koji je u njihovom interesu i koji zadovoljava njihove potrebe.

I MANJINE PLAĆAJU POREZ I PRETPLATU: Podsjetila je kako su se nacionalna vijeća zalagala da se što prije napravi diobna bilanca između RTV Novi Sad i RTV Beograd, kako bi se RTV Novi Sad »konačno odvojila od tog velikog centra«.

»Činjenica je da je u posljednjih 15 godina, otkako je u sustavu RTS-a, RTV Novi Sad samo propadala, a osobito su propadali programi na jezicima manjina, koji su tretirani kao drugorazredni i bili potpuno degradirani«, kazala je Tomanova Makanova.

Ona je navela kako frekvencije na koji se emitiraju programi na jezicima nacionalnih manjina imaju najslabiju kvalitetu, odnosno da nisu dostupni svim građanima Vojvodine.

Održan trening seminar u Bačkom Monoštoru

Održivi ruralni turizam

Ne krijući svoje zadovoljstvo voditelj projekta David Reeder, predavač Menno Houtstra i koordinator Marko Tucakov ističu da je ohrabrujuće velika zainteresiranost mještana

U okviru projekta Dunavsko – karpat – skog programa Svjetskog fonda za prirodu (WWF – DCP) u Bačkom Monoštoru 28. i 29. travnja održan je trening seminar na temu »Standardi u pružanju usluga u ekoturizmu«. Osnovni cilj ovog projekta je osnaživanje lokalnih organizatora i davatelja usluga u ekoturizmu u na-

seljima uzduž Specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje« bogatog kulturnom baštinom. Nositelji projekta ističu kako je potrebno naglasiti ulogu lokalnih zajednica u očuvanju prirodne baštine, a posebno u ciljnim naseljima Bačkom Monoštoru, Kupusini i Sonti.

Uz nazočnost mještana, gostiju i organi-

zatora dvodnevni seminar obilovao je mnoštvom različitih sadržaja među kojima je oko 50 sudionika svakako moglo pronaći obilje korisnih informacija.

AKTIVNOSTI: Nakon pozdravnog govora *Zorana Milera*, tajnika Mjesne zajednice »Bački Monoštor«, predavač *Menno Houtstra* iz Europskog centra za ekološki

Dodala je kako se »najmanje financija izdvajalo za proizvodnju programa na jezicima nacionalnih manjina, kojima je pripadalo svega jedan posto ukupnih sredstava koja je do sada RTV Novi Sad dobivala«. »To je ogroman nesrazmjer, jer na progra-

Javni servisi kao »bijeli medvjedi:
Nadežda Gaće

mu Radio Novog Sada programi na jezicima manjina zauzimaju ukupno 41 posto svih programa, dok je na Televiziji 20 posto programa na jezicima manjina«, navela je Tomanova Mikanova.

Prema njenim riječima, »loše je vođena i kadrovska politika, uništena je dopisnička mreža, a nije bilo mogućnosti ni da se angažiraju honorarni suradnici«.

»Sada smo ponovno došli do situacije da se o svemu što se tiče Pokrajinskog radiodifuznog servisa odlučuje u Beogradu, na jednom mjestu, u RRA. Plašim se da oni

neće imati razumijevanja da se različitost Vojvodine sačuva i da se nacionalne manjine integiraju i uključe u društveni i javni život«, kazala je koordinatorka svih nacionalnih vijeća u Srbiji, ujedno i predsjednica Slovačkog nacionalnog vijeća.

JAVNI INTERES NIJE NA PRVOM MJESTU: Medijski ekspert *Rade Veljanovski* jedan od autora Zakona o radiodifuziji, također je u intervjuu za Betu izrazio bojazan da će vlasti u Srbiji zadržati utjecaj na republički i pokrajinski radiodifuzni servis, budući da su upravni odbori tih ustanova imenovani »po političkom ključu«.

»Mislim da se ovdje radi o interesima određenih političkih krugova a možda i nekih drugih centara moći. Iz sastava upravnih odbora se uglavnom vidi da nije na prvom mjestu javni interes, dakle interes građana«, rekao je Veljanovski agenciji Beta.

On je ocijenio da je sastav upravnih odbora takav da upućuje na kontinuitet političkog utjecaja na medije kakav je postojao i do sada. Veljanovski je podsjetio kako je Skupština Srbije, kada je prije dvije godine imenovala članove Republičke radiodifuzne agencije, imala najveću razinu suglasja, »istu kao kada je usvajana Rezolucija o Kosovu«.

Ocijenio je kako je to jasan signal da su se stranke dogovorile oko toga tko će biti član Savjeta, sa željom da zadrže jak utjecaj na budući javni servis i ne obazirući se na činjenicu da će se te televizije financirati iz pretplate, dakle sredstvima građana, bez obzira na njihovu političku opredijeljenost.

Predsjednica Nezavisnog udruženja novinara Srbije Nadežda Gaće kazala je agenciji Beta kako nijedan kandidat ove udruge nije izabran u Upravni odbor Republičkog radiodifuznog servisa. Ona je ocijenila da će republički i pokrajinski javni servisi biti u apsolutno zaštićenoj poziciji, lišeni odgovornosti.

»Oni će biti apsolutno zaštićeni, što bi se

u narodu reklo kao bijeli medvjedi. Niti moraju platiti kao sve ostale televizije koje su konkurirale, dakle nekih 800.000 eura godišnje. Pritom ide naplata pretplate, a izbor za nova tijela državne televizije u javni servis ne obećava ništa dobro«, kazala je Gaće.

Propuštamo svaku priliku: Nino Brajović

Predsjednik Udruženja novinara Srbije *Nino Brajović* agenciji Beta je rekao kako je izbor članova upravnih odbora pokrajinskog i republičkog radiodifuznog servisa »očito bio rezultat političkog dogovora«. »Šteta je što se propušta svaka prilika, što na prvom koraku doživljavamo ovakvu situaciju. Očigledno je da je bila loša atmosfera, i da je tu atmosferu napravio vjerojatno neki politički kompromis«, kazao je Brajović.

Dodao je kako u upravnim odborima ne samo da nema predstavnika strukovnih udruga, već nema niti ljudi kojima je televizija profesija.

H. R.

i poljoprivredni turizam započeo je dvodnevni rad na sljedeće teme: Jedinstvenost našeg podneblja kao turističke destinacije – priroda i kultura, koje su granice naših destinacija i koje su njihove osobnosti, poboljšanje standarda i održavanje njihovog nivoa«, kako da dovedemo prave ljude u pravo vreme i marketing i komunikacija: prepoznavanje tržišta i metode marketinga. Velika zainteresiranost sudionika utjecala je i na sadržaj seminara tako da je u tijeku samog rada otvoreno mnoštvo novih tema za koje je postojalo interesiranje kako bi se izišlo u susret zahtjevima sudionika. Posjeta Specijalnom rezervatu prirode Gornje Podunavlje, te kućanstvima

koja se bave pružanjem turističkih usluga – *Janji Šomodvarac* i *Romina Sajder Ivakić*, kao i zajednički tradicionalni ručak za sve sudionike bile su dodatne aktivnosti koje su tematski zaokružile seminar.

ORGANIZATORI: Ne krijući svoje zadovoljstvo voditelj projekta *David Reeder*, predavač Menno Houtstra i koordinatorka *Marko Tucakov* ističu da je ohrabrujuće veliko interesiranje mještana, zainteresiranost za različite aspekte ruralnog turizma, kao i spremnost da se kreativno uključe u raspravu o bitnim pitanjima razvoja održivog turizma, pogotovo što je ovo prvi trening ovakvog tipa ikada održan u ovom dijelu Rezervata.

Dobar osnov za buduću suradnju predstavlja i činjenica da su seminaru nazočili i predstavnici organizacija koje se bave zaštitom okoliša, kao i stručnjaci s Instituta za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu, koji su s predstavnicima Mjesne zajednice i Udruge »Propeler« izradili planove za nastavak suradnje u cilju unapređenja potencijala seoskog turizma u Bačkom Monoštoru. Na samom kraju seminara *David Reeder* iz Svjetskog fonda za prirodu zahvalio se Mjesnoj zajednici i Udruzi »Propeler« na velikoj pomoći pri organizaciji i realizaciji treninga.

Aleksandar Forgić

Prevladavanje nikotinske ovisnosti

Farmakološke metode odvikavanja od uporabe duhana

Nema magičnog načina odvikavanja od pušenja, ali ima djelotvornih

Duhan se smatra odgovornim za oko 30 posto svih uzroka smrti kod ljudi između 35 i 69 godina starosti. Dokazana je nesporna sveza pušenja i raka pluća, kardiovaskularnih i mnogih drugih bolesti. Polovica pušača će na kraju umrijeti od neke od po-

sljedica ove štetne navike.

Motivacija za ostavljanje pušenja je glavna komponenta svakog pokušaja odvikavanja, međutim, ona nije uvijek i dovoljna za prevladavanje nikotinske ovisnosti, za koju se smatra kako je jača od heroinske, kokainske, alkoholne, kofeinske ovisnosti. Zbog toga se prilikom odvikavanja od pušenja u nekim slučajevima mora primijeniti i farmakološka pomoć.

S obzirom kako je ovisnost od nikotina najznačajniji faktor koji sprječava najveći broj pušača da napuste ovaj porok, unos malih količina nikotina koji se postupno oslobađa iz različitih preparata sprječava veoma neprijatne simptome koji se javljaju poslije naglog i

potpunoga prekida pušenja. Terapija zamjene nikotina sama po sebi ne može osloboditi ovisnosti nemotiviranog pušača, međutim, ona može motiviranom pušaču pomoći u teškim trenucima i tako povećati izgleda za uspjeh.

Trenutačno su na našem tržištu na raspolaganju NICORETTE u obliku žvakaće gume i flastera. Nikotin iz žvakaće gume se postupno oslobađa u usta, a odatle prelazi kroz tkivo u krvotok. U početku pušač žvače po jednu žvakaću gumu kad god osjeti potrebu za cigaretom. Najveći broj ljudi koristi oko 10 žvakaćih guma dnevno. Poslije tri mjeseca trebalo bi polako reducirati količinu sve dok potreba za njom potpuno ne prestane. Nikotinska žvakaća guma dozvoljava korisnicima samostalno određivanje doze koja im najviše odgovara, a s njom se ispunjava i pušački ritual »ruka prema ustima« koji se povezuje sa

skog flastera se oslobađa kontinuirano u toku dana, pa se ovaj preparat posebno preporuča umjerenim pušačima koji puše tijekom dana u približno jednakim vremenskim intervalima.

Prvi i za sada jedini službeni u svetu registrirani nenikotinski lijek u terapiji nikotinske ovisnosti je ZYBAN, koji blokira apstinencijalni sindrom i postupno otklanja ovisnost. Ponaјprije se koristio kao antidepresiv i na osnovu zapažanja da

puša započne još dok pacijent koristi cigarete. U drugom tjednu od početka uzimanja lijeka, odredi se dan kada se prestaje s pušenjem, a po prestanku terapija se nastavlja još sedam tje-

dana. Studije su pokazale da je Zyban dva puta efikasniji od nikotinskih flastera. Zyban je lijek koji je uvršćen u američki Nacionalni vodič za prevenciju i liječenje kronične obstruktivne bolesti pluća i iskemijske bolesti srca.

Svi farmakološki preparati uzimaju se isključivo po savjetu liječnika!

S uporabom duhana želi prestati 70-90 posto pušača. Ako ste među njima, napravili ste dobar izbor. Podrška i pravi savjet, mogu dodati snagu vašoj volji da krizu prebrodite lakše i uspješnije. Liječnici savjetovaništa za odvikavanje od pušenja Zavoda za zaštitu zdravlja u Subotici, su tu da Vam pomognu, da povećaju šansu da uspješno i zauvijek ostavite pušenje i duhanski dim, a sebi i svojim najbližim učinite život ljepšim i zdravijim.

Dr. Vesna Vukmirović
specijalistica socijalne medicine

činom pušenja. Ritualom se ostvaruje zadovoljstvo koje smanjuje iskušenje da se zapali cigareta. Nikotin iz nikotin-

su bolesnici na terapiji prestajali da puše, počela je primena u terapiji odvikavanja od pušenja. Preporuča se da tera-

Predstavnici Nacionalnog parka »Dunav-Drava« u posjetu Specijalnom rezervatu prirode »Gornje Podunavlje«

Prekogranična suradnja za očuvanje zajedničkog prirodnog dobra

U posjetu rezervatu prirode Gornje Podunavlje i ravnateljstvu ovog prirodnog dobra je 25. i 26. travnja boravila delegacija susjednog zaštićenog podunavskog dobra u južnoj Mađarskoj. Na čelu četveročlanog izaslanstva bio je *Szabolcs Zavoczky*, zamjenik ravnatelja Nacionalnog parka »Dunav-Drava«. Goste su, ispred ravnateljstva rezervata »Gornje Podunavlje« primili *Miljan Velejić* iz direkcije JP Vojvodinašume i predstavnici Šumskog gazdinstva »Sombor«, a u realizaciji susreta pomogao je i *Boris Erg* iz beogradskog ureda Međunarodne unije za zaštitu okoliša. Organizator susreta bio je Dunavsko-karpatški program Svjetskog fonda za okoliš (WWF), koji na području Podunavlja od početka ove godine sprovodi opsežan projekt čiji je cilj promocija ekoturizma kao načina poboljšanja upravljanja zaštićenim okolišom.

Gosti su obišli sve dijelove rezervata i u stanje njegovih prirodnih vrijednosti se uvjerali i s kopna i s vode. Po riječima Zavockog, od tri zaštićena pri-

rodna dobra koja se međusobno graniče u Podunavlju na trameđi Srbije, Hrvatske i Mađarske, Gornje Podunavlje, iako najmanje, čuva veoma značajnu prirodnu baštinu kojom se mora upravljati pažljivo i odgovorno, uz usvajanje najbolje europske prakse gazdovanja ovakvim ranjivim aluvijalnim ekosustavima. To podrazumijeva i aktivne mjere obnavljanja oštećenih staništa (posebice

plantaža introdukovanih vrsta, kao i fragmenata vlažnih staništa), za šta su gosti prikazali dobar model u mađarskom nacionalnom parku. Osim uspješne misije međusobnog upoznavanja ravnateljstava zaštićenih dobara, gosti su posebno istakli veliku biološku raznovrsnost flore i faune i vrijednost starih očuvanih poplavljenih šuma Apatinskog ri-

ta, kao i kserofilnih šuma cera i lužnjaka na slatinsko-močvarnom lokalitetu Štrbac kod Bezdana.

David Reeder, voditelj, i *Marko Tucakov*, koordinator ovog projekta najavljuju nastavak pomaganja suradnje podunavskih prirodnih dobara i organiziranje skorog uzvratnog posjeta.

M. T.

U obilasku dijelova rezervata

Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje

Ovo najveće naše podunavsko aluvijalno područje se nalazi u sjeverozapadnoj Bačkoj, na teritoriju općina Sombor i Apatin i obuhvaća podunavske ritove, bivše riječne tokove, stare šume, livade, vlažne livade, močvare i slatine koje se prostiru od Bačkog Brega do Bogojeva na skoro 19.700 ha. Zaštićeno je od srpnja 2001. Uredbom Vlade Srbije kojom su propisane prirodi bliske mere gazdovanja resursima na području rezervata, i kojom je rezervatu dodijeljen staratelj. Gornje Podunavlje čuva jedinstveno bogatu prirodnu baštinu, posebice veliku koncentraciju ugroženih vrsta životinja (crna roda, štekavac, crna lunja, divlja mačka) i biljaka (rebratica, kukurjak, crni glog), kao i veoma očuvane fragmente starih ritskih šuma. Najveći problem u njihovom očuvanju je još uvijek potpuno neodrživa praksa gazdovanja šumama i vodama.

Proslavljena crkve sv. Marka

95. obljetnica u Starom Žedniku

Proslava 95. obljetnice crkve sv. Marka u Starom Žedniku

Bez zajednice nema crkve

Gradnja crkve sv. Marka započeta je 1909. godine, a uoči Cvijetnice 1911. godine, crkva je prvi puta blagoslovljena i posvećena * Sve što nosi jedna zajednica, svi tereti i problemi, veselja i radosti, jesu to što čini jednu zajednicu, i bez nje bi ova crkva bila ništa, samo jedna građevina, rekao je tijekom propovijedi vlč. Željko Šipek

Protekli tjedni u Starom Žedniku bili su u znaku slavlja. Nakon što je na blagdan sv. Marka proslavljen dan Mjesne zajednice, u subotu 29. travnja, obilježena je 95. obljetnica posvete crkve sv. Marka.

U povodu obljetnice svetu misu je služio vlč. Željko Šipek, koji je tijekom propovijedi rekao: »Danas naša crkva, naša zajednica slavi 95. obljetnicu posvete crkve. Svaki blagoslov od Boga, svaka molitva koja se iznosila kroz ovih 95. godina, iznešena je pred Gospodina u Njegovom domu. Naše svagdanje molitve, i sve ono što nosi jedna zajednica, svi tereti i problemi, veselja i radosti, jesu to što čini jednu zajednicu, i bez nje bi ova crkva bila ništa, samo jedna građevina, koja je smišljena da bi se u njoj okupljali i molili. Od kada je posvećena prvi puta 1911. mnogo toga se dogodilo u crkvi i mnogo toga će se dogoditi. Izli svoju mislost na ovo mjesto i na sve one koji traže tvoju pomoć.«

VJERNICI SU ŽIVA CRKVA: Vlč. Željko Šipek je naglasio da je Crkva kao građevina Božja.

»Po euharistiji on stanuje u njoj i tu su mnogi primili svete sakramente. Dolazimo na misu koja se prikazuje za sve nas i za naše pokojne. Tko bi znao i mogao izbrojiti probleme s kojima se dolazi u crkvu. Dolazimo potisnuti teretom života, razočaranje, a odlazimo mirniji, olakšani. Crkva je mjesto za utjehu i pronalaženje jakosti. Primamo oprostjenje grijeha i slušamo riječ Božju. Krist je glava, a mi njegovi udovi. Isus je prijatelj koji razumije čovjeka, po-

gotovu na kraju njegova života. I mi idemo u istu crkvu, kuću Božju, mističnom tijelu Kristovu i tu se molimo, te je tako i ova župska zajednica vjernih molila Boga da joj donese obilje darova kako bi mogla kao zajednica nositi teret.«

Crkva je sveti grad na temelju 12 apostola, a Isus Krist zaglavni je kamen, te je u

Izgled crkve sv. Marka u Starom Žedniku nakon završetka izgradnje 1913. godine

crkvi sv. Marka u toku svete službe gorjelo 12 svijeća. Na kraju svete mise vjernici su otpjevali himan »Tebe Boga hvalimo« i molili da se njihova zajednica širi i raste.

GRADNJA I POSVETA CRKVE: Gradnja crkve sv. Marka započeta je 1909. godine, a uoči Cvijetnice 1911. godine, crkva je prvi puta blagoslovljena i posvećena. Godine 1913. crkva je završena, a cijelo građenje bilo je vršeno isključivo od darova vjernika. Iako u to vrijeme selo još nije postojalo i na mjestu gdje se sada nalaze

kuće, ulice, centar sela, nije bilo ničega do njiva, iz udaljenih salaša u crkvi se okupljalo blizu 8.000 ljudi.

U jakom udaru oluje 1925. godine toranj crkve sv. Marka je srušen i po riječima Žedničana izgledalo je kao da se on naprosto pomerio i pao, ali na sreću ozlijeđenih nije bilo. Tada je napravljen svod i do dana današnjeg toranj nije obnovljen, iako žitelji ovoga sela to priželjkuju. Od 1970. kada je nakon održavanja II. Vatikanskog sabora okrenut i obnovljen oltar, većih izmjena u crkvi nije bilo. »Na crkvi bi trebalo puno raditi, ona je dosta trošna, a prvo što je u planu je dupliranje prozora kako bi se zaštitili vitraži«, rekao je vlč. Šipek.

DUH I RAD MLADIH: Od njegovog dolaska u crkvu sv. Marka 2. rujna 2000., u rad na župi uključilo se puno mladih. Crkva je pomlađena i u njoj se osjeti duh i rad mladih ruku. Napravljena je zimska kapelica Marija propetoga Isusa Petković, organiziraju se tribine, susreti mladih i obitelji, a i djeca su aktivnija te sada redovito dolaze na vjernauk, što je ranije bio problem. Vjernici župe angažirali su se i oko starih i nemoćnih, te ih u okviru odjela za Karitas posjećuju, a za Uskrs je 30 obitelji obradovano prigodnim darovima.

Vlč. Šipek uspio je okupiti i angažirati mlade, te tako danas crkva sv. Marka ima svoj zbor kojim ravna Nikola Ostrogonac. Ovaj zbor uljepšao je i misu koja je služena u povodu obljetnice.

Marina Matković

Premинуo don Branko Sbutega

Istaknuti teolog i kulturni djelatnik

Don Branko Sbutega, župnik crkve Svetog Eustahija u Dobroti preminuo je u četvrtak 27. travnja 2006. godine u 54. godini. Don Branko Sbutega rođen je 8. travnja 1952. u Kotoru gdje je završio gimnaziju. Studirao je medicinu i teologiju u Zagrebu, Beču i Rimu. Za svećenika je zaređen 15. srpnja 1979. u crkvi Gospe od Škrpjela u Boki Kotorskoj.

Don Branko Sbutega bio je pomoćni župnik u Dobroti od zaređenja do 1982. kada je postao župnik župe Svetog Eustahija. Godine 1991. Hrvatska biskupska konferencija zadužila ga je za otvaranje Centra za pomoć izbjeglicama u Padovi. U svoju župu vratio se 1996. godine, a tri godine kasnije osnovao je Caritas Kotsorske biskupije.

Don Branko Sbutega bio je autor brojnih članaka u časopisima i novinama, koautor knjige »Stara književnost Boke« (1994.). Knjiga don Branka Sbutega »Kurosavin nemir svijeta« predstavljena je u Zagrebu na dan njegove smrti. Don Sbutega, osim istaknuti teolog i kulturni djelatnik, bio je i agilni, sveprisutni član hrvatske zajednice u Crnoj Gori i suradnik Hrvatske matice iseljenika pri organizaciji Tjedna Hrvata iz Crne Gore.

HMI

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Vjerujem u
bolju
budućnost,
koja će iz
tranzicije, a
gradeći na
temeljima
dobre prošlosti
i valjanih
vrednota,
izgraditi novu
ljestvicu
vrednota u
koju moraju
biti ugrađeni
poštenje, rad i
smisao da se
čovjek
dokazuje, živi i
radom postiže
to da bude
čovjek
dostojan
poštovanja*

Raditi i stvarati za bolje sutra

Odgovornost i rad

Počeo je mjesec svibanj, po nekima najljepši mjesec u godini. Raspjevan je, pun cvijeća, susreta i rada. Započeli smo ga ove godine malo čudno. Išli smo iz neradnih dana u neradne dane, da bi slavili blagdan rada. Cvijeća je manje, kiše je previše, blata svuda, a voda prijeti poplavom. Čudan je ovogodišnji svibanj. Kako i ne bi bio. Ako razmišljamo o radu, kao području čovjekova života u komu ispunjava sebe, onda zapravo danas možemo razmišljati o radu na više načina. Pokušavam razumjeti mlade kada se, sada u svibnju, odlučuju koju će školu nastaviti, koji studij upisati, kako planirati svoj daljnji život? Sretan sam što sam u trećoj fazi svoga života i što nisam danas mlad, jer biti danas mlad znači stajati pred jako teškim zadatkom. S jedne strane – neka mi mladi to ne zamjere – nema navike rada. Ako ih ima to su iznimke. Dakle, generacija mladih više ne zna što znači ustati rano, s tim više zna što znači leći kasno. Ali to vrijeme kada nisu ustali rano, a legli kasno, nije vrijeme rada nego više provođa i nerada. Tako da je zapravo biti mlad danas jako teško, jer ono što je osnovno i temeljno u odgoju mladih, već i djece, jest upravo odgovor za rad i odgovornost.

ODGAJATI ZA ODGOVORNOST: Velika većina suvremenih obitelji bježi od te obveze da svoje najmanje i najmlađe nauči tom osnovnom zakonu života, što je Pavao apostol složio u slogan »Tko ne radi, neka i ne jede«. Nisam ja za to da se djeca »prekidaju radom«, nego sam za princip da se djeca mogu odgojiti za zrele ljude jedino ako se odgajaju za odgovornost. Ako dijete u ranoj mladosti nema nikakvog zadatka da nešto radi, odgovorno napravi, nije istina da se može odgojiti za odgovornost. Nažalost ni škola više nije sposobna odgajati suvremenu generaciju za odgovornost. Biti nastavnik ili profesor – to sami oni znaju – kako je teško. Ako zahtijevaš, bune se roditelji, ako ne zahtijevaš, buni se Ministarstvo. Biti

prosvjetni radnik znači biti razapet između velikih zahtjeva što ih postavlja normom Ministarstvo prosvjete i biti razapet između roditelja kojih je veliki dio minimalista. To znači zapravo da škola ne može zamijeniti roditeljski odgoj, to jest navići djecu na odgovornost i na radinost. I sada dolaze ti mladi pred odluku: koju školu upisati, na koji se studij opredijeliti? I već zreliji, da mogu shvatiti da su promašili u djetinjstvu ako nisu stekli naviku rada i ako nemaju u sebi svijest odgovornosti, teško je odlučiti što upisati i što raditi. Glavna norma u većini slučajeva nije afinitet »što ja želim biti«, glavna norma je »u kom ću zvanju, staležu, zanimanju najviše novca zaraditi«. Novac. Kako je to strašna riječ ako je novac kriterij zvanja, poziva, poslanja. A i novca se nema. Stoga mladi stoje pred problemom što upisati i što raditi, a bilo bi najbolje »bez rada zaraditi«, što je kontradikcija, jer bez odgovornog rada se ne može pošteno zaraditi. Tako se rađa generacija koja razmišlja o »nepoštenom radu«. Dakle, moći raditi, makar i nepošteno, ali imati dovoljno. Tako je zapravo mjesec svibanj odluka izbora i tjeskobe. No, ima i jedna druga razina koja je na koncu – recimo tako – »poštenija«. Ima divnih mladih i divne djece, koji bi htjeli i znaju što bi htjeli. Koji su odgojeni i znaju biti odgovorni. Ti isto upisuju ono što bi htjeli upisati i što bi htjeli raditi, ali tko im danas garantira da kad završe i ako sretno završe da će baš to moći raditi i baš u tom zvanju moći živjeti? Da će od poštenog rada svojih ruku moći za sebe, svoju obitelj taj kruh zarađivati, koji je zato sladak što se vrši ili radi onaj posao, ono zvanje koje se voli? Tako i oni najbolji, koji znaju što hoće, koji imaju najbolje preduvjete, ne znaju što će postići jer u njihovom putovanju kroz takav život kakav je danas, čeka ih nesigurnost i čeka ih puno-puno »uvjeta« koji postavljaju norme tko je »prikladan« i »pozvan« za taj i takav po-

sao. Tako zapravo naše društvo u tranziciji ulazi u društvo u krizi.

MLADI SU DOBAR POTENCIJAL: Jedna od najosnovnijih problema suvremene mladeži nije to što je ta mladež »nagrižena« – kako neki žele optuživati mlade – u samoj svojoj srži. Ne! Mladi su dobar potencijal. Mladi su jako otvoreni. Mladi su sposobni i ambiciozni, ali društvo koje ih okružuje, vrijeme u kojem žive, nije im naklonjeno. Možda je čudna sreća što više u svibnju ne slavimo »dan mladosti«, jer je to više optužba protiv mladih nego priznanje mladima, pošto ih društvo u tranziciji ne može osigurati, a obitelj u krizi ih ne može odgojiti i tako se zapravo dogodilo da živimo vrijeme koje je teško i vrlo odgovorno jer je društvo u tranziciji, a obitelj u krizi odgoja za odgovornost i za rad. Što nam ostaje? Ja vjerujem u svoju Crkvu, vjerujem u Svetu Majku Crkvu i vjerujem u njenu nauku, a najviše vjerujem Bogu koji u najtežim povijesnim momentima ne napušta čovjeka. Ja vjerujem da ćemo »dodirnuti dno« našega bića i »doživjeti dno« naših društvenih odnosa kako bi shvatili da se treba konačno jako zauzeti za temeljitu obnovu obitelji, u kojoj će rad i red biti vrednovan, u kojoj će startati generacija odgovorne djece. Ja vjerujem u bolje škole, koje će moći odgajati za vrednote. Ja vjerujem u bolju budućnost, koja će iz tranzicije, a gradeći na temeljima dobre prošlosti i valjanih vrednota, izgraditi novu ljestvicu vrednota u koju moraju biti ugrađeni poštenje, rad i smisao da se čovjek dokazuje, živi i radom postiže to da bude čovjek dostojan poštovanja, jer rad za čovjeka nije prokletstvo, nije mučeništvo, nego je suradnja s Bogom Stvoriteljem i kako reče Isus »Ja radim jer moj Otac neprestano radi«. Stoga bi zaključio da je svibanj počeo čudno i zato je ovo razmišljanje malo čudno, ali nije pesimističko. Moliti se, nadati se, raditi i stvarati za bolje sutra jest naše zvanje i poslanje. ■

Svinjar (IV. dio)

Saznanja na strniki

*Sami od sebe smo znali da u ravni triba pazit na svaskog živog stvora
jel je komegod od hasne * Mi smo ko dica od balegara naučili da nema
šta nemož uradit ako se kogod lati posla*

Piše:

Alojzije Stantić

Kad čuva svinje na strniki salaško dite ostane samo u ravni i dok pazi na svinje počme uočavat šta se oko njeg dešava. Lako mu je upoznat koju krupniju tice, jel ji tušta za dana ne mož vidit, a i onda ji je najviše koje lete oko dola. Krupnije tice koje žive u ravni ko na priliku: jarebice, pripelice, fazani za dana su u kuruzima, ditelni pa se ne dadu vidit. Katkad svinjara zabavi ševa koja dok mu piva lebdi u jednom mistu u ajeru (zraku) iznad glave. Ševa je nalik na vrepca, pa je teško mož uočit na visini od nekoliko desetina meteri.

Skarabej: privjesak s Psusenove mumije

Kad dotira svinje bliže dola (vodotok obraso barskim biljkama) čopor svinja obleću brigunice, tice nalik lasti, koje žive u ukopanim jamama u stranicama surduka (klanca). Ko zna kako oste da su svinji na strniki, al odjedared oko svinja počmu letit učoporane po nekoliko desetina brigunica koje dok lete vaćaju bube. Čopor svinja u strniki uzbuni ko zna koliko skakavaca i drugi buba, koje prnu (uzlete), a brigunice ji vaćaje i poidu. Ja sam njim u tom poma-gu, udaro sam na prazno bičom po strniki, uzbunjivo bube da prnu.

U DOLU: Najradije smo čuvali svinje pod dolom, tamo je zemlja vlažnija, strnika je bila bogatija kojekakim mladim biljkama, a i žito je pod dolom bilo najjače, a onda u njemu i povaljaline. Tamo je bilo dosta rane pa su i svinji bili mirniji, lakše ji je bilo čuvat, pa još kad je svinjar imo pulina koji je pazio da ni jedno svinče ne zakoraci u mlaku na travu. Ako je po plodoredu bilo

više strnika jedna do druge, onda je i jedan svinjar mogo pazit na učoporane svinje. Za to vrime drugi svinjari su se brčkali u čistacu (voda brez biljaka), el zagledali tičija gnjizda u rogozi (barska biljka) el trski. Salaš je bio daleko, a otaleg nas nisu mogli vidit kako provodimo vrime. (Naša i komšinske zemlje su udarale (dodirivale) do, koji je bio na oko tri duži (1 duž = 400m).

U dola na vrbama tice su pravile gnjizdo. Iz znatiželje smo se pentrali da vidimo koliko i kaki je jaja u gnjizdu. Sami od sebe smo znali da u ravni triba pazit na svakog živog stvora jel je komegod od hasne. Zato nam nije palo na pamet da uzmemo, čak ni da rukom diramo jaja, da tica ne napušta gnjizdo.

CRNA BUBA: Kad sam prvi put vidio čudnu crnu bubu s pomalo svitlucavim zelenkastim krilima, kako gura lopticu ko burbušak (oblik konjskog izmeta) napravljenu od kravlji balega (živinskog izmeta). Čudio sam se kako mož ta buba da isprid sebe gura balegastu loptu pet-sedam puta veću od nje. Pito sam baću (oca) za tu bubu, kako se zove i šta radi. Dobio sam oskudan odgovor da gura balegu, zato ga zovu balegar. Zašto i kuda, nisam ni znao pitat, a posli kad sam ga vidio ko zna koliko puta, u meni je sazrila znatiželja da do-
znam što god više o njoj. Kad sam dobro zašo u godine, najpreg sam prošio, a posli i vidio film o balegaru¹.

Ko zna koliko puta je balegar dovo u mengule (nevolju) svinjara jel se zablenduco (začudojeno gledao) kako i kuda gura balegu, a za to vrime se desilo da mu je »isku-sno« krmče zamaklo u kuruze.

* * * * *

¹ **Balegar** (lat. Scarabaeus el balegaš), je starim Egipćanima bio simbol sunca i uskrisivanja, u njegovom viravanju predstavljao je dan, spominjali su ga u svojim virskim obredima, zato što prid sobom gura kuglju iz koje se rađa njegovo potomstvo; njegove likove su mećali na ženski nakit, na grudi mumija, a slike redali po sarkofagu faraona. Simbol sveti kotrljana (Scarabeus sacer) se iz starog Egipta proširio po svitu. Tušta ljudi su ga nosili ko znak čudotvorne moći, koji će vlasniku donet sriću, uspih.

* * * * *

Balegara ima najviše u kanikuli kad lete cik-cak linijom po ajeru otkaleg po sagi

čak do dva kilometara daleko oste frišku živinsku (životinjsku) balegu. Kad balegar sleti na balegu najpre je iskomada i nju snese jaja, napravi loptu veliku ko manja jabuka, odgura je u pisak el mekanu zemlju, di je zavalj. Loptu je iznutra izbušio hodnicima, ko u kakom rudniku, koji su med sobom sastavljeni u jednu komaru di će izležene lilčinke imat dosta rane.

Balegari

Balegar je zemljodilcima od velike hasne, to su znali i naši stari i ko dicu su nas svitovali da samo gledamo, a ne diramo ovu vridnu bubu. Ona u zemlju zavalj toliko balega koje su više od dvi hiljade puta teže od nje.

Mi smo se ko dica od balegara naučili da nema šta se ne mož uradit ako se kogod lati posla. Vidio sam više puta da je balegar naišo na kaki busen trave priko kojeg nije mogo prikotrljat burbušak koji mu se (ko Sizifu) skotrljao doli. On se vratio na početak i ko zna koliko puta tražio put dok se nije snašo da pripriku malko zaobađe i da ostvari nakanu. Probo sam prid balegara metnit popriko sapište (držalje) biča priko kojeg nije mogu prigrurat loptu. Kad se u to uvirio onda je ko zna kako dozvo u pomoć drugog balegara, pa je jedan guro, a drugi vuko loptu koja dobrim nadmašiva njevu težinu. Loptu su gurali livo-desno sve dok nisu naišli na malo trave na koju su je izgurali i š nje prigurali burbušak priko sapišta.

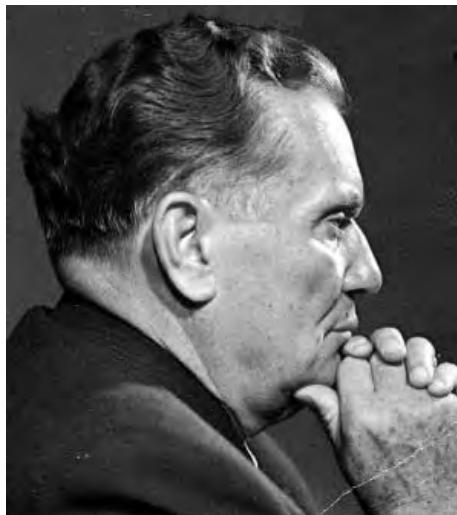
Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (106.)

Banovina Hrvatska

Velikosrpski političari optuživali su kneza Pavla za izdaju srpskih nacionalnih interesa, nakon vijesti o uspostavi Banovine Hrvatske, Srbi iz okolice Knina zakrčili su prometnice, a Mačeka je napala ustaška emigracija

Piše: Zdenko Samaržija

O d ujedinenja 1918. godine pa do donošenja Vidovdanskih ustava 1921. godine, monarhistička je Jugoslavija imala obilježje privremenosti.

Josip Broz

Naime, čekao se završetak Pariške mirovne konferencije i na području Hrvatske nije došlo do promjena teritorijalnog ustroja. Vidovdanski ustav ozakonio je teritorijalnu podjelu na 33 oblasti.

Nakon ukidanja Vidovdanskih ustava i uvođenja diktature 6. siječnja 1929. godine, Jugoslavija je podijeljena u 9 banovina, koje su, u načelu, dobile imena po rijekama – oktroirani Ustav 1931. godine neznatno je promijenio međe među banovinama.

Odredbe sporazuma

Članak I. – Savska i Primorska banovina – kao i kotari Dubrovnik, Šid, Ilok, Brčko, Gradačac, Derventa, Travnik, Fojnica – spadaju (se) u jednu banovinu pod imenom Banovina Hrvatska. Sjedište banovine je u Zagrebu.

Članak II. – 1. U nadležnost Banovine Hrvatske prenose se poslovi poljoprivrede, trgovine i industrije, šuma i ruda, građevina, socijalne politike i narodnoga zdravlja, fizičkog odgoja, prosvjete i unutrašnje uprave...

Članak III. – 1. Banovini Hrvatskoj... ima se osigurati potrebna financijska samostalnost.

Članak IV. – 1. Zakonodavnu vlast u stvarima iz nadležnosti Banovine Hrvatske vrše kralj i Sabor zajednički.

Članak VII. – 1. Sabor se saziva kraljevim ukazom i zasjedaje u Zagrebu.

Članak VIII. – 1. Kralj imenuje i razrješava bana Ukazom, koji potpisuje novoimenovani ban.

SPORAZUM: Godine 1939. nacionalne suprotnosti doživjele su vrhunac. Vlasti u Beogradu shvatile su da se preko hrvatskoga pitanja ne može tek tako prijeći i da Hrvati neće odustati od hrvatske državnosti. Krajem kolovoza 1939. godine proglašena je Banovina Hrvatska

Uza sve slabosti političkoga sustava Kraljevine Jugoslavije, knez *Pavle* bio je nesklon provođenju reformi. Namjesništvo

Vladko Maček

je osiguralo parlamentarnu većinu i tako paraliziralo prijedloge koji su dolazili iz oporbe. Nacionalne su suprotnosti došle do usijanja i počele brinuti i velike europske države. Velika Britanija

i Francuska sugerirale su knezu Pavlu da se dogovori s Hrvatima i tako ukloni uzroke stalne državopolitičke krize. Knez je prihvatio sugestije i počeli su pregovori između vlade i vođe hrvatskoga naroda – *Vladka Mačeka*. Pregovori su uspješno završeni i sporazumom između predsjednika vlade *Dragiša Cvetkovića* i *Vladka Mačeka* stvorena je 25. kolovoza 1939. godine Banovina Hrvatska.

OVLASTI: Banom Banovine Hrvatske imenovan je *Ivan Šubašić*,

Vladko Maček postao je potpredsjednik jugoslavenske vlade. Banovina je na svom teritoriju samostalno upravljala unutarnjim poslovima, sudstvom, školstvom, prosvjetom, zdravstvom i socijalnom skrbi. Brinula se o svim važnijim granama gospodarstva, a Hrvati koji su prije otpušteni iz državnih službi vraćeni su na posao. Hrvatski nacionalni grb i zastava mogli su se neometano isticati.

Međutim, vlada Banovine Hrvatske progonila je svoje političke protivnike (ustaše i komuniste). Skori početak Drugog svjetskog rata i raspad Kraljevine Jugoslavije onemogućili su da Banovina Hrvatska odista zaživi

Vladko Maček Banovinu je držao pri vremenim rješenjem. On je uspostavu Banovine smatrao najvećim ustupkom što ga je beogradska vlast u tom trenutku mogla dati, a držao je da je Banovina tek polazna osnova prema konačnom rješenju hrvat-

Ante Pavelić

skoga pitanja, dakako, u sastavu monarhističke Jugoslavije. Ne treba zaboraviti da je hrvatskome krupnom kapitalu odgovaralo veliko jugoslavensko tržište, koje je nakon prestanka Velike gospodarske krize bilo željno kako luksuznih proizvoda tako i robe široke potrošnje.

PROTIVNICI BANOVINE: S Banovinom se mnogi nisu slagali. Velikosrpski su političari optuživali kneza Pavla za izdaju srpskih nacionalnih interesa, a nakon vijesti o uspostavi Banovine Hrvatske, Srbi iz okolice Knina zakrčili su prometnice. Mačeka je napala ustaška emigracija, prigovarajući mu da Banovina ima samo neke elemente državnosti, a hrvatski su komunisti i dalje nastojali u Hrvatsku uvesti sustav sličan sustavu SSSR-a. ■

Piše: Milivoj Prčić

T(V)JEDNIK

Ova kolumna je namijenjena 1. i 2. svibnju, ali ne kao prazniku danas nepostojeće negdanje radničke klase, već onom koja je vladala nominalno virtualnom zemljom SFRJ – 1986. godine na te dane! Dana 26. travnja te godine, prije dvije dekade, atomska elektrana sovjetskog tipa, u Ukrajini, Černobilju (mjestu sa znakovitim imenom) je odletjela k vragu! Vrhovna Sovjetskog saveza, također sad virtualne zemlje s kraćenicom od četiri slova, je mudro šutjela tri dana, ali su Šveđani izmjerili u zraku enormnu količinu radijacije i obavijestili cijeli svijet! Za vjerovati je da je i vrh SFRJ, kao vječni prirepak SSSR-a, ovako ili onako, kao prvi obaviješten o događaju koji je odnio do sada realno oko 70.000 života, a ozračio tim otrovom znanosti moguće i 50 milijuna ljudi, više ili manje pogođenih, jer nuklearna radijacija radi dugo i tiho. Ali naša tadanja vrhuška, u, strahu od reakcije radničke klase nije se usudila obavijestiti svoj narod u periodu 27. travnja do 1. svibnja 1986. godine, kako mu ne bi upropastila prvosvibanjske praznike, ka-

Prvi svibnja – međunarodni praznik rada i solidarnosti proleterijata, slavi se u spomen štrajka tvorničkih radnika u Chicagu, SAD, 1. svibnja 1886. godine, dakle prije 120 godina, koji je bio krvavo rastjeran od policije, a bilo je oko 40.000 demonstranata! Tvorac virtualne države SFRJ, stanoviti Josip Broz, Valter iz Kominterne, koji se »oteo« Džodži Džugašviliju, »dobio« je Drugi svjetski rat, na pravoj, pobjedničkoj strani, te uz pomoć Zapada stvorio virtualnu zemlju SFRJ, (veću financijsku pomoć je dobila jedino Indija sa blizu bilijun ljudi), samo je morao garantirati da će svojom ogromnom stajaćom vojskom (četvrtom po snazi u Europi) moći zadržati Ruse ili Sovjete, kako vam drago, kod »Ljubljanskih vrata« osam dana da ne prodru za to vrijeme do Trsta! Uz pomoć svojih suradnika izmišljena je nekakova »društvena svojina«, nov pojam u pravu, ustvari partijska vlastništvo SKJ kojim se režim održavao! Tito je stvorio državu od šest republika, pet naroda, četiri jezika, tri vjeroispovijesti i dvije zastave (državna i partijska) sa jed-

ko bi narod proslavio praznik rada uz nerad, prejedanje i prepijanje alkoholom, šetnjom po zagađenoj prirodi. Tek 2. svibnja kada je puno djece i mladih, pod proljetnom kišicom provelo dan u zoološkom vrtu, na vlažnoj travi, »puštena« je u etar obavijest da su oblaci i kiša iz njih, radioaktivni, da se treba odmah okupati, oprati kosu, i sprati sa sebe sve kapljice, ne puštati djecu da se igraju vani i zatvoriti se u sobe, jer je nebo Černobilja stiglo i nad grad Suboticu! Rukovodstvo vojvođanske i lokalne SK nije htjelo i smjelo do prolaska 1. svibnja, radničke »slave« obavijestiti narod da ostane u kućama, otkazati proslavu na Paliću, davao je odnio, i »komandno« je odgovorno za bolesti koje su

nim vođom tj. sobom! Na poticaj Zapada »stvorio« je od sličnih zemalja »Pokret nesvrstanih samo da oslabi utjecaj SSSR u OUN! Narod je radio po sustavu – trojica ono što jedan može uraditi, puna zaposlenost, trinaesta plaća i spajanje praznika kao nigdje na svijetu — efektivno se radi 100 dana u godini. Tito nije bio zlatoljubac, gotovo i nije imao vlastite imovine, jer je u svakom mjestu koristio vilu spremljenu za njega, nakon njegovog kraja niti ostavinska rasprava nije održana, kao nije bilo za što, a sahranjen je u Kući cvijeća bez petokrake na grobnici od bijelog mramora! A za tu petokraku crvene boje su izginuli silni njegovi partizani! Cijenim ga osobno jer je bio elitist, na mišljenje naroda nije davao »ni pet para« i nije skidao glave političkim protivnicima. Izuzetak: preopasni Hebrang. I naravno vladao je po devizi Louisa XI., »Après moi la deluge« – Nakon mene, potop! – odnosno ne tiče me se ništa što ćete raditi,

se te i idućih godina pojavile od radijacije na ovom terenu. Ali tko je smio tužiti sudu ili javnom tužitelju teško krivično djelovanje prikrivanja opće opasnosti, po život, tadanju svemoguću opskurnu vrhušku među kojom je bilo i psihopatoloških tipova par excelanse!

Tito je umro, nije prošlo ni desetljeće, a mračnjaci morbidnih ideja su započeli svoj dance macabre (samrtni ples) sa Černobiljom 1986. godine. To je bilo samo predskazanje, jahač apokalipse, koja dolazi kroz pet godina, prvo pad berlinskog zida, pa raspad SSSR-a kao »kule od karata« a potom krvavi prestanak postojanje virtualne države SFRJ (sve kabalski nazivi od četiri slova). Sada je bio 1. svibnja, državni komunistički novac potrošen je na četiri rata, novi kapitalizam inauguriran sa prosječnim plaćama od 100-200 eura, mirovine od 100 eura u prosjeku. Ondanji mudraci i žreci pričaju po svojim dedinjskim vilama da je sve to skrivio Zapad i globalizacija, a vama sretan 1. svibnja, dan nezaposlenih i slabo plaćenih u privatnom sektoru. ■

dragi moji. Nakon što je Tito nestao, »plemenske poglavice« su odigrale i kako tako dovršile zauzimanje svojih teritorija po nacionalnom principu, a sada se nalazimo u strašnom začetku otimačkog prvobitnog kapitalizma, nezaposlenosti, maksimalnog iskorišćavanja radne snage za male plaće u privatnim poduzećima. Jedino nešto bolje žive uposleni, u državnoj i lokalnim upravama i javnim poduzećima. Novi »tajkuni« leže na novcu kao istočnjački maharadža tako da ih povremeno vrhovna vlast protjeruje iz zemlje! Prosjek zarada od 200 eura ne dozvoljava godišnji odmor ili ljetovanje, niti liječenja u bolnicama izgrađenim samodoprinosom radništva! Otkaži »pljušte« po privatnim poduzećima i, shvatite ozbiljno – stvara se nova nezadovoljna radnička klasa, štrajkovi su sve češći i veći – i, shvatite ozbiljno – stvara se nova nezadovoljna radnička klasa, štrajkovi su sve češći i veći i ne bi bilo čudo da se ponovi 1886. godina! Nadam se da ste sretno proveli, uz krmače i pivu 1. svibnja i posjet IV. Jugoslaviji u Šandoru! ■

Zagrebačka revija amaterskog filma u Somboru

U Somboru je 29. travnja gostovala Revija amaterskog filma (RAF) iz Zagreba, u okviru koje su publici u somborskom kinu »Narodni« predstavljena 33 animirana, dokumentarna i eksperimentalna kratka filma.

Domaćini revije filmova bili su Udruga građana »Panonija. info«, uz podršku Općine Sombor, Kulturnog centra »Laza Kostić« i Društvenog poduzeća za prikazivanje filmova »Ekran«.

Na ovogodišnjoj Reviji amaterskog filma u Zagrebu prikazano je 180 filmova iz osam zemalja.

Beta

Ivi Škrabalu »Oktavijan« za životno djelo

Jubilarni, 15. po redu, festival »Dani hrvatskog filma« – najveća smotra hrvatske filmske produkcije izvan dugometražnog igranog filma – održan je od 24. do 29. travnja u Zagrebu. Prigodom svečanog otvorenja, »Počasnog Oktavijana« za životno djelo primio je *Ivo Škrabalo*, utemeljitelj i, kako se navodi, »duhovni otac« ove manifestacije. Nagradu »Oktavijan« dodjeljuje Hrvatsko društvo filmskih kritičara.

Godišnji koncert Komornog zbora »Pro Musica«

Godišnji koncert Komornog zbora »Pro Musica« održat će se u nedjelju 7. svibnja u Katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici. Na programu će se naći djela *K. Stankovića*, *S. Hristića*, *S. Mokranjca*, *J. Marinkovića*, *M. Praetoriusa*, *S. Ochaba*, *G. von Pogatschnigga*, *A. Vidakovića*, *C. Francka*, *J. S. Bacha*, kao i gregorijanski napjevi. Koncertom će ravnati mr. *Csaba Pasko*, a kao gosti nastupit će muški komorni zbor Choralis Catedralis Suboticiensis i dr. *Andor Pece* na orguljama.

Početak koncerta je u 20 sati, a ulaz je besplatan.

Inače, s istim program zbor će nastupiti 14. svibnja u Katedrali u Salzburgu.

Izložba »Sve pod jednim krovom« u Plavni

Izložba porcelana, keramike i interesantnih predmeta od stakla Ispod nazivom »Sve pod jednim krovom«, a u organizaciji udruge žena »Ruka-ruci«, bit će otvorena u nedjelju 7. svibnja u Vatrogasnom domu u Plavni.

Kako je najavljeno, izložbu će u 11 sati svečano otvoriti predsjednica udruge *Ružica Torubarov*, a prigodom otvorenja publici će se obratiti i predsjednik Općine Bač *Tomislav Bogunović* te

pomoćnik za kulturu u Izvršnom vijeću AP Vojvodine *Dušan Vujičić*.

Ovom prigodom Turistička organizacija Općine Bač za posjetitelje izložbe organizira obilazak mjesta Plavna.

Gostovanje osječkog HNK u Subotici

Slijedećeg petka, 5. svibnja, na sceni Jadran Narodnog kazališta u Subotici gostovat će predstava »Desdemona« u izvedbi Drame HNK Osijek. Predstava je rađena po drami slavne američke dramske spisateljice, dobitnice Pulitzerove nagrade – *Paule Vogel*.

Kako stoji u opisu predstave, »funkcija ove crne komedije je na surov način razračunati se s takozvanim kulturnim, bolje reći kulturološkim pravilima ponašanja i shvaćanja žene, 'ženskog pitanja', kao i same 'uloge' žene, prisilno nametnutima ženi na različite načine kroz stoljeća«.

Režiju potpisuje *Rene Maurin*, a u predstavi igraju: *Tatjana Bertok-Zupković*, *Sandra Tankosić* i *Nela Kočiš*.

Karte za predstavu mogu se kupiti na blagajni Kazališta, po cijeni od 200 dinara, dok za neuposlene, studente, čak i umirovljenike cijena karte iznosi 100 dinara. Početak je u 19 i 30 sati.

Koncert nagrađenih učenika odsjeka tambure subotičke Muzičke škole

Koncert nagrađenih učenika odsjeka tambure i dječjeg tamburaškog orkestra Muzičke škole održat će se u ponedjeljak 8. svibnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Kao gosti na koncertu će nastupiti solisti s prve Dječje smotre bunjevačkih pisama i djeca vrtića »Marija Petković« iz Subotice. Koncert počinje u 19 i 30 sati, a ulaz je besplatan.

Kršćanska tribina grada Subotice

Kršćanska tribina grada Subotice s temom »Suvremeni Kršćanin: aktivni član Crkve i društva«, održat će se u četvrtak 11. svibnja u HKC »Bunjevačko kolo«. Predavač je dr. *Stjepan Balaban* iz Zagreba, a tribina počinje u 20 sati.

Promocija knjige Jasne Melvinger »Vaga s anđelima« u Novom Sadu

Obiteljska kronologija u lirskim pjesmama

»Ove su pjesničke slike svjesno i namjerno nalik staromodnom kalendaru, sliče obiteljskom albumu sa starim fotografijama, što im daje određenu patinu, ukazujući na dokumentarnost i autentičnost ovih lirskih svjedodžbi«, smatra književnik Zoran Đerić

Prošloga tjedna, u srijedu 26. travnja, u prostorijama Društva književnika Vojvodine u Novom Sadu u večernjim satima okupilo se oko pedesetak ljudi, poštovatelja poezije, te takozvane »kraljice književnosti«, ovoga puta iz pera naše, nesumnjivo veoma značajne i posebne pjesnikinje, književnice, intelektualke ali i slikarice, *Jasne Melvinger* da bi iz »prve ruke« upoznali njezinu osmu knjigu poezije »Vaga s anđelima« koja je izašla u nakladi NIU »Hrvatska riječ« prošle godine u ediciji »Suvremena poezija«.

Susret s poezijom i pjesničkim riječima, osim same autorice, nazočnima su upotpunili i približili, književnik *Jovan Zivlak*, i književnici i književni kritičari *Zoran M. Mandić* i *Zoran Đerić*. Govoreći o »Vagi s anđelima« ovi vrsni poznavatelji stihova otvorili su crne korice na kojima slika Jasne Melvinger »Kruške i oblaci« poput ključa otključava svijet u kojemu na preko 130 strana »profinjeno – sofisticirani introspektivni stihovi poniru prema petrovradinsko – srijemskoj zbilji iz koje izrasta interpolirana prošlost i sadašnje vrijeme uspostavljajući niti između nepotrošene poetike srijemsko – hrvatskog govornog idioma i standardnog hrvatskog jezika«, kako je napisao *Milovan Miković*, recenzent knjige i urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«.

ZAHTJEVNI ZADATAK: »'Vaga s anđelima' je specifična po mnogo čemu«, smatra *Zivlak*. »Posebna je jer je pisana posebnim tipom govora koji se može locirati na prostor Petrovaradina – sa svim svojim oblicima ikavice i iekavice, zbog napora da se istraži i evocira, ne samo spomenuta jezička kultura, već da se locira jedna vrsta podrijetla, geneze i odbljeska, koji se može nazvati kompleks prošlosti, sa izvjesnim tendencijama prema sadašnjosti, koju pjesnikinja vrlo zanimljivim narativnim formulama analizira i klasičnim obrascima – od distiha, preko strofa u više stihova te rimama – organizira duhom jezika i kulture koji zahvaćaju prostor od svakodnevnih iskustava života do ekstremnijih, onih iz domena religiozno-

sti, smrti, rođenja, podrijetla i geneologije«, rekao je, među ostalim, *Zivlak*, *Zoran Đerić*, koji je inače imao prigodu više puta govoriti o književnom stvaralaštvu Jasne Melvinger, ukazao je na činjenicu kako njezino djelo zaslužuje izrazito poštovanje. Podupirući svoje stajalište faktima Đerić je naveo kako je o njezinim djelima pisano od strane pjesnika i kritičara, kako njezine generacije tako i suvremenika, kao i da je njezina poezija uvrštena u brojne antologije.

Poezija pjesnikinje Jasne Melvinger uvrštena je u brojne antologije

»Pjesništvo Jasne Melvinger, već mnogo godina podjednako se dobro snašlo u različitim kontekstima i vrednovanjima različitih generacija«, naglasio je Đerić.

»Nova pjesnička knjiga Jasne Melvinger 'Vaga s anđelima' formalno stilistički je vrlo slična knjizi 'Ta renesansa, ne još kao posljednja šansa' iz 2002. godina i djelomice je najavljena prije dvije godine u izabranim i novim pjesmama 'Vozelnic'«, rekao je Đerić.

STAROMODNI KALENDAR: »Među predmetima i slikama predaka su četiri ko-

ljena Melvingera i isto toliko i sa majčine strane, Carina, Hajdinovića, Vukovića, Šuroka, Gregorića, te bake i prabake, djeđova i čukundjedova... Zato su ove pjesničke slike svjesno i namjerno nalik staromodnom kalendaru, sliče obiteljskom albumu sa starim fotografijama, što im daje određenu patinu, ukazujući na dokumentarnost i autentičnost ovih lirskih svjedodžbi. Kako se ne bi uplela u paučini i kako bi se oslobodila prašine koja je predodređena sličnim pa i pjesničkim antikvarijatima, pjesnikinja vješto izmiče u ironiju, svakodnevnicu, komentirajući, jetko, ali ipak ostajući je svjesna, čak i dok sanjari na uspomenu prošlosti«, istaknuo je Đerić jednu od nekoliko specifičnosti »Vage s anđelima«.

NOSTALGIJA: Druga specifičnost knjige o kojoj su književnici govorili je negacija na kojoj je vrlo često zasnovana pjesnička rečenica Jasne Melvinger.

»Ponekad u naslovima ciklusa, kao što je u prvom, 'Ne, baš, na plišanom kanapetu', rjeđe u naslovima pjesama 'Nije tu riječ naučila, baš, iz dicionara, ni moja baka, ni koja od njezinih sestara', 'Ne baš u zemlji Oz' ili 'Nije se moglo bez svijeće i čiraka do kojeg mračnog budžaka', ali najčešće u samim pjesama, mnogi od stihova počinju baš sa negacijama, 'ne', 'nije', 'ne znam', 'nikada' ili odsustvom nečega 'nemam', 'nisu', 'niko'... ali su dvije riječi najkarakterističnije, a to su, 'ne' i 'baš', bilo da poriču radnje ili okolnosti, pa i osobine, bilo da ukazuju na suprotnost«, ukazao je Đerić i nastavio voditi misao sve dulje u središte knjige. »Najveći broj stihova je izraz kategoričkog odbijanja, neslaganja, ukazivanja na netočnosti, ili ukoliko je nedoumica onda isticanja nedovoljnosti, značenja, vrijednosti. Nesumnjivo je da ima izvjesnih sporenja, etičkog i poetičkog, preplitanja života i literature, ali to ne bih dovodio u svezu sa nihilizmom, niti pesimističkim raspoloženjem. Ima gorčine, stihovi su ironični, ponekad obiteljski, često melanholični zbog nostalgije za minulim vremenima, vremenima čednosti i nevinosti,

bržiosti, radosti i ljepote. Iz toga proizlazi kombiniranje jezičnih sredstva, pjesničkih postupaka i dulje kompozicija cijele knjige pjesama«, zaključio je Đerić.

»Jedan ili dva fonema – nije da i tu hiperkorekcije nema«, »Vaga s anđelima«, »Novoškavski kalem«, »Albina u bjelini i crnini« su pjesme koje je autorica pročitala nazočnima i time potkrijepila stajališta kritičara koji su govorili o njezinom djelu. Emocionalno, s dubokim osjećanjima, riječi su ispunjavale prostor, a pljesak nazočnih nakon čitanja potvrdio je poštivanje koje autorica uživa.

**POEZIJA OBVEZNA PREMA LJE-
POTI:** »I pored onoga što znamo da je poezija obvezna prema ljepoti, ova knjiga je

zino centralno mjesto obiteljski album uspomena, jedan osvrt unatrag, gdje pjesnikinja pokušava da razvije, ne samo jednu vrstu monologa, već i dijaloga alterega, vraćajući se u vrijeme nekoliko koljena unatrag.« Druga specifičnost koju je Mandić istaknuo, a koja se u pjesmama oslikava, je vrijeme, »nekada« i »sada« – »taj pijesak vremena čiji smo mi najsuveniji i najlegitimniji predstavnici, dakle, vrijeme prolaznosti, koje pjesnikinja na svoj imaginaran način pokušava zaustaviti svojim sjećanjem.« Slikovito govoreći o stihovima pojedinih pjesama Jasne Melvinger, Mandić je naveo kako se slušajući pjesme stječe dojam da smo zalutali u neki od botaničkih vrtova, osjetili miris vi-

jih bližnjih i daljnjih srodnika, u vremenskom rasponu od nekoliko koljena unatrag.« Stvaralački postupak u 'Vagi s anđelima' zasnivao se, kako kaže, i na pokušajima integriranja znanstvenog esejističkog žanra u lirsku pjesmu. »Riječ je o mom, unekoliko i istraživačkom postupku, u cilju rekonstruiranja pojedinih, što fonetskih, što morfoloških oblika, starinskog srijemskog govora koji se mogao čuti u Petrovaradinu negdje do polovice 20. stoljeća, a u komunikaciji sa Petrovaradincima rođenim u drugoj polovici 19. stoljeća«, objašnjava autorica.

Kako je naglasila, stari petrovaradinski govor, kojim se umnogome služi u knjizi, za nju je u djetinjstvu bio veliki misterij, te

U nakladi NIU »Hrvatska riječ« tiskana je, a u Novom Sadu predstavljena osma knjiga pjesnikinje i književnice Jasne Melvinger »Vaga s anđelima«

dokaz da i druge teme mogu poslužiti kao inspiracija«, rekao je Zoran M. Mandić. »Za čitatelje 'Vaga s anđelima' je uspomena«, kaže Mandić, »zbirka po svojoj tematskoj kompaktnosti primjer kako se dolazi do te kompaktnosti i kako se sređuje jedna knjiga. Ova knjiga poezije je narativna knjiga u kojoj autor sažima jednu vrstu rekapitulativnog pogleda u privid jednog trenutka.«

Mandić je ukazao i na to »da je 'Vaga s anđelima' nesporno intonirana u ključu elegičnih i nostalgичnih tonova, da je nje-

nove loze, bijelog ili crnog sleza. Dakle, kaže Mandić, autorica je cijeli svoj album obiteljskih uspomena opremila slikama pejzaža, ne samo pejzaža već i atmosfere u kojoj su se odvijale scene iz života, kroz vrijeme od jednog koljena do drugog.

RIJEČ AUTORICE: Autorica osobno, o svom djelu rekla je nekoliko riječi: »Dogodilo se u mom stvaralačkom postupku da elemente jednog, ponajviše proznog žanra, kao što je obiteljska kronologija integriram u lirsku pjesmu, služeći se čak i autentičnim imenima i prezimenima svo-

je stoga, na kraju knjige »Vaga s anđelima« on priredila i rječnik manje poznatih riječi i oblika. Ali osim starog petrovaradinskog govora pjesnikinja se koristi u svojim pjesmama riječima koje se u rječniku također navode, a podrijetlom su iz turskog, francuskog, njemačkog, mađarskog, latinskog i talijanskog jezika. Na koncu promocije u DKV-u pjesnikinja je pročitala još nekoliko pjesama, pružajući tako ugodne trenutke nazočnima otkrivajući, pokraj spomenutih, možda i neke nove posebnosti djela.

D. Popov

HKPD »Matija Gubec« proslavilo 87. godina rada

Godišnji koncert Velikog tamburaškog orkestra

Veliki tamburaški orkestar predstavio se skladbama iz klasične tamburaške literature, kao i izvedbama klasičnih kompozicija i melodija iz žanra popularne glazbe

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Rume proslavilo je 29. travnja 87. godina rada svečanim Godišnjim koncertom Velikog tamburaškog orkestra Društva. Koncert je održan pred prepunom dvoranom Kulturnog centra u Rumi. Velikom tamburaškim orkestrom HKPD »Matija Gubec« ravnao je *Josip Jurca*, a program je vodio *Boško Negovanović*.

Veliki tamburaški orkestar predstavio se skladbama iz klasične tamburaške literature, kao i izvedbama klasičnih kompozicija i melodija iz žanra popularne glazbe. Tamburaši su svirali glazbena djela Josipa Jurca, *Tibora Andrašovana*, *C. A. Bixioa*, *G. B. Curtisa*, *K. Alforda* i *B. Beninia*, *Korne-lij Kovača*, *Petr Zdeneka*, *J. J. Straussa*,

Zajedno u pjesmi:
»Moj kićeni Srijem«

E. Presleya, *Miroslava Škore*, *S. Leopolda* i *K. Oršolića*, a kao vokalni solisti nastupili su *Dušan Stupar*, *Marija Benčić*, *Ivan Ratančić*, *Katarina Atanacković* i *Dunja Divić*.

Predsjednik HKPD »Matija Gubec« *Zlatko Kolarić*, pozdravio je publiku, kao i

uzvanike: predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josipa Z. Pekanovića*, predsjednika Izvršnog odbora HNV-a *Lazu Vojnić Hajduka*, potpredsjednika HNV-a *Vladimira Bošnjaka*, direktora NIU »Hrvatska riječ« i dopredsjednika Izvršnog odbora HNV-a *Zvonimira Perušića*, predstavnika Hrvatske matice iseljenika *Silvija Jergovića* i predsjednika Općine Ruma *Srdana Nikolića*.

Publika je pljeskom nagradila glazbene izvedbe tamburaša i vokalnih solista, ali je činjenica kako je na repertoaru bilo malo skladbi kojima se pridonosi njegovanju kulturnog identiteta srijemskih Hrvata.

Z. S.

Katarina Atanacković
s tamburašima

Orguljaš Mario Perestegi i Choralischole Cathedralis Suboticiensis održali koncert u Subotici

Prvi zajednički nastup

»Imao sam želju doći u Suboticu i ovdje održati koncert u Katedrali ...
Ovo je prvi, a nadam se ne i naš zadnji koncert«, kaže Perestegi

Prošloga četvrtka 28. travnja u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici održan je orguljaški koncert na kome se predstavio orguljaš *Mario Perestegi*. Ovom prigodom uz njega je nastupio i prošle godine osnovani muški zbor Choralischole Cathedralis Suboticiensis.

Perestegi je rođen 1971. godine u Zagrebu. Orgulje je diplomirao kod pokojnog profesora *Andrije Galuna* na novosadskoj Akademiji umjetnosti, a crkvenu glazbu studirao je i diplomirao na zagrebačkom Institutu za crkvenu glazbu gdje se usavršavao kod profesora *Andelke Klobučara*. Poslijediplomski studij orgulja završio je magistrirajući s temom »Orguljaška sonata – simfonija u XX. stoljeću« kod profesora *Huberta Berganta* na ljubljanskoj Akademiji za glasbo. Usa-

na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu.

ORGULJAŠKE SKLADBE I GREGORIJANSKI KORALI: Koncert je započeo orguljaškim skladbama majstora iz 18. stoljeća, nakon čega je svoj program izveo zbor Choralischole Cathedralis Suboticiensis. Ovaj zbor njeguje pjevanje gregorijanskih korala a zborom dirigira *Csaba Paskó*. Zbor je izveo nekoliko gregorijanskih korala antifonalnih oblika promjenjivih dijelova mise kao što su ulazna, darovna ili pričešna pjesma ili responzorijalnih oblika kao što je pripjevni psalam. Pokraj spomenutih, zbor je otpjevao i nekoliko skladbi starih majstora *Giuseppa Tartinija* i *Palestrine*.

Koncert se nastavio orguljaškim skladbama hrvatskih autora *Josipa Magdića* (»Intravitem moremque«), *Franje*

Govoreći o ovom svom prvom nastupu u Subotici, Perestegi ističe kako je planirao solistički nastup, a da je do suradnje s zborom došlo sasvim slučajno. »Mijenjam pokojnog profesora Galuna na Akademiji u Novom Sadu, premda još samo neko vrijeme jer sam stalno zaposlen u Ljubljani. Sada kada radim ovdje u blizini, imao sam želju doći u Suboticu i održati

»Koliko znam u Beogradu ima nekoliko studenata, a u Novom Sadu je malo veći problem. Naime, Akademija nije raspisivala natječaj za upis studenata u prvu godinu, tako da sad imam samo jednu studenticu na petoj godini i jednog magistranta *Zoltana Borbelya*, za koga se nadam da će u skorije vrijeme preuzeti katedru. Iskreno imam neku malu bojazan da bi zbog

Trenutačno predaje orgulje na ljubljanskoj i novosadskoj Akademiji: Mario Perestegi

Prošle godine osnovani muški zbor Choralischole Cathedralis Suboticiensis

vršavao se u interpretaciji francuske orguljaške glazbe kod čuvene francuske orguljašice *Marie Claire-Alain*. Trenutačno predaje orgulje na ljubljanskoj Akademiji za glasbo i zamjenjuje profesora Galuna

Dugana (»Kromatska fuga u c molu« i »Toccata u g molu«), a zatim su uslijedile skladbe dvojice francuskih autora »Preludij, fuga i varijacija u h molu« *Cesara Francka* i »Litanies« *Jeanne Alaina*.

koncert u Katedrali. Sjećam se, kada sam jednom prigodom kao dječak došao ovdje i vidio ove orgulje, one su me odmah fascinirale svojim izgledom. Danas me one još više fasciniraju svojim zvukom. S ocem sam Paskóm razgovarao je li moguće napraviti koncert, na što je on rado pristao, tako da sam sretan što mi se ispunila želja da nastupim u Subotici. Ovo je prvi, a nadam se ne i naš zadnji koncert«, objašnjava Perestegi. **POZIV BUDUĆIM ORGULJAŠIMA:** Glede svog pedagoškog rada, Perestegi kaže kako u Hrvatskoj i Sloveniji ima više zainteresiranih studenata za orgulje, za razliku od novosadske Akademije gdje samo dva studenta uče ovaj instrument.

malog broja sudenata odsjek mogao biti zatvoren, a mislim da to ne bi bilo dobro za ovu sredinu. Ovim putem pozivam sve zainteresirane da pokušaju izaći na prijemni ispit ove godine«, poručio je Perestegi.

Nakon Subotice, Perestegi priprema koncert u Bruxellesu na dan Europe 9. svibnja, a nakon koncerta izložbu »Hrvatske orgulje«. »U Beču ću nastupiti 24. svibnja, a potom održati koncert u Istanbulu. Preko ljeta ću nastupiti na Đakovačkim vezovima, ove godine 40-tim i jubilarnim. Bit će to koncert s 4 trube i orgulja-ma, za što mislim da bi trebalo biti interesantno. Bogu hvala radi se, treba puno vježbati i ide, pokreće se...«

Nela Skenderović

Održan ovogodišnji, šesti po redu, festival »Trenchtown«

Obilje glazbe uz malo kiše

Ni povremena kiša, kao ni pro hladno vrijeme, nisu uspjeli spriječiti preko dvije tisuće posjetitelja da tijekom četiri dana poprate ponudeni, pretežito glazbeni, ali i edukativno-kreativni program festivala

Na lokaciji Etno-campa pokraj Subotice u traja - nju od subote 29. trav - nja do utorka 2. svibnja održao se, po šesti puta, festival »Trenchtown«. Ni povremena kiša, kao ni pro hladno vrijeme, nisu uspjeli spriječiti preko dvije tisuće posjetitelja da tijekom četiri dana poprate ponudeni, pretežito glazbeni, ali i edukativno-kreativni program koga su činile različite promocije, izložbe, radionice, kampa - nje i dvije kazališne predstave teatarske skupine »Pad« iz Bečeja.

Festival je organizirala Udruga građana »Digital Culture« iz Subotice, a njegovu su realizaciju pomogli Fond za razvoj neprofitnog sektora, Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Fokus«, Centar za razvoj iz Osijeka, Balkan Rock Council, te Izvršno vijeće AP Vojvodine i Skupština Općine Subotica.

TRI BINE: Pokraj glavne bine, kao središta glazbenih događanja, na terasi Etno-campa »vrtjela« se elektronska glazba (progressive, drum 'n' bass, house, electro), dok je na reg -

gae bini, kako i sam naziv implicira, četvorodnevni zvučni miks bio u znaku spomenuta jamajčanskog žanra kojega su kontinuirano održavali brojni DJ-evi i MC-jevi iz cijele Srbije.

Festival je otvoren nastupom subotičkog kantautora *Lonesome Bob Tillyja*, a prvu večer, sudeći prema reakcijama publike, zapaženim nastupom

obilježili su članovi beogradske step raga skupine Mistake Mistake. Nažalost, zbog nedolaska svih članova, prva večer ostala je uskraćena za upoznavanje publike s fusion jazz skupinom Mrak D iz Osijeka.

Druge večeri publika je, među ostalim, mogla čuti rock skupine Speed iz Osijeka i subotički Zornjak, dok je kao glavna atrakcija nastupio sa-

Na reggae bini aktivno i tijekom dana

Kadar iz kampa smještenog u četinarskoj šumi

stav Vroom iz Beograda. U ponedjeljak, glavna je bina bila rezervirana za tzv. Trenchtown dan, na kome su kao nešto glasovitiji među četiri programom zastupljene skupine, nastupili i Dub Rebellion iz Brčkog i Black Ark iz Beograda. Istodobno, na terasi Etno-campa uz nastupe DJ-eva održana je promocija ovogodišnjeg festivala »Exit«.

Posljednji festivalski dan je prošao bez svirke s glavne bine, a sumirajući svoja iskustva iz protekla tri dana, gosti i domaćini proveli su u programi-

proces uključiti i političke strukture.

»Projekt je počeo još prije dvije godine, kada sam s *Robertinom Knjutom*, omladinskim aktivistom iz Subotice, počeo graditi temelje kulturne prekogranične suradnje. Zbog otežanih uvjeta financiranja taj projekt je tek sad dobio sredstva i počeo se realizirati. Naime, radi se o projektu regionalne razmjene kulturnih aktivnosti, od kojih je sedam projekata na

Zabava u iščekivanju večernjeg programa: žongliranje palicama

Vremena je bilo i za poslijepodnevni odmor

ma s preostala dva glazbena punkta.

OKRUGLI STOLOVI: U subotu 29. travnja, u okviru festivala održan je prvi okrugli stol na temu kultura i politike za mlade. Diskusiju je ispred Agencije za informiranje iz Osijeka predvodio *Emanuel Starčević*, koji je sudionicima edukativnog programa pripremio izvode iz knjiga koje se tiču mladih u tranziciji. To je bila prva radionica u nizu dogovora, koji će trajati dva i pol mjeseca, završno s festivalom u Valpovu kada će se prezentirati rezultati ove suradnje, te u isti

relaciji Beograd – Zagreb, a jedan projekt je na relaciji Osijek – Subotica. Upravo taj projekt zove se Platforma renesanse korak II, i s njime smo nazočni na dva

S jednog od okruglih stolova održanih tijekom festivala

omladinska festivala »Trenchtown« u Subotici i »Fizija« u Valpovu. Želja nam je da razmijenimo mlade kulturne djelatnike i aktiviste«, rekao je Starčević.

Na festival »Trenchtown« u Subotici iz Hrvatske je došlo dva ansambla i nekoliko dj-eva, a nazočni su bili i aktivisti ekoloških, etno i omladinskih udruga, koji su aktivni u osmišljavanju mogućnosti boljeg djelovanja mladih.

Na drugom okruglom stolu koji je održan u nedjelju, 30. travnja, osmišljavao se model djelovanja mladih, koji je pri-

mjenjiv za općine u regiji uključujući okolna mjesta. Na stavak suradnje odvijat će se sredstvom interneta, a naredna tema će glasiti – potrebni uvjeti mladoga čovjeka u 21. stoljeću radi društvenog djelovanja.

Do sada se to kreće u okviru projekta »Platforma renesanse« koja teži k osiguranju omladinskih centara. Poruka okruglog stola je da ukoliko država nema uređenu politiku prema sektoru građanstva o kojemu ovisi budućnost, to upućuje na potrebu većeg omladinskog angažmana i stvaranja omladinske politike, te otpočinjanja intenzivnije suradnje.

Bilo je, kako se to obično kaže, za svakoga ponešto. U svakom slučaju, obilje programa, uz malo kiše.

D. B. P. i O. P.

Izašao travanjski broj »Matica«

Novine novog izgleda

U Zagrebu je 27. travnja izašao novi, redizajnirani broj časopisa Hrvatske maticе iseljenika »Matica«. Travanjski broj, na luksuznom papiru i u koloru, donosi, kao i obično, pregršt zanimljivih tema.

Časopis, osim grafičkog izgleda, mijenjat će se i uvođenjem sadržajnih novina u vidu novih rubrika. Jedna od njih je i »U potrazi za korijenima« koju najavljujemo razgovorom s Hrvojem Salopekom, voditeljem Odjela za autohtone manjine HMI, koji će je ubuduće uređivati.

Hrvatska matica iseljenika najavljuje svoj ljetni program ECO HERITAGE TASK FORCE, od 23. srpnja do 12. kolovoza, na području Crikvenice, Novog Vinodolskog i kaštela Frankopana iznad Hreljina. »Hrvatski dani« u Chicagu, dokazuju kako su oni zapravo, uz sudjelovanje domovinskih mjerodavnih institucija, među njima i HMI, vrlo korisni za cjelokupnu tamošnju hrvatsku zajednicu. Hrvati u svijetu imaju uvijek mjesto u Matici, tako i staro-novi »Vuglec za listek« iz Mississauga *Višnje Geohelli*...

Travanjski broj bit će prvi u nizu još informativnijih, grafički i sadržajno zanimljivijih brojeva naše revije za Hrvate u svijetu.

HMI

U organizaciji Ekumenske humanitarne organizacije u Novom Sadu

Proljetna radosnica

U povodu Uskrsa Ekumenska humanitarna organizacija Novog Sada, je u srijedu, 26. travnja organizirala tradicionalnu manifestaciju pod nazivom »Proljetna radosnica« na kojoj je nastupilo više kulturno-umjetničkih udruga, osnovnih škola, te obitelji i pojedinaca.

Pred prepunom dvoranom KUD »Peteffi Šandor« direktor Ekumenske humanitarne organizacije *Karolj Bereš* pozdravio je sve nazočne a posebno goste iz Dort-

munda. Bogatim kulturno – umjetničkim programom glazbe, nastupa zborova, pjesama i recitala, sudionici su prezentirali svoj rad. Ove godine prvi put je sudjelovalo i jedno hrvatsko kulturno-umjetničko društvo i to »Stanislav Preprek« koje su predstavljale *Marija Vučinac* s recitacijom »Na bunjištu« *Gustava Krkleca* i *Dragica Ramljak*, koja je kazivala stihove pjesme »Kristalni grad« *Stanislava Prepreka*.

D. Po.

Igor Zidić

Druga svjetlosti

Druga svjetlosti,
more, koje zalaziš
ne na stranama
nego u hrptu neba

Sunce bi
da te preseli:
samo voda ulazi
a sol liježe
po glasnicama zemlje

I prevareno sada si zrak
Novo more
umrlih ljudi brodova;
kružne smrti
koju umivaš
da te dosegne
ili isprosi
tamo
gdje od sve navigacije
preostaješ tek, more

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Igor Zidić rođen je 1939. godine u Splitu. Studirao je na Pravnom fakultetu u Zagrebu (1957. -1958.), te na zagrebačkom Filozofskom fakultetu (1958. -1964.), gdje je diplomirao komparativnu književnost i povijest umjetnosti. Od 1966. do 1968. bio je tajnik Maticе hrvatske, od 1972. do kraja 1988. urednik u Nakladnom zavodu Maticе hrvatske. Od siječnja 1989. godine direktor je Moderne galerije u Zagrebu. Uređivao je časopise »Razlog«, »Život umjetnosti«, »Kolo« i list »Hrvatski tjednik« te biblioteku MH »Kolo«. Objavio je više pjesničkih djela, a pokraj pjesama piše likovne i književne kritike, eseje i studije.

Kompilacija »Zlatna koogla 2006 – DOPrinos glazbi s potpisom«

DOP Records i Menart

Svojevrtni pandan prethodnog vikenda održanom »Porin«-u predstavlja dodjela glazbene nagrade »Zlatna koogla« koju organizira DOP Produkcija u suradnji s postojećim diskografskim kućama u Hrvatskoj i predstavnicima medija. »Koogla« se bez ograničavanja na određene glazbene stilove dodjeljuje domaćim i inozemnim izvođačima, albumima, pjesmama, videospotovima, koncertnim nastupima, producentima i ljudima uokolo glazbe koji su prema mišljenju glasačkog tijela unaprijedili ili unazadili glazbu tekuće diskografske godine.

Dodjelu nagrada je i ove godine popratila kompilacija 15 nominiranih (sada već nagrađenih) izvođača – »Zlatna koogla 2006 – DOPrinos glazbi s potpisom«. Riječ je o, sasvim očekivano, stilski raznolikom izdanju pop, rock, hip hop, art rock, electro, dance, funk, world music i instrumentalne glazbe, na komu naglasak nije na medijskoj popularnosti odabranih pjesama, već na, kako

se navodi, kvaliteti i njihovom potencijalu za hit singlove.

Zastupljeni su *Miroslav Evačić* (»Rece čardaš/Duel In Podravina«), *Noname No-*

Cinkuši (»Babilonska«), *Rivers* (»Mr. Sandman/Bei Mir Bist Du Schoen«), *Letu štuke* (»Mjesto za dvoje«), *Lea Dekleva* (»Idi«) i *Meritas* (»Daj da zaboravim«).

Bonus pjesme su »Demode« *Ram-ba Amadeusa*, »Ne mine niti dan« slovenskog kantautora *Zorana Predina* i »Sve u redu« novosadske skupine *Obojeni* program. Dvoje posljednje navedenih sudjelovalo je na jednoj od večeri trodnevnog festivala (30. ožujka – 2. travnja) koji je u povodu dodjele nagrada održan u različitim koncertnim prostorima u Zagrebu.

Nakon što su »Porin« i »Zlatna koogla« dodijeljeni, možemo primijetiti kako su u pokušaju vrednovanja popularne glazbe u Hrvatskoj, za obje nagrade nominirani *Let3*, *Svadbass*, *Natali Dizdar*, *Tamara Obrovac* i *Miroslav Evačić*... Bez obzira na broj osvojenih nagrada, industrija i kritika ih očito vide kao najveće potencijale. A njima u budućnosti takve prednosti ostaje još više iskoristiti.

D. B. P.

fame (»Di je? Nije«), *Tamara Obrovac* (»Daleko je...«), *Leut Magnetik* (»Fyer Fox«), *Svadbass* (»Više nije važno tko je kriv«), *Father* (»Cynosure«), *Bilk* (»Terminator«), *Frenkie* (»Soundtrack«), *Diyala* (»Raw«), *Gul Y Marlones do Brando* (»John Cleese Reggae Rock And Roll«),

Let3, *Svadbass*, *Natali Dizdar*, *Tamara Obrovac* i *Miroslav Evačić*... Bez obzira na broj osvojenih nagrada, industrija i kritika ih očito vide kao najveće potencijale. A njima u budućnosti takve prednosti ostaje još više iskoristiti.

Dobriša Cesarić (1902.-1980.)

Dobriša Cesarić, pjesnik, rođen je 10. siječnja 1902. u Požegi, a preminuo je 18. prosinca 1980. godine u Zagrebu.

Djetinjstvo je proveo u Osijeku, a poslije se njegova obitelj radi očeva posla preselila u Zagreb, grad koji mu je postao drugi zavičaj i neiscrpno vrelo pjesničkih tema. Svoju prvu pjesmu »I ja ljubim«, Cesarić je objavio kao četrnaestogodišnjak u zagrebačkom listu »Pobratim«. U mladim danima upoznao je *Krležu* s kojim je razvio veoma plodnu suradnju, a u njegovim je časopisima objavio i većinu svojih pjesama. Prvu knjigu pjesama »Lirika« objavio je 1931. u vlastitoj nakladi i za to dobio nagradu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU) za najbolju zbirku pjesama. Pokraj ove, objavio je i zbirke poezije »Spasena svijetla«, »Izabrani stihovi«, »Pjesme« i »Slap«, a u okviru svoga rada pisao i kritičke i memoarske tekstove, te prevodio s ruskog.

Cesarićeva je poezija puna raznolikih motiva, poput ljubavi, boli, sjećanja na djetinjstvo, tuge, gradskih prizora i idiličnih krajolika. Zaokupljen temom subjekta u otuđenom svijetu, poeziji je vratio estetiku bola, a orijentacija na čovjeka i društvo uputila ga je na socijalno angažiranu književnost.

Zbog jednostavnosti i jasnoće, ali i narativnosti, Cesarićeva je lirika uživala veliku popularnost u širokim čitalačkim krugovima. Pjesme »Balada iz predgrađa«, »Vagonaši«, »Povratak«, »Voćka poslije kiše«, neposrednošću svog izraza te ljudskom toplinom oduševljavaju generacije čitatelja.

Mnoge su pjesme Dobriše Cesarića zbog svoje melodioznosti i skladne metrike uglazbljene pa su postale i nezaboravne šansone.

Radove odabrali: Ljubica Suturović i Arsen Ćosić

Ivana Peić Tukuljac IV. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

ŠTO JE LJUBAV

- Ljubav je kad se svi vole.
- Ljubav je kad mama voli tatu.
- Ljubav je kad baka voli djeda.
- Moju ljubav prema tebi
- Ni najljepša pjesma, opisala ne bi.
- Što te volim nisam kriva,
- Voljeću Te dok sam živa,

Martina Sivić II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Ivana Piuković I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

MOJA SIMPATIJA

I mam simpatiju koja mi se sviđa već odavno. Upoznala sam ga kada mi je bilo 5 godina. Ne živi u Subotici, već u Beogradu. U Suboticu dolazi posjetiti tatu. Zbog toga se ne vidamo često. Dobar je drug i đak. Voli čitati. Ima 10 godina. Lijepo se igramo. Jedva čekam dan kad ću ponovno da ga vidim.

Nina Kovačević, II. h., OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Tina Vojnić Tunić II. c
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

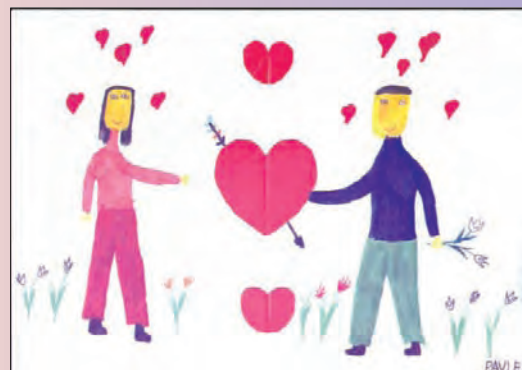
MOJA MAMA

Moja mama zove se Jasna. Nosila naočale, ima crnu kosu i crne oči. Lijepo se oblači kad ide u goste ili u grad. Kod kuće obuče neku stariju majicu i hlače. Pomaže mi oko zadaće a ja njoj u spremanju. Nije stroga. Ima 34 godine i još malo će joj rođendan. Volim je zato što me je rodila. Čuvala me je i ja ko je dobra prema meni. Kad budem velika bit ću kao ona. Svi mi kažu kako ličim na nju.

Korina Francisković, II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Viktorija Sudarević II. c
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Pavle Horvacki II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Luka Vidiš IV. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

HRCKOV SVIJET ŽIVOTINJA

GRLICA

Grlica je u najužem srodstvu s golubovima, od kojega je nešto manja, naraste najviše do trideset centimetara u dužinu, s repom zajedno. To je ptica otmjena i vitka oblika. Perje joj je nježno sivkaste boje. Rep je crne boje s bijelim krajevima, a pri vrhu je izdužen. Ima prilično dugačka krila: njihov raspon je oko osamnaest centimetara. Leti brzo i u pravoj liniji, malo se zaljulja pri svakom udarcu krilima. Naročito joj je razvijen organ vida. Može živjeti i preko trideset pet godina. Živi u svim toplim krajevima gdje vlada umjeren klima. Rasprostranjena je u središnjoj i južnoj Europi. Kod nas živi divlja grlica, ali se veoma lako pripitomljuje, snalazi se i u skučenom prostoru i ne traži njegu. Grlica se lako sprijatelji s čovjekom. Možemo ih prepoznati i po jednoličnom gugutanju. Grlice kod nas provode proljeće i ljeto, a u jesen odlaze u Afriku.

LAMA

Lama je visoka metar i osamdeset centimetara, dugačka je dva metra i teška gotovo dvije stotine kilograma. Vitko tijelo joj je pokriveno gustim, mekanim runom tako da se ono upotrebljava u Peruu za izradu tkanina i pokrivača. Noge se završavaju s dva široka prsta kod kojih je donji dio žuljevit i elastičan, a na kraju svakog papka se nalazi nokat sličan kandži. Pomoću njih se s lakoćom penje i po najstrmijim usponima. Usne i jezik su joj tvrdi i hrapavi i s njime može nesmetano čupati bodljikave biljke. Lama je preživar, spada među deve i prema tome ima želudac podijeljen u tri mješine. Živi u Južnoj Americi. To je tegleća životinja koja može ponijeti teret do šezdeset kilograma i prevaliti dnevno put do četrdeset kilometara. Ona je jedan od rijetkih sisavaca koji živi u Andima, gdje se temperatura često spušta ispod ništice.

Andrija i Perica Letić, najpoznatiji subotički šetači

Četrdeset godina na Korzu

Od svoje trinaeste godine dva brata blizanca gotovo svakodnevno »špartaju« ustaljenom rutom

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prema svim liječničkim uputama i savjetima stručnjaka za zdrav način življenja šetnja se nalazi na prvom mjestu svih mogućih popisa. Svakodnevno je potrebno najmanje dvadeset minuta provesti u laganoj, relaksirajućoj šetnji i faktor brojnih rizika bit će drastično umanjnjen, a povrhn svega ćete se mnogo bolje osjećati.

Dva, zasigurno najpoznatija subotička šetača, koji za sobom imaju četiri decenija kontinuiranog »špartanja« najpoznatijom gradskom crtom, su blizanci *Andrija i Perica Letić* (1952.), s kojima smo razgovarali – a gdje drugdje nego na Korzu.

► Koliko godina šćete najpoznatijom gradskom pješačkom zonom?

Andrija i Perica: Na subotičkom Korzu, tj. na potezu od nekadašnjeg kina »Jadran« do također nekadašnjeg restorana »Elza«, nazočni smo u svakodnevnoj laganoj šetnji još od naše trinaeste godine, što u zbroju čini više od četrdeset godina šetačkog staža.

► Otkud tolika privrženost šetnji i to baš u urbanom okruženju?

Andrija i Perica: Još od male na, kada nam je izlazak na gradske ulice predstavljao svojevrsni doživljaj ranijeg odrastanja, pa sve do danas u zrelijim životnim godinama, ugodni osjećaj koji nas obuzima kada se skupa šćemo na Korzu nije izgubio niti najmanji dje lić zadovoljstva u višesatnoj šetnji našim gradom.

► Koliko »tura« napravite tijekom jedne šetnje i koliko

ona vremenski traje?

Andrija i Perica: Uvijek se šćemo najmanje nekoliko sati tijekom kojih napravimo između 30–40 okreta kod Jadrana, i to svakodnevno, bez obzira na godišnje doba i vremenske uvjete.

► Kao iskusni šetači s dugogodišnjim stažem otkrijte nam jednu »profi« tajnu. Koje je godišnje doba i vrijeme najbolje za gradsku šetnju?

Andrija i Perica: Definitivno je šetati najbolje u proljeće, kada se priroda budi i vrijeme postaje sve ljepše, svakoga novoga dana, a još uvijek nije pre-

toplo, kako to zna bivati tijekom sparnih ljetnih dana. Glede vremena, najbolje razdoblje za kvalitetnu i oku ugodnu šetnju je jamačno između 11 i 14 sati, kada se na Korzu mogu vidjeti mnoge lijepe djevojke i žene. U srpnju i kolovozu najbolje je šetati se u kasnijim noćnim satima, recimo od 22 sata do pola noći.

► Koji su najbolji dani za šetnju?

Andrija i Perica: Iz našeg bogatog iskustva, dugog više od četiri decenija šetanja na Korzu, pouzdano tvrdimo kako su najbolji dani: ponedjeljak, četvrtak i subota. Tim danima ima uvijek najviše ljudi na najprometnijoj gradskoj pješačkoj zoni.

► Kakva je garderoba najprikladnija za gradsku šetnju i postoji li razlika u izboru odjeće za, recimo, prijedpodnevu ili večernju šetnju?

Andrija i Perica: U biti mi uvijek nastojimo biti dotjerani za svaku šetnju, ali ponekad u prijedpodnevnom satima prakticiramo tzv. casual odjeću sportskog izbora, dok se navečer znamo elegantnije obući, dajući dodatnu notu uobičajenoj šetnji. No, ovisno o nekom prazniku ili danima vikenda, elegancija zna prevladati i tijekom prijedpodneva.

Kratak predah

S obzirom na to da tijekom dana provedu nekoliko sati u šetnji, blizanci Andrija i Perica, ponekad, i to vrlo kratko, uzmu »sjedeci« predah i to najčešće na prostoru nekadašnjeg »majmun placa« ili oko plave gradske fontane koja se nalazi u parku ispred Gradske kuće.

Znanost koja je oduvijek privlačila Zemljane

(Ne)poznata astronomija

Usporedo s razvojem ljudske civilizacije, čovjek je sve više nastojao spoznati svoje mjesto u kozmosu
Piše: Dražen Prčić

S dolaskom novoga proljeća i ljepšega vremena, večernja neba su sve vedrija i na njima se golim okom mogu vidjeti milijarde zvijezda u prostranstvima posve nepoznatoga nam kozmosa. Vjerojatno se svatko od nas, barem jednom, zapitao gdje se nalazi njegov kraj ili postoji li uopće, te koliko ima raznoraznih nebeskih tijela koja se prostiru u beskraju svoda nad našim glavama. Brojna su pitanja, a odgovora premalo. Ipak zahvaljujući astronomiji, znanosti koja se bavi proučavanjem prirode i kretanjem nebeskih tijela, ali i razvojem moderne tehnologije i sve preciznijih mjernih instrumenata, čovječanstvo svakodnevno dobiva sve više novih podataka o dalekim planetama, zvijezdama, kometama, galaksijama...

POGREŠNE I ISPRAVNE TEORIJE PROŠLOSTI: Samo su se najumniji ljudi prošlih vremena usuđivali postaviti određene teorije u svezi Zemlje i njezinog mjesta u cjelokupnom univerzumu, jer znanstveno dokazanih podataka nije bilo, a tehnika osmatranja bit će otkrivena tek u dalekoj budućnosti. Primjerice glasoviti grčki mudrac *Aristotel*, koji je živio u 4. stoljeću prije Krista, tvrdio je kako se Zemlja nalazi u središtu Kozmosa, »javnost«

je to prihvatila i pogrešno vjerovala sve do 16. stoljeća naše ere. Grčki astronom *Ptolomej*, pak, proizvoljno je pobrojao 1080 zvijezda, svrstavši ih u sopstveni sustav od 48 sazviježda, što je također bilo netočno, ali se ipak održalo sve do već spomenutog šesnaestog stoljeća u kojemu se pojavljuju prvi »moderni« znanstvenici s relativno točnim i ispravnim teorijama. Poljski znanstvenik i astronom *Nikola Kopernik* postavlja sunce u centar kozmosa (?), *Talijan Galileo Galilej* otkriva Jupiterove satelite, Mliječni put, Sunčeve pjege, te krate-

re na Mjesecu, Britanac *Isaac Newton* otkriva zakon gravitacije koji predstavlja osnov izučavanja suvremene astronomske znanosti i poslije ovih remeljitih otkrića i znanstveno prihvatljivih postavki, astronomija kao znanost uzima sve više maha među učenjacima.

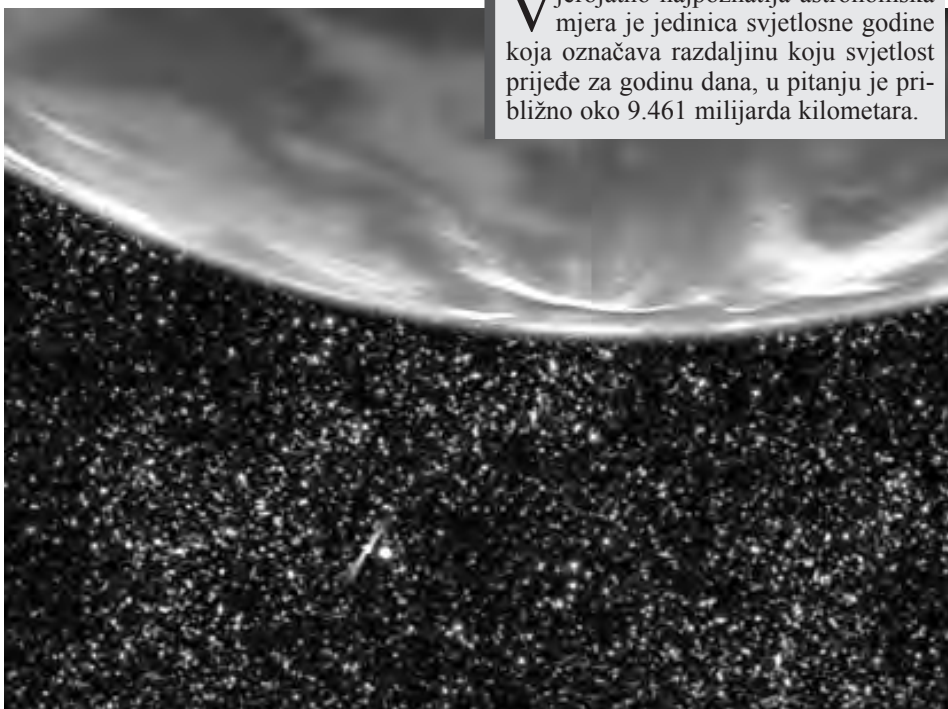
MODERNO DOBA: Mnogo je godina i stoljeća prošlo sve do 1961. godine kada se prvi čovjek otisnuo u prostranstva Kozmosa (Ruski kozmonaut *Jurij Gagarin* u letjelici *Vostok I*), ali su do toga vremena znanost i tehnika već toliko uznapredovali, upoznavši se, dosta solidno (koliko je tjo uopće moguće reći) s beskrajem univerzuma u kome egzistira Zemlja, dosada jedino poznati naseljeni planet. Otkriveni su svi planeti sunčevog sustava, Einstein je spoznao kako se masa može pretvoriti u energiju i postavio Teoriju relativiteta, prihvaćena su teorije o Velikom prasku i širenju kozmosa, i astronomija je postala velika znanstvena disciplina, šireći se poput prostora koji istražuje. Konačno 1990. godine lansiran je *Hubbleov* teleskop u orbitu, što je čovječanstvu omogućilo još čistiji i precizniji uvid u istraživanje i posmatranje univerzuma koji nas okružuje. ■

Svjetlosna godina

Vjerojatno najpoznatija astronomska mjera je jedinica svjetlosne godine koja označava razdaljinu koju svjetlost prijeđe za godinu dana, u pitanju je približno oko 9.461 milijarda kilometara.

Prvi teleskop

Tvorac prvog teleskopa, 1608. godine, bio je nizozemski znanstvenik Hans Liperši, dok je prvi reflektorski teleskop osmislio i konstruirao Isaac Newton, šezdeset godina kasnije (1668.)

ROLOVANO PILE

1 cijelo pile težine oko 1,5 kg

4-5 pilećih jetrica

200 grama šampinjona

2 glavice luka

1 češanj češnjaka

sol, vegeta, biber

Attila Szalai

Prije svega potrebno je pile ispanglovati to jest skinuti meso s kostiju za što je potrebno malo vještije rukovanje nožem, zato ukoliko nemate tu vještinu zamolite svoju prodavačicu kod koje se snabdijevate da to učini za vas. Ukoliko ste ovaj dio uspješno obavili raširite meso i utrljajte začine sa obe strane i ostavite da stoji dok pripremate nadjev.

Na malo ulja propžite sitno kosani luk i češnjak, kad porumeni dodajte na kockice isjeckane jetrice a kad su one skoro gotove dodajte šampinjone i malo pirjajte. Sada uzmite začinjeno meso raširite ga i po njemu rasporedite pripremljen nadjev. Uvijte meso u rolat i s jakim koncem uvežite da se ne bi raspalo prilikom pečenja. U sud za pečenje stavite ulje, malo vode i rolovano pile. Pokrijte sud folijom i pecite u pećnici oko sat vremena, potom skinite foliju i ostavite da se peče dok malo ne porumeni. Gotovo rolovano pile rezati na kriške i servirati uz rusku ili krompir salatu.

V I J E S T I

Nogomet

**Bačka 7. na memorijalu
Joške Takača**

Mladi nogometaši NK Bačke (generacija 1994.) zauzeli su 7. mjesto na III. Memorijalu Josipa Joške Takača, odigranom tijekom prvosvibanjskih praznika u Subotici. U vrlo jakoj konkurenciji domaćih i inozemnih momčadi, puleni trenera *Jožefa Silija* zabilježili su sljedeće rezultate: U prednatjecanju po skupinama poraženi su od Banata (Zrenjanin) 0:3, pobijedili su Dunaujvaros 2:0, te u razigravanju Bataszek 4:0. U četvrtfinalnom duelu su odigrali 0:0, te poraženi poslije izvođena penala protiv OFK Beograda, kasnijeg pobjednika turnira (u finalu pobedio Ferencvaros 3:0)

Košarka

CSKA prvak Europe

Momčad CSKA iz Moskve uspjela je poslije dugih 35 godina čekanja osvojiti naslov najbolje momčadi Starog kontinenta, pobjeđivši dvostrukog, uzastopnog prvaka Europe Maccabi (73-69) u dramatičnom finalnom susretu Final foura u Pragu. Sada već bivši europski prvak imao je priliku dostići i treći naslov u nizu, ali je ovako splitska Jugoplastika ostala jedina momčad kojoj je uspjelo ostvariti impresivnu »tricu«.

Vujić u najboljoj petorci

Košarkaš Maccabija iz Tel Aviva, *Nikola Vujić*, izabran je u najbolju petorku europske klupske košarke. Odličnim igrima u majici europskog viceprvaka tijekom cijele sezone dokazao je kontinuitet odličnih igara iz prošle sezone.

Tenis

47. pobjeda Nadala

Španjolski tenisač *Rafael Nadal*, pobjedom na ATP turniru u Barceloni (925.000\$) u finalu protiv zemljaka Robreda (6-4, 6-4, 6-0) zabilježio je 47. uzastopnu pobjedu na zemljanim terenima i prestigao legendarnog Šveda *Borga* (46 pobjeda), i nedostaje mu još nekoliko pobjeda za pokušaj apsolutnog rekorda koji drži Argentinac Villas s 53. uzastopna trijumfa na najsporijoj teniskoj podlozi.

Rukomet

**Džomba i Metličić
na krovu Europe**

Standardni hrvatski reprezentativci i prvotimci Ciudad Real, *Mirza Džomba* i *Pero Metličić*, novi su klupski prvaci Europe nakon pobjede njihove momčadi protiv Portland San Antonia u španjolskom finalu Lige prvaka. Poslije pobjede u prvom susretu (25-19), Ciudad Real je slavio i u uzvratu pred svojom publikom (37-28), za poraženo momčad nastupio je i najbolji hrvatski i svjetski igrač *Ivano Balić*.

HNL**29. kolo, 29. travnja****Liga za prvaka**

Osijek – Hajduk 2:1

Rijeka – Dinamo 2:2

Varteks – Kamen I. 1:2

Tablica: Dinamo 67, Rijeka 59, Varteks 46, Osijek 41, Hajduk 36, Kamen I. 35

Liga za ostanak

Slaven B. – Međimurje 0:0

Cibalia – Inter 1:1

Zagreb – Pula 1:0

Tablica: Pula 41, Zagreb 37, Slaven B. 34, Cibalia 31, Inter 31, Međimurje 27

Na Istoku ništa novo

Azijska supremacija

Svjetsko momčadsko prvenstvo u njemačkom Bremenu potvrdilo je apsolutnu dominaciju stolnotenisača iz azijskih država

Piše: Dražen Prčić

Nedavno završena smotra najboljih svjetskih reprezentacija u obje konkurencije, ponovno je potvrdila nepisano pravilo stolnoteniskog sporta po kojemu najsajnija odličja uvijek putuju na Istok. Poglavitito u Kinu, najmnogoljudniju zemlju svijeta i domovinu najboljih majstora celuloidne loptice. Svima ostalima uvijek ostaje nada...

AZIJSKA MUŠKO-ŽENSKA SUPREMACIJA: Što reći o dominaciji jedne reprezentacije i njenoj snazi u sportu koji igraju milijuni natjecatelja širom stolnoteniskog globusa, ako ista stigne do velikog planetarnog finala i pritom izgubi jedan (i brojka 1), samo jedan individualni susret, i to u polufinalu protiv Njemačke (3-1). Za one koji slabije prate »pingić«, susret se igra do tri pobjede, a do tog duela s domaćom selekcijom, Kinezi nisu igubili niti jedan pojedinačni duel i sve susrete riješili s glatkih i maksimalnih 3-0 (Švedska, Danska, Italija, Nizozemska, Francuska...). S druge strane kostura, o drugom finalistu odlučivale su još dvije azijske reprezentacije, Hong Kong i Republika Koreja, koje su bez većih problema prošle Austriju (3-1), odnosno Češku (3-0). Plasman u veliko muško finale izborila je momčad Republike Koreje sigurnom pobjedom (3-0), no ipak momčad domaćina Njemačke uspjela je izboriti plasman među četiri najbolje svjetske momčadi zahvaljujući pobjedi protiv Rusije, ali i izbjegavanju, voljom ždrijeba, azijske momčadi u četvrtfinalu. U finalu Kina je superiorno svladala Koreju 3-0.

Posve identična situacija odvijala se i na ženskim borilištima, gdje su se Kineskinje, poput svojih muških kolega po reketu, glatko prošetale do još jedne titule najboljih na svijetu. U finalnom usretu protiv »svog« Hong Konga bile su bolje (3-1), izgubivši, isto kao i muški, samo jedan pojedinačni susret. Jedina reprezentacija koja je »pokvarila« čisto azijsko polufinale, bila je Bjelorusija koja je pobjedom u četvrtfinalu protiv Republike Koreje (3-1), obranila čast ženskog europskog stolnog tenisa.

HRVATSKA NA SP: Pokraj velikih nada pred odlazak, uz skrivene ambicije prema višem plasmanu (i možda čak i medalji), najbolji hrvatski stolnotenisači i stolnotenisačice nisu uspjeli napraviti ništa više od 17. mjesta (muški) i 10. mjesta (ženske). Ukoliko je nastup muške reprezentacije znatno ispod očekivanog, pogotovu ako se zna da je momčad ojačana s dva naturalizirana kineska igrača, onda je nastup djevo-

3-0, Hrvatska – Francuska 1-3, Hrvatska – Japan 1-3, Hrvatska – Koreja 1-3, Hrvatska – Belgija 0-3 (susreti u skupini B) Razigravanje za poredak od 13-28. mjesta: Hrvatska – Poljska 3-0 za poredak od 13-20. mjesta: Hrvatska – Tajvan 1-3 za poredak od 17-20. mjesta: Hrvatska – Brazil 3-1 za 17. mjesto: Hrvatska – Nizozemska 3-0

Najbolja europska stolnotenisačica: Tamara Boroš

jaka posve zadovoljavajući ukoliko uzme u obzir pomalo nesretan i tijesan poraz (2-3) protiv Mađarica u osmini finala, jer je u njemu peti odlučujući duel mogao odvesti Boroš i djevojke među osam najboljih na svijetu, što bi u ovako jakoj konkurenciji bio hvale vrijedan rezultat.

STOLNOTENISAČI: Hrvatska – Brazil

STOLNOTENISAČICE: Hrvatska – SAD 3-0, Hrvatska – Singapur 3-2, Hrvatska – Japan 0-3, Hrvatska – Slovačka 3-2, Hrvatska – Rusija 2-3 (susreti u skupini D) Osmina finala: Hrvatska – Mađarska 2-3 Za poredak od 9-12. mjesta: Hrvatska – Njemačka 3-1 Za 9. mjesto: Hrvatska – Singapur 2-3

Nenad Vojnić Zelić, koordinator malog nogometa

»Budi u sportu«

Peti puta za redom održava se tradicionalni ljetni malonogometni turnir

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Mlađi brat velikog i nenadmašnog sporta, mali nogomet ili futsal, kako glasi njegov službeni naziv, u posljednjih desetak godina postao je iznimno popularan na našim prostorima. Svake godine sve je više turnira, zimi u dvoranama, ljeti na otvorenim terenima, a najviše raduje masovnost u odazivu brojnih nogometaša amatera. Jedan od najzaslužnijih ljudi za razvoj subotičkog malonogometnog sporta jamačno je *Nenad Vojnić Zelić*, koordinator idućeg 5. po redu turnira pod sloganom »Budi u sportu«.

► O kakvom se turniru radi?

U pitanju je već tradicionalni subotički malonogometni turnir, koji se igra u sklopu akcije »Budi u sportu«, peti po redu ljetni, dok smo održali i četiri zimska u subotičkoj dvorani sportova, a s ovakvim natjecanjima želja nam je animirati što više mladih i starijih nogometaša da igraju u svojim malonogometnim momčadima i rekreiraju se, vodeći pritom pažnju o svojoj zdravlju i tjelesnoj kondiciji. Turnir je zasnovan na pravilima čistog amaterizma, i na njemu imaju pravo nastupa isključivo neregistrirani igrači.

► Kada počinje natjecanje i gdje će se igrati utakmice?

Planirani početak turnira je u utorak, 9. svibnja. Utakmice će se igrati na terenu s umjetnom travom u Prvomajskoj ulici u Subotici svakog utorka, srijede, četvrtka i petka.

Brojna publika

Majstorije malonogometaša koji sudjeluju na turniru redovito prati i brojna publika na tribinama »Prvomajske«, navijajući i komentirajući svaki uspješan potez svojih prijatelja, znanaca...

► Koja su osnovna pravila prema kojima će se igrati?

Radi se o nešto izmijenjenim pravilima

klasičnog futsala, prema kojima se igra 4+1 (četiri igrača plus vratar, dok ćemo mi ovoga put igrati u sastavu 5+1, ali s istim ostalim pravilima koja uključuju i 6 aku-

tu i tradiciji turnira »Budi u sportu«.

Osobno sam aktivan u organizaciji malonogometnih natjecanja već desetak godina, jer sam uz pomoć svojih kolega iz

muliranih faulova tijekom jednog poluvremena, što automatski povlači, poslije svakog novog prekršaja, izvođenje kaznenog udarca s deset metara. Utakmice će se igrati manjom loptom (br. 4) u trajanju 2x20 minuta.

► Koliko je momčadi planirano u osnovnom kosturu turnira?

S obzirom da se približava početak Svjetskog prvenstva u nogometu limitirali smo turnir na 16 prijavljenih momčadi, koje će se natjecati u četiri skupine po sustavu svatko sa svakim. U drugi krug ulazi svih 16 momčadi, ali se poslije igra po eliminacijskom sustavu utvrđenom prema zauzetim plasmanom u skupini (prvi s četvrtim, drugi s trećim i sl.)

► Recite nam nešto više o Vašem angažmanu u subotičkom malom nogome-

Azotare još 1997. godine pokrenuo prvi turnir u nogometu na malim terenima. Akcija »Budi u sportu« započela je 2001. godine i dosada smo organizirali po četiri ljetna i zimska turnira, a ovaj nastupajući je i mali »jubilarac« peti po redu.

► Što je, po Vašem mišljenju, najvažniji segment ove lijepe sportske akcije?

U prvom planu je nastojanje očuvanja općeg tjelesnog zdravlja i zdravog odnosa prema životu, a sport, konkretno mali nogomet, je idealni spoj aktivnosti i druženja koje uvijek slijedi tijekom i poslije natjecanja. Također, želimo pružiti mogućnost kontinuiteta igre i bavljenja malim nogometom brojnim bivšim, nekada aktivnim igračima, ali i onima koji ga nikada prije nisu aktivno zaigrali. Svi zajedno imaju priliku »Biti u sportu«.

Obljetnica Vijeća Europe

Priredio: Zdenko Samaržija

2. i 3. svibnja 1995. godine poražen na bojnopolju predsjednik tzv. Republike Srpske Krajine, bivši milicioner *Milan Martić* iz Knina, naredio je raketiranje Zagreba. U dva dana ispaljeno je nekoliko raketa tipa »Orkan« na Zagreb, neke punjene i sa zabranjenim eksplozivnim sredstvima tzv. »zvončićima«, namijenjenih ubijanju civila, a prvenstveno djece. Ubijeno je 8 civila, a ranjeno 203 od kojih 19 djece. Martiću se sudi u Sudu za ratne zločine u Den Haagu.

2. svibnja 1991. godine u Borovu Selu ubijeno je iz zasjede 12 hrvatskih redarstvenika, a 21 policajac je ranjen.

2. svibnja 1943. godine rođena je TV voditeljica *Željka Fattorini*.

2. svibnja 1943. godine rođen je filmski i TV glumac *Mustafa Nadarević*.

4. svibnja 1893. godine umro je Mirko Bogović, hrvatski književnik i političar.

4. svibnja 1980. godine umro je u Ljubljani *Josip Broz*, hrvatski komunist, jugoslavenski političar i državnik.

5. svibnja 1807. godine *Vicko Dondolo*, civilni upravitelj Dalmacije pod *Napoleonovom* vlašću, proglasio je Opću osnovu javne nastave.

5. svibnja 1949. osnovano je u Londonu Vijeće Europe.

6. svibnja 1950. godine dogodila se pobuna većinom srpskog, a dijelom i hrvatskog pučanstva na području Korduna, Banovine i Cazinjske krajine. Organizirali su je partizanski prvoborci, a klicalo se kralju *Petru* i *Vladku Mačeku*. Pobuna je ugušena u krvi. Nigdje o toj pobuni nisu bile objavljene pojedinosti, pa čak ni suha vijest da je do nje došlo. To je područje neko vrijeme bilo potpuno izolirano i zatvoreno za bilo kakvu komunikaciju.

6. svibnja 1907. godine osnovano je u Osijeku Hrvatsko kazališno društvo kao potpora ansambla Hrvatskoga narodnog kazališta. Za prvoga predsjednika Društva izabran je *dr. Ante Pintorović* te članovi *Radoslav Bačić*, *Aleksandar Isaković* i *dr. Vjekoslav Hengl*. Pravila je napisao osječki knjižar i veliki ljubitelj umjetnosti *Radoslav Bačić*.

6. i 7. svibnja 1990. godine održan je drugi krug demokratskih izbora u Hrvatskoj.

7. svibnja 1391. godine prema pisanim dokumentima prvi se put spominje grad Subotica. Utvrđeno je da je mjesto starije i da su ljudi na ovom prostoru živjeli još prije tri tisuće godina.

8. svibnja 1945. godine partizanske jedinice pod zapovjedništvom generala *Koče Popovića* i *Peka Dapčevića* ušle su u Zagreb. Hrvatska vojska na povlačenju prema Austriji nije položila oružje.

8. svibnja 1898. godine u Brezarićima kraj Krašića rođen je *Alojzije Stepinac*, zagrebački nadbiskup i kardinal, blaženik Katoličke crkve. Dok ga velikosrpski krugovi optužuju za zločine time što u nedostatku dokaza za svoje tvrdnje lijepe Stepincu etikete, kliometrijska analiza njegove djelatnosti u razdoblju Nezavisne Države Hrvatske te poraču pokazuje da je Stepinac suprotstavljao svakom obliku totalitarizma moralnu posljed-

nost. Njegovi su stavovi o pitanju očuvanja života pod svaku cijenu, pa i pod cijenu promjene vjere, u slobodoljubivom svijetu uvijek gledani sa simpatijom – mnogi su Židovi formalnim pokrštenjem očuvali život i imovinu, što Izrael a i mnoge židovske zajednice diljem svijeta uzimaju za primjer hrabrosti. Stepinac je oštro prosvjedovao zbog ustaških zločina, i onog u Glini i onih u Jasenovcu, zbog rasizma i progona Židova, zbog terora nad Srbima; protivio se nasilnom pokatoličavanju, pa tako u tajnoj instrukciji svećenicima piše da je uloga i zadaća kršćana

u prvom redu spasiti ljude, nazvavši svoje vrijeme vremenom ludila i divljaštva. Sprega jugokomunističkih ideologa i velikosrba inicirala je medijski linč Stepinca kada je odbio provesti nakanu *Josipa Broza* i njegovih suradnika o odvajanju crkve u Hrvata od Vatikana. Na montiranom procesu ni jedan svjedok optužbe nije iznio ni jedan dokaz, no unatoč nedostatku dokaza Stepinac je proglašen krivim i surovo kažnjen. Postupno je kazna ublažena, no nepokolebljivost Stepinca iritirala je vlast, koja ga je izolirala i onemogućila

obavljanje pastirske službe. Umro je skrhan bolešću 10. veljače 1960. godine u Krašiću.

8. svibnja 1945. godine kapitulirala je nacistička Njemačka.

9. svibnja 1502. godine *Kristofor Kolumbo* krenuo je na svoje posljednje putovanje. Kolumbo se, uzaludno tražeći prolaz za Indiju, iskrcao na obalu Jamajke. Možda se to ne bi dogodilo da brodovi nisu bili u takvom stanju, da je daljnja plovidba bila nemoguća. I Kolumbo je bio iznemogao i bolestan. U početku su Indijanci donosili namirnice njemu i njegovim ljudima, ali početkom 1504. godine odbili su ih dalje hraniti. Tada se Kolumbo dosjetio da su astronomi predviđjeli da će se u to vrijeme dogoditi pomrčina Mjeseca pa je zaprijetio Indijancima, da će izazvati ljutnju bogova ako ih prestanu hraniti. Najavio im je da će vidjeti sljedeće noći koliko je Mjesec bijesan. I zaista »prijetnja« se ostvarila 28. veljače 1504. godine. Dogodila se pomrčina Mjeseca, a Indijance je obuzeo smrtni strah pa su od tada dobro pazili da ne uskrate nešto onima kojima su bogovi naklonjeni.

9. svibnja 1937. godine Senjanima došli u goste pjevači Hrvatskog pjevačkog društva »Trebević« iz Sarajeva i skupina mladića i djevojaka iz Gospića. Dočekalo ih je 25 žandara koji su počeli kao sumanutu pucati u gospički kamion, samo zbog toga što se na njemu vijorio hrvatski barjak. Ubili su šest muškaraca i jednu djevojku, nitko nije bio stariji od 24 godine. Pogreb u Gospiću pretvorio se u općehrvatsku žalost, ali od zahtjeva za istragom i kažnjavanjem nije bilo ništa. Većina hrvatskih Srba odobravalu je te zločine, kao u doba lipanjskih žrtava kada su u Beogradu i Srbiji brojni novorođeni dobili ime Puniša, po *Puniši Račiću*, ubojici zastupnika HSS-a u beogradskoj skupštini, koga su dali likvidirati tek partizani.

10. svibnja 1939. godine rođen je hrvatski glumac *Ivica Vidović*.

10. svibnja 1968. godine rođena je pjevačica *Emilija Kokić*, koja je s grupom Griva 1989. pobijedila na Pjesmi Eurovizije, koja je zahvaljujući tome iduće godine održana u Zagrebu.

FRAN LION IZ ZAGREBAČKE SKOLLE UKLANJAS FILMA	OSTAL ZNAK ZA UZBUJNU	MAKA SKOLJA	MITI KRIJIZJE AKUR- JEVO	TRILITANI HOTELS ASOLVIA- TION	ODOLSKO OO DEVE GLADIL- NIKA	PROJE VOZAC ROBBA- LE 11 (FRANKLO)
NASTU- JEDE						
24 VOZACE A ZAR- RANEN						
RENE- SANSKI CRADITEL LUCIAN						
MORSKA RIBA				2. (3 VOKAL		
				SUŠTINE		
STAN TIP DOKOLNI			"STATION" SHAKESPE- AKLOVA COMQVINA			
STODOS- LITINA SASNA					"PROSPER" NORI ANEKA CRKVENI- TIOGJA- MIRA	
PISMO AHANZ- MANA						
"RADU"			OLUMAC CERVI GRUBOST U DIMIT- BENJU			
SINISTAR JAVKA SUBAT	CRAD- VINA S KLINOM KUPFEL			"GLED" AMERICKA OLUMICA (TANUJI U BRUJ)		
ORZATI U KOBELINI					"IZBAVAČKI PROMIS CENTAR"	SUSJEDNA STIVNA
					LUKAS MORSKI KAR REZULTAT KORJEND- VINJA	VELIKI KOSTI
"UPAN"		PROJE SINOMONV LITIA ZNAK O KURJOS- KOPLI			ONAN KOU GAZI VRIJINU GLAZBENIK MISTIK	INDIGO HILJKA
VRISTA POVRKA						KOSARKE MAMKE
ZUTA PTICA PJEVICA						PREVEN- TIVNA MEDICINA
					KOSARKE SCHREMPF SKUP LIRKA	
POGO KRAV- VEJNIK				POMOĆNO FBI BOGO- SLUŽU DINJI MONGOLI		
POSTO SALI	OVINO ČVEN OZIDANA MORSKA OBAJA				BILJKA TRATORAK GLAZBENIK MISTIK	JEREMY IRONI KUNCI
ZAPUŠAČ						ELIJA JEDINIK SIF
					LO LUKAS BEOVIĆ CITANIK CARRERE	
RIMSKI Z			PREDMETI U IVAN- VINI SAPFATTE VITNJE			MUZA PJEVANJA VIRGO MII OLUMAC LANNIN
						OPUŠAK
INDUSTRI- SKO POSTRIC- JENJE						GOBNA TAMIFILKA
					PREDUJAM SASTAVNA VEJNIK	
PROJE LIT RUMINIK- SALI				40 BILLION ELEMENT (TANUJI AC)		YUSTRIJA

RJEŠENJA:

OTKRIVAČ, LOVORIKA, IMITATOR, VIZON, VO, EC, RIT, L, RAI, SALI, D, NATRIJ, RATE, OBA, AMERIKA, GALON, NATALITET, OZIB, BOLIVIJA, O, JOG, KENIJAC, MIR, ENEMON, MEL, JAK, VANILIN, SASA, SI, ISCRPNOST, TDR, S, Ć, ICO, VIOLINIST, VJERNIK, EPIKUR, MIA, TANATOS, ADA, UN, LEČA, UNATRAG, KONTRIRANJE, EDNA

PETAK 5. 5. 2006.

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
09.55 TV raspored
10.00 Vijesti
10.10 Euroazija
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.10 Među nama, znanstveno obrazovni program
12.00 Dnevnik
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Oprah Show
14.05 Vijesti
14.13 Vrijeme danas
14.15 Lugarnica 16., serija
15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Sanitet u domovinskom ratu: Sanitet HVO
16.35 Život je lijep
17.30 Vijesti
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Pirati s Kariba, američki film

22.35 Kontraplan
23.20 Znanstvene vijesti
23.25 Vijesti iz kulture
23.35 Traffic, miniserija
01.10 Vijesti dana
01.25 Radio Inside, američki film
03.05 Une femmes dans l'urgence: Lila Claudel, francuski film
04.35 To je kao ono, humoristična serija
04.55 Lugarnica 16., serija
05.40 Glavni grad 4., serija
06.25 Ljubav nema cijene, serija

07.15 TEST
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija

08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Deset minuta
10.00 Kokice
10.30 Fantastična četvorka, crtana serija
10.55 Snobs, serija za mlade
11.25 Društvo iz spavaonice, serija za mlade
11.50 Henry i Verlin, kanadski film
13.20 NULTI SAT
14.20 TV raspored
14.25 Vijesti za gluhe
14.35 Biografske priče: Gilda Radner: Uvijek nešto, američki film
16.05 Vijesti na drugom
16.15 Vrijeme sutra
16.20 Smogovci, serija za djecu
16.50 Jesam tel (3.), humoristična serija
17.10 Glavni grad 4., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
19.15 To je kao ono, humoristična serija
20.10 Bitange i princeze II., serija
20.50 Joey, humoristična serija
21.20 Večernja škola
21.55 Vijesti na drugom
22.10 Zlikavci, hrvatska humoristična serija
22.25 Zbogom, ljubavniče američki film
00.05 Katie Melua
00.55 Pregled programa za subotu

06.35 Ninja kornjače, crtana serija
07.00 Šaljivi kućni video
07.30 Mačeha, serija
08.30 Ljubav na kocki, serija
09.30 Putovi ljubavi, serija
10.30 Izlog strasti, serija
11.00 VIP DJ, glazbena emisija
11.35 Pride Grand Prix: CRO COP vs. Ikuhisa Minowa, prijenos
12.35 Opet iznova, serija
13.30 Nova navečer, informativni magazin
14.05 Bumerang, serija
15.05 Seinfeld, serija
15.35 Svi vole Raymonda, serija
16.15 Nasljednica, serija
17.05 Vijesti Nove TV
17.10 Mačeha, serija
18.05 Ljubav na kocki, serija
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Pride Grand Prix: CRO COP vs. Ikuhisa Minowa

20.30 Istraga, kriminalistički magazin
22.00 Sekunde do katastrofe: Pad zrakoplova Concorde
23.00 Seinfeld, serija
23.30 Ali G, serija
00.00 National Geographic report: Ptičja gripa-borba za preživljavanje
00.05 JAG, serija
01.00 Smrtonosni blizanci, igrani film
02.55 Kraj programa

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
06.50 Astro Boy, crtana serija
07.15 Beyblade, crtana serija
07.40 Transformers Cybertron, crtana serija
08.00 Johnny Bravo, crtana serija
08.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
08.50 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
09.45 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.15 Dadilja, humoristična serija (R)
10.45 Sanja, talk show (R)
11.40 Eksploziv, magazin (R)
12.10 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
12.40 Ljubav jednog oca, telenovela
13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
14.35 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
16.35 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.25 Dadilja, humoristična serija
17.55 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Fear Factor, show
21.25 Sve za lov, igrani film, akcijska komedija
23.00 Sjeme zla, igrani film, triler
00.50 Vijesti, informativna emisija
01.00 Vatrene lisice, igrani film, triler
02.40 Boogie nights: Svatko ima ono nešto, igrani film, drama (R)

SUBOTA

07.10 TV raspored
07.15 TV kalendar
07.25 Teletubbies, lutkarska serija
07.50 Vijesti
07.55 ŽUTOKLJUNAC
08.50 NULTI SAT
09.50 Vijesti
10.00 Briljanteen
10.45 Vijesti iz kulture
10.50 National Geographic: U vulkanima

11.45 TV kalendar
12.00 Dnevnik
12.20 Ljubav nema cijene, serija
13.05 Prizma, multinacionalni magazin
13.50 Klub zdrave prehrane
14.15 Dvoboj vrtlara 2.
14.50 Oprah Show
15.35 Reporter: Posljednja snimka
16.35 Vijesti
16.50 Hitna služba 11., serija
17.40 Prirodna povijest Europe: Ledeno doba
18.35 TV Bingo Show
19.15 LOTO 7/39
19.30 Dnevnik
20.10 Studio 10
21.35 L. A. povjerljivo, američki film
23.45 Vijesti dana
23.55 Vijesti iz kulture
00.05 Američki bizon, američki film
01.30 Shooters, britansko nizozemski film
03.10 Krvavi restoran, američki film
04.35 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
04.45 Newyorški plavci 12., serija
05.30 Hitna služba 11., serija
06.15 Ljubav nema cijene, serija

6. 5. 2006.

07.55 TEST
08.10 TV raspored
08.15 Ljubav u zaleđu, serija
09.45 Kućni ljubimci
10.15 Duhovni izazovi
međureligijski magazin
10.30 Glas domovine
11.00 Pirati s Kariba: Prokletstvo
Crnoga bisera,
američki film
13.20 Automagazin
13.55 Nürburgring:
Kvalifikacijski trening F1
za Veliku nagradu Europe
15.20 Traffic, miniserija
16.55 HNL prijenos utakmice
18.50 O. C., serija
19.35 Simpsoni 15.,
humoristična serija

20.05 Newyorški plavci 12., serija
20.55 Hrvatska nogometna
liga emisija
22.00 Cirkus 2., serija
22.45 Sport danas
22.55 Ususret Eurosongu (1/2)
23.55 Pregled programa
za nedjelju

07.00 Zenki, crtana serija
07.20 Vragolasti Denis, crtani film
08.40 Power Rangers, serija
09.30 Yu-Gi-Oh, crtana serija
10.30 Tri sestre, serija
11.00 Djevojke s Beverly Hillsa,
serija
11.30 Čarobnice, serija
12.20 Smallville, serija
13.10 Odvjetnica, serija
14.00 Ali G, serija
14.30 Automotiv, auto moto
magazin
15.00 Obitelj čudaka, igrani film
16.50 Vijesti Nove TV
16.55 Balkan Inc., serija

17.50 Istraga,
kriminalistički magazin
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove Tv
19.25 Vrijeme Nove Tv
19.30 Nova navečer,
informativni magazin
20.00 Zuhra show,
zabavna emisija
21.00 VEČER S MOJOM
ZVIJEZDOM, igrani film
po izboru gledatelja:
– Zgodna žena, igrani film
– Vjenčanje iz vedra neba,
igrani film
– Casino, igrani film
23.55 Crveni vitez, igrani film
01.45 VIP DJ, glazbena emisija
02.20 Plavuša, igrani film
04.05 Kraj programa

06.35 Lud za tobom,
humoristična serija
07.00 Dexterov laboratorij,
crtana serija
07.25 Scooby Doo –
who are you?, crtana serija
07.50 Jagodica Bobica,
crtana serija (R)
08.15 Battle B-Daman,
crtana serija
08.35 Na zadatku,
humoristična serija
09.00 Dodir s neba, fantastična/
dramska serija
09.50 Zabranjena ljubav,
sapunica (5 epizoda) (R)
12.10 Pozdrav iz Wonderfallsa,
humoristična serija
13.05 Everwood, dramska serija
13.55 Madeline, igrani film,
dječja komedija
15.25 Sve za lov, igrani film,
akcijska komedija (R)
17.00 Zvijezde Extra: 101
najseksi tijelo Hollywooda,
zabavna emisija
18.00 Auto moto tv, magazin
18.40 Večernji list – nagradna igra
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta,
zabavna emisija
20.10 Dozvola za brak,
igrani film, komedija
21.55 Čovjek bez tijela, igrani
film, znanstveno-
fantastični triler
23.40 Playboy: Poslovne
fantazije, igrani film, erotski
01.25 Ubojstvo u bijeloj kući,
igrani film, akcijski triler (R)
02.50 Vatrene lisice,
igrani film, triler (R)

NEDJELJA 7. 5. 2006.

07.15 TV raspored
07.20 TV kalendar
07.30 Vijesti
07.35 Manolito Gafotas,
španjolski film za djecu i mlade
09.05 Aladdin, crtana serija
09.25 Timon i Pumbaa,
crtana serija
09.50 Vijesti
09.58 Vrijeme danas
10.00 Vijesti iz kulture
10.10 Miss Marple:
Prst koji se miče
12.00 Dnevnik
12.15 TV kalendar
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Rijeka: More
14.00 Nedjeljom u dva
15.05 Vijesti
15.20 Istina o dinosaurima
ubojicama,
dokumentarna serija
16.15 Zajedno smo 50 godina:
Pučka i predajna kultura
16.50 Nedjeljom popodne
19.15 LOTO 6/45
19.20 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Tko želi biti milijunaš?,
kviz
21.10 Odmori se, zaslužio si
dramska serija
21.55 Shpitzza
22.45 Vijesti dana
22.55 Vijesti iz kulture
23.05 Zakon i red: Odjel za žrtve
6., serija
23.55 Ljubav, miniserija
01.30 Nedjeljom u dva
02.30 Zakon i red: Odjel za žrtve
6., serija
03.15 Istina o dinosaurima
ubojicama,
dokumentarna serija
04.05 Plodovi zemlje
04.55 Rijeka: More
05.25 Shpitzza
06.10 Reprizni program

07.15 TEST
07.30 TV raspored
07.35 Ljubav u zaleđu, serija

09.50 Biblija
10.00 Split: Sveti Duje, prijenos
12.00 Ljubav, miniserija
13.35 Studio F1
13.50 Nürburgring: F1 za Veliku
nagradu Europe

16.00 Studio F1
16.15 Mir i dobro
16.50 Povijest Svjetskih
nogometnih prvenstava (8.)
17.55 Košarka, PH: Zagreb
Cibona, prijenos
19.45 Simpsoni 15.,
humoristična serija
20.10 Magazin nogometne
Lige prvaka
20.40 Najgol
20.55 Španjolska nogometna liga,
1. poluvrijeme
21.45 Sport danas
22.00 Španjolska nogometna liga,
2. poluvrijeme
22.55 Evergreen filmovi Alfreda
Hitchcocka:
Vrtoglavica, američki film
01.00 Pregled programa
za ponedjeljak

06.45 Zenki, crtana serija
07.10 Otok s blagom, crtani film
08.25 Školska liga
08.55 Power Rangers, serija
09.45 Yu-Gi-Oh, crtana serija
10.40 National geographic report:
Ptičja gripa-borba za
preživljavanje
10.45 Nevidljivi čovjek,
igrani film
12.25 Zbog jedne Francuskinje,
igrani film
13.55 Večer s mojom zvijezdom,
igrani film po izboru
gledatelja
16.50 Vijesti Nove TV
16.55 Pevecov kutak
17.00 Zuhra show,
zabavna emisija

NEDJELJA

18.00 Red carpet, zabavna emisija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer,
 informativni magazin
 20.00 Mary Higgins Clark: Po
 cijelome gradu, igrani film
 21.40 Epicentar, informativno
 zabavna emisija
 22.40 Živjeti s ubojicom,
 igrani film
 00.05 Red Carpet, zabavna emisija
 00.55 VIP DJ, glazbena emisija
 01.30 Automotiv, auto moto
 magazin
 02.00 Kraj programa

07.20 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 07.45 Krava i Pilić, crtana serija
 08.10 Battle B-Daman,
 crtana serija
 08.35 Jagodica Bobica,
 crtana serija
 09.00 Školske tajne,
 dramska serija
 09.55 Život nogometaša,
 dokumentarna serija (R)
 10.50 Mijenjam ženu,
 dokumentarna serija (R)
 12.05 Mjenjačnica,
 zabavna emisija (R)
 13.00 Bibin svijet,
 humoristična serija (R)
 13.35 Gle tko to govori, igrani
 film, romantična komedija
 15.20 Dozvola za brak, igrani
 film, komedija (R)
 17.05 Salto, zabavna emisija
 18.05 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Svijet čuda,
 dokumentarna serija
 20.10 Tipično muški, tipično
 ženski 2, show
 21.35 FBI: Istraga, dokumentarno-
 kriminalistička serija
 22.30 Novi forenzičari,
 dokumentarno-
 kriminalistička serija
 23.30 Autopsija, dokumentarno-
 kriminalistička serija
 00.00 Playboy: Poslovne fantazije,
 igrani film, erotski (R)

PONEDJELJAK 8. 5. 2006.

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Euroazija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.10 Riječ i život,
 religijski program
 12.00 Dnevnik
 12.15 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Maja, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.10 TV raspored
 14.13 Vrijeme danas
 14.15 Lugarnica 16., serija
 15.05 Fantastična četvorka,
 crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 AlpeDunavJadran
 16.35 Život u živo
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Latinica, 1. dio
 21.15 Latinica, 2. dio
 21.50 Zajedno smo 50 godina:
 Dramski program
 22.35 Vijesti iz kulture
 22.50 Otvoreno
 23.45 Na rubu znanosti:
 Filmski efekti i iluzije
 00.50 Vijesti dana
 01.05 Dobro ugođena večer:
 Zagrebački kvartet
 02.10 Suvremeni talijanski film:
 Te con Mussolini,
 talijansko britanski film
 04.00 AlpeDunavJadran
 04.30 Latinica
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

06.45 TEST
 07.00 VIP DJ
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Silvestrovi i Čičijeve tajne,
 crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica

09.30 NULTI SAT:
 09.40 Na glas
 10.00 Kratki spoj
 10.30 Fantastična četvorka,
 crtana serija
 10.55 Briljanteen
 11.40 Snobs, serija za mlade
 12.05 Društvo iz spavaonice,
 serija za mlade
 12.30 Geo reportaža
 13.00 NULTI SAT
 14.00 TV raspored
 14.05 Slobodna zona, kratki
 dokumentarni film
 14.15 Vijesti za gluhe
 14.25 Film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Jesam tel (3.),
 humoristična serija
 17.10 Glavni grad 4., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Petica
 19.35 Nevjerojatne priče 1.:
 Sablasni vlak
 20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.50 Naše malo misto, TV serija
 21.55 Vijesti na drugom
 22.10 Kuća Velike Mame,
 američki film
 23.50 Na tajnim zadacima, serija
 00.35 Pregled programa za utorak

06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.30 Mačeha, serija
 08.30 Ljubav na kocki, serija
 09.30 Putovi ljubavi, serija
 10.30 Izlog strasti, serija
 11.00 VIP DJ, glazbena emisija
 11.35 Policijski početnik, serija
 12.35 Opet iznova, serija
 13.35 Nova navečer,
 informativni magazin
 14.05 Red Carpet,
 zabavna emisija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer,
 informativni magazin
 20.00 Balkan Inc., serija

21.00 Prvi u tjednu: Romansa u
 Vermontu, igrani film
 22.35 Will i Grace, serija
 23.05 Seinfeld, serija
 23.35 Balkan Inc., serija
 00.25 Četvrti rotocol, igrani film
 02.20 Kraj programa

05.50 Ljubav bez predaje,
 telenovela (R)
 06.30 Astro Boy, crtana serija
 07.00 Beyblade, crtana serija
 07.25 Transformers Cybertron,
 crtana serija
 07.50 Johnny Bravo, crtana serija
 08.10 Princ iz Bel-Aira,
 humoristična serija (R)
 08.40 Pod istim krovom,
 humoristična serija (R)
 09.10 Roseanne,
 humoristična serija (R)
 09.35 Bračne vode,
 humoristična serija (R)
 10.05 Dadilja,
 humoristična serija (R)
 10.35 Sanja, talk show (R)
 11.30 Ekkluziv, magazin (R)
 12.05 Zabranjena ljubav,
 sapunica (R)
 12.35 Ljubav jednog oca,
 telenovela
 13.40 Ljubav bez predaje,
 telenovela
 14.30 Carabinieri – žena na
 zadatku, dramska serija
 15.25 Princ iz Bel-Aira,
 humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom,
 humoristična serija
 16.25 Roseanne,
 humoristična serija
 16.50 Bračne vode,
 humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.50 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Godzilla, igrani film,
 znanstveno-fantastični
 22.30 Kickboxer,
 igrani film, akcijski
 00.10 Vijesti, informativna emisija
 00.25 Tipično muški,
 tipično ženski 2, show (R)
 01.50 FBI: Istraga,
 dokumentarno-
 kriminalistička serija (R)

UTORAK 9. 5. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 10.00 Vijesti
 10.10 Euroazija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.10 Meta, emisija za branitelje
 12.00 Dnevnik
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.00 Maja, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.10 TV raspored
 14.15 Lugarnica 16., serija
 15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Euromagazin
 16.35 Život u živo
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Globalno sijelo
 20.45 Svirci moji (5/8)
 21.35 Zajedno smo 50 godina: Dokumentarni program
 22.10 Znanstvene vijesti
 22.25 Otvoreno
 23.15 Vijesti iz kulture
 23.25 Drugi format
 00.20 Vijesti dana
 00.35 Ponoćna antologija: Island on Bird Street (Otok u Ptičjoj ulici), dansko britansko njemački film
 02.20 Stažist 3., humoristična serija
 02.40 Glavni grad 4., serija
 03.25 Lugarnica 16., serija
 04.10 Bez traga 3., serija
 04.55 To je kao ono, humoristična serija
 05.15 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.25 Globalno sijelo
 05.55 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Crtani film
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:

09.40 Navrh jezika
 10.00 Spremna ili ne, irski dokumentarni film
 10.30 Fantastična četvorka, crtana serija
 10.50 Parlaonica
 11.45 Toy Castle, serija za mlade
 12.10 Vremenski putnici, serija za mlade
 12.35 Slavni parovi: Bette Davis i William Wyler
 13.00 Direkt
 13.30 NULTI SAT
 14.30 TV raspored
 14.35 Vijesti za gluhe
 14.45 Biografske priče: Dnevnik gradskog svećenika, američki film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Jesam te! (3.), humoristična serija
 17.10 Glavni grad 4., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 19.15 To je kao ono, humoristična serija
 19.35 Nevjerojatne priče 1.: Kobna privlačnost
 20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.45 Naše malo misto, TV serija
 21.45 Vijesti na drugom
 22.00 Klopka, američki film
 23.50 Bez traga 3., serija
 00.35 Stažist 3., humoristična serija
 00.55 Na tajnim zadacima, serija
 01.40 Pregled programa za srijedu

nova

06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.30 Mačeha, serija
 09.30 Putovi ljubavi, serija
 10.30 Izlog strasti, serija
 11.00 VIP DJ, glazbena emisija
 11.35 Policijski početnik, serija
 12.35 Opet iznova, serija
 13.35 Nova navečer, informativni magazin
 14.05 Epicentar, informativno zabavna emisija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 18.05 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV

19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Zubić vila, igrani film
 22.30 Seinfeld, serija
 23.00 JAG, serija
 23.50 Što miči Gilberta Grapea, igrani film
 01.50 Kraj programa

RTL

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 06.40 Astro Boy, crtana serija
 07.05 Transformers Energon, crtana serija
 07.30 Transformers Cybertron, crtana serija
 07.55 Johnny Bravo, crtana serija
 08.15 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
 08.45 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.10 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.40 Sanja, talk show (R)
 11.35 Eksploziv, magazin (R)
 12.05 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.35 Ljubav jednog oca, telenovela
 13.40 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.30 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.25 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.50 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Mjenjačnica, zabavna emisija
 21.05 Bibin svijet, humoristična serija
 21.45 Dani slave, igrani film, komedija
 23.20 Vijesti, informativna emisija
 23.35 Godzilla, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
 01.50 Kickboxer, igrani film, akcijski (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Euroazija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.10 Treća dob, emisija za umirovljenike
 12.00 Dnevnik
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Maja, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.15 Lugarnica 16., serija
 15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Znanstvena petica
 16.35 Život u živo
 17.25 Vijesti
 17.40 Najslabija karika, kviz
 18.25 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 LOTO 7/39
 19.20 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Piramida, zabavni program
 21.20 Luda kuća, serija
 22.00 Zajedno smo 50 godina: letica
 23.00 Otvoreno
 23.50 Vijesti iz kulture
 00.00 Kizu: Duhovi jedinice 731, dokumentarni film
 00.55 Vijesti dana
 01.10 Waterland, britansko američki film
 02.45 Lugarnica 16., serija
 03.30 Na tajnim zadacima, serija
 04.15 Ekipa za očevid 5., serija
 05.00 To je kao ono, humoristična serija
 05.20 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.30 Znanstvena petica
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica

SRIJEDA 10. 5. 2006.

09.30 NULTI SAT:
09.40 Športerica
10.00 Iznad crte
10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
13.30 NULTI SAT
14.25 Vijesti za gluhe
14.35 Biografske priče: Ruby Bridges, američki TV film
16.05 Vijesti na drugom
16.15 Vrijeme sutra
16.20 Smogovci, serija za djecu
16.55 HNL prijenos utakmice
18.55 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
19.20 To je kao ono, humoristična serija
19.40 Nevjerojatne priče 1.: Alamo Job
20.05 Dokumentarni film
20.35 Nogometni Kup UEFA, prijenos finala (mogući produžetci)
22.45 Ekipa za očevid 5., serija
23.35 Vijesti na drugom
23.50 Hrvatska nogometna liga emisija
00.30 Na tajnim zadacima, serija
01.15 Pregled programa za četvrtak

06.35 Ninja kornjače, crtana serija
07.00 Šaljivi kućni video
07.30 Mačeha, serija
09.30 Putovi ljubavi, serija
10.30 Izlog strasti, serija
11.00 VIP DJ, glazbena emisija
11.35 Policijski početnik, serija
12.35 Opet iznova, serija
13.35 Nova navečer, informativni magazin
14.05 Naša mala klinika, serija
15.05 Seinfeld, serija
15.35 Svi vole Raymonda, serija
16.15 Nasljednica, serija
17.05 Vijesti Nove TV
17.10 Mačeha, serija
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Nasilna smrt, igrani film
21.40 U sridu, društveno politički magazin
22.40 Seinfeld, serija
23.10 National geographic report: Ptičja gripa-borba za preživljavanje

23.15 JAG, serija
00.05 Oboji to u crno, igrani film
01.50 Kraj programa

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
06.50 Astro Boy, crtana serija
07.15 Transformers Energon, crtana serija
07.40 Transformers Cybertron, crtana serija
08.00 Johnny Bravo, crtana serija
08.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
08.50 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
09.45 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.15 Dadija, humoristična serija (R)
10.45 Sanja, talk show (R)
11.40 Exploziv, magazin (R)
12.10 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
12.40 Ljubav jednog oca, telenovela
13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
14.35 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
16.25 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.20 Dadija, humoristična serija
17.50 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 CSI: NY, kriminalistička serija
21.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
21.55 Vatrene dečke, dramska serija
22.50 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
23.45 Vijesti, informativna emisija
00.00 Fear Factor, show (R)
01.10 Red Bull – The cave, sportsko-dokumentarna emisija
01.50 Auto moto tv, magazin (R)

ČETVRTAK

06.40 TV raspored
06.45 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
09.55 TV raspored
10.00 Vijesti
10.10 Mutantne pčele, dokumentarni film
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.08 TV raspored
11.10 Trenutak spoznaje, znanstveno obrazovni program
12.00 Dnevnik
12.16 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Govorimo o zdravlju
14.00 Vijesti
14.13 Vrijeme danas
14.15 Lugarnica 16., serija
15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Potrošački kod
16.30 Zdravstveni savjetnik zaklade Simbex, pp
16.35 Život u živo
17.30 Vijesti
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.15 Brisani prostor
22.00 Zajedno smo 50 godina: Kultura
23.00 Otvoreno
23.50 Vijesti iz kulture
00.00 Direkt
00.35 Vijesti dana
00.50 Extreme Ops, britansko njemačko luksemburški film
02.25 Glavni grad 4., serija
03.10 Lugarnica 16., serija
03.55 Na tajnim zadacima, serija
04.40 To je kao ono 2., humoristična serija
05.00 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
05.15 Brisani prostor
05.55 Ljubav nema cijene, serija

07.15 TEST
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Tamm i Jerry kao klinici, crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC

09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Platno, boje, kist
10.00 Tečaj francuskog jezika
10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
13.30 NULTI SAT
14.25 Vijesti za gluhe
14.35 Biografske priče: Double Teamed, američki TV film
16.05 Vijesti na drugom
16.15 Vrijeme sutra
16.20 Smogovci, serija za djecu
16.50 Jesam te! (3.), humoristična serija
17.10 Glavni grad 4., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
19.15 To je kao ono 2., humoristična serija
19.35 Nevjerojatne priče 1.: Mummy, Daddy
20.10 Kuda idu divlje svinje, TV serija
21.15 Genijalci, kviz
21.50 Vijesti na drugom
22.05 Svemirski vojnici, američki film
00.15 Na tajnim zadacima, serija
01.00 Dva i pol muškarca, humoristična serija
01.25 Pregled programa za petak

06.35 Ninja kornjače, crtana serija
07.00 Šaljivi kućni video
07.30 Mačeha, serija
09.30 Putovi ljubavi, serija
10.30 Izlog strasti, serija
11.00 VIP DJ, glazbena emisija
11.35 Policijski početnik, serija
12.35 Opet iznova, serija
13.35 Nova navečer, informativni magazin
14.05 U sridu, društveno politički magazin
15.05 Seinfeld, serija
15.35 Svi vole Raymonda, serija
16.15 Nasljednica, serija
17.05 Vijesti Nove TV
17.10 Mačeha, serija
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Hit četvrtak: Bumerang, serija
21.00 Hit četvrtak: Kućanice, serija
21.55 Hit četvrtak: Izgubljeni, serija
22.50 Hit četvrtak: Seinfeld, serija
23.20 JAG, serija

11. 5. 2006.

00.10 Sud zločina, igrani film
01.50 Kraj programa

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
06.50 Astro Boy, crtana serija
07.15 Transformers Energon, crtana serija
07.40 Transformers Cybertron, crtana serija
08.05 Johnny Bravo, crtana serija
08.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
08.50 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.20 Roseanne, humoristična serija (R)
09.50 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.20 Dadilja, humoristična serija (R)
10.50 Sanja, talk show (R)
11.40 Eksploziv, magazin (R)
12.10 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
12.40 Ljubav jednog oca, telenovela
13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
14.35 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
16.25 Roseanne, humoristična serija

17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.20 Dadilja, humoristična serija
17.50 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Mijenjam ženu, dokumentarna serija
21.25 Boogie Nights: Svatko ima ono nešto, igrani film, drama
00.10 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
01.05 Vijesti, informativna emisija
01.20 CSI: NY, kriminalistička serija (R)
02.10 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
02.55 Vatrene dečki, dramska serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se u petak 5. svibnja u redovitom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. Repriza emisije je u subotu 6. svibnja u 15 sati.

FILM TJEDNA

KUĆA VELIKE MAME

(BIG MOMMA'S HOUSE, 2000.)

HRT 2, 8.5.2006., 22.10

Komedija. Agent FBI-a Malcolm (M. Lawrence) ima veliki dar za prerađivanje i po tome je poznat i cijenjen u svom poslu. Dobije tajni zadatak u kojem će s partnerom Johnom (P. Giamatti) slijediti tragove odbjeglog pljačkaša banaka Lestera (T. Dashon Howard). Trag ga vodi do bivše kriminalčeve djevojke Sherry (N. Long) koja je u vrijeme pljačke bila blagajnica u banci i za koju se sumnja da je sudjelovala u pljački. Saznavši da je Lester pobjegao, Sherry odlazi iz Los Angelesa s malim sinom Trentom (J. Washington) da bi se sakrila kod bake zvane Debela mama (E. Mitchell) u gradiću u Georgiji. Tu je otkriju Malcolm i John. Kako je Debela mama na nekoliko dana otišla iz grada, dosjete se da se Malcolm maskira u staru crnkiju i tako bude što bliže djevojci. No Sherry je vrlo privlačna i to će Malcolmu otežati zadatak, osobito kad se unuka i »baka« nađu zajedno u krevetu...

Najpoznatiji filmovi redatelja Raja Gosnella jesu komedije: »Scooby-Doo« (2002), »Scooby Doo 2« (2004), »Nikad se nisam poljubila« (Never Been Kissed, 1999) i »Sam u kući 3«. Simpatičnog komičara Martina Lawrencea, koji često glumi upravo policajce i lopove, mogli smo gledati i u filmovima »Crni vitez«, »Ništa za izgubiti«, »Loši dečki 1 i 2«, a snimljen je i nastavak »Kuće Debele mame« (2006). Film je, među ostalim, bio nominiran i za Image Award (u kategoriji najbolje glumice – Nia Long) odnosno za Blockbuster Entertainment Award (najbolja glumica Nia Long, glumac Martin Lawrence i sporedni glumac Paul Giamatti). Film je imao veliki komercijalni uspjeh, bio je hit kod publike, a njegov neprofinjeni humor uistinu je zabavan. Izvrstan je Martin Lawrence u zahtjevnoj dvostrukoj ulozi.

Uloge: Martin Lawrence, Nia Long, Paul Giamatti, Terrence Dashon Howard, Jascha Washington, Ella Mitchell
Scenarist: Darryl Quarles
Redatelj: Raja Gosnell

Preplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

SWIFT: VIBUBS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FH, SUBOTICA
IBAN: CS7335500000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovida i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

CRKVA SV. MARKA U STAROM ŽEDNIKU PROSLAVILA 95. OBLJETNICU